

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ฉบับสมบูรณ์

โครงการ รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืน
ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน

โดย

นางสาวพฤติพร จินา และคณะ

กุมภาพันธ์ 2561

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการ รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืน ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน

ทีมวิจัย

1. นางสาวพุดทิพร จินา	หัวหน้าโครงการ
2. นางสาวอุทัยวรรณ บุญลอย	ทีมวิจัย สอนลำสะปูน
3. นางพรพรรณ เชี่ยวพรรณ	ทีมวิจัย มอญหนองดู่/คนกล้าคืนถิ่น
4. นายจันท์ เชี่ยวพรรณ	ทีมวิจัย ประชาชนชาวบ้าน
5. นางสาวนุสบา วรกิจเจริญวงศ์	ทีมวิจัย อาสาพัฒนาสังคมชุมชนบ้านเกิด
6. นางสาวเบญจพร วังกระจุก	ทีมวิจัย ผู้นำเยาวชนชุมชนห้วยต้ม/คนกล้าคืนถิ่น
7. นายอินจันทร์ นันจิตสัก	ทีมวิจัย นักวิจัยอิสระ/เกษตรกร ต.ป่าสัก
8. นายธีรพล พลเหตุ	ทีมวิจัย คนกล้าคืนถิ่น/เกษตรกร
9. นายวิษณุ ดวงปัน	ทีมวิจัย คนกล้าคืนถิ่น/นักวิจัยอิสระ
10. นายศิลาศักดิ์ วินันต์	ทีมวิจัย ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรบ้านสันตติ์เต่า
11. นางมาลัย วงศ์อำนาจ	ทีมวิจัย ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรบ้านสันตติ์เต่า
12. นายสมชาย ย่องเยื้อง	ทีมวิจัย เกษตรกรรุ่นใหม่/ธุรกิจส่วนตัว ต.ทาสบเส้า
13. นายอโนชา ปาระมีสัก	ทีมวิจัย เครือข่ายเยาวชน ต.ป่าสัก
14. นางพัชรินทร์ ชมชื่น	ทีมวิจัย เกษตรกรรุ่นใหม่ ต.มะเขือแจ้

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การ เริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรมโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการ จริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเองและ สามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในท้องถิ่นโดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็น ผล ดังนั้น จุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลง ขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พูดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้ง ชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆเข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อ สงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การ ทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์ ” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถ นำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้สงสัย” ซึ่งเป็นคนใน ท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบ แผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไข ปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระเบียบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือ ทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็น เป็น ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าว มาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่าชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่า ได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงานเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ทีมวิจัยเป็นอย่าง ยิ่ง ดังนั้น ด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ปรับรูปแบบการ เขียนรายงานวิจัยให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนอออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยนัด โดยไม่ ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้น

การนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นคือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย สู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว. ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน มีคำถามวิจัย คือ รูปแบบชีวิตของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง และ 4) เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน กระบวนการระยะแรกเป็นการให้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมคน รวมความรู้บทเรียน ผ่านการถอดบทเรียนคนรุ่นใหม่โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ การพัฒนาทักษะ การศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่ ซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างการเรียนรู้กระบวนการวิจัยให้กับนักวิจัย การให้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล พัฒนาและเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น เทคนิคการผลิต การแปรรูป ผลผลิต การตลาด นำองค์ความรู้คนรุ่นใหม่หลาย ๆ ด้านมาหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผลการดำเนินงาน คือ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน วิธีคิด แรงผลักดัน แรงบันดาลใจ เกิดจากการได้มีโอกาสทำงานด้านการพัฒนาชุมชน การเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครสู่ชุมชนบ้านเกิดของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ร่วมกับมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคมและภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม การศึกษาดูงาน การเรียนรู้หลายพื้นที่ ความชอบในการทำงานชุมชน การกลับมาอยู่กับครอบครัว รวมทั้งการเห็นสภาพชุมชน การทำเกษตรเชิงเดี่ยว การทำเกษตรเคมี ยิ่งทำยิ่งจน ทำลายสิ่งแวดล้อมทำลายสุขภาพ แรงงานภาคเกษตรลดลง การเห็นคนหนุ่มสาวออกไปทำงานนอกบ้าน ห่างไกลชุมชน ทำให้ความรักต่อท้องถิ่นลดลง เป็นแรงบันดาลใจอยากกลับมาทำงานในชุมชน พัฒนาชุมชน เริ่มจากตนเองมีการพึ่งตนเองมากที่สุด มีการทำเกษตรอินทรีย์ การเชื่อมโยงเครือข่ายคนมีใจเหมือนกัน ทำให้เกิดชุดความรู้ ประสบการณ์ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่น ๆ ได้ สิ่งที่ได้อยากทำต่อไป คือ ทำเกษตรผสมผสานปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก การปลูกพืชหมุนเวียน ไม้ยืนต้น และผักที่ใช้ทานในครัวเรือนใช้พื้นที่ ที่ดินที่ตนมีออกแบบการปลูกพืชทำให้คนกินปลอดภัย เป็นอาชีพสีเขียวที่สร้างสุขให้กับครอบครัวและส่งผลดีต่อสังคมชุมชน มีการวางแผนการทำเกษตรเพื่อให้ตนเองสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นในทุกปี ที่ผ่านไปด้วยการปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ตั้งแต่ระยะสั้นระยะยาว รายได้รายวัน รายเดือน รายปี ผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง เพื่อลดการนำเข้าปัจจัยผลิตจากที่อื่นเข้ามาในฟาร์ม รวมทั้งการร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน มีกิจกรรมทั้งการพัฒนาศักยภาพ เริ่มจากการจัดกิจกรรมปรับแนวคิดในการดำเนินงาน การทำงานเพื่อสังคม การพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านการผลิต การแปรรูป ผลผลิต การเกษตรด้านต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์บนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง **ความสำเร็จ** ช่วยเหลือ แบ่งปันกันภายในทีมลงแขก ลงแรง หลักที่ว่า “ไม่มีทุนแต่เรามีแรง เอาแรงมา

ช่วยกัน” การพัฒนาด้านตลาด ซึ่งในจังหวัดลำพูนเองยังไม่มีตลาดเฉพาะในเรื่องนี้ จึงนำมาสู่ความต้องการสร้างตลาดของคนลำพูนร่วมกันในชื่อตลาด “รักพูนพูน” (ฮักลำพูนนกัน) โดยมีความตั้งใจร่วมกัน คือ เป็นที่พบปะพูดคุยของผู้ผลิตและผู้บริโภคและผู้สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ เป็นพื้นที่เรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในวิถีเกษตรอินทรีย์ และสร้างสรรค์ชุมชน สังคมร่วมกัน และเป็นพื้นที่ในการสื่อสารสาธารณะ ผนวกกับผู้บริโภคเรื่องเกษตรอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาระดับแหล่งเรียนรู้ โดยการดึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละคนออกมา เน้นคนที่มีความพร้อมทั้งทรัพยากร สถานที่ ความรู้ความสามารถ การสื่อสารถ่ายทอด เพื่อยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม ชุมชน หรือผู้ที่สนใจได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการสื่อสารให้กับบุคคลอื่น สร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นมากให้กับชุมชน/สังคมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง กลไกเครือข่ายคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เวลาประชุมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เห็นความสนใจและความถนัดของแต่ละคน(จริต) ความชอบและเป็นสิ่งที่ทำได้ดี ทำให้กลายเป็นการแบ่งบทบาทไปตามอัตโนมติ เน้นการแบ่งตามความสามารถและสนใจ รวมทั้งเรื่องที่ยอยากมาเรียนรู้ ทางกลุ่มเปิดโอกาสให้เข้ามาเรียนรู้และทดลองได้ลงมือทำ ซึ่งการให้แต่ละคนมีบทบาททำให้มีการขับเคลื่อนงานที่เป็นระบบมากขึ้น สามารถติดตามผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นได้ เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การลองผิดลองถูกอย่างระมัดระวัง การสร้างบทบาทการเป็นนักประสาน การเชื่อมร้อยทั้งคน เครือข่าย และประเด็นเชิงพื้นที่ที่นำไปสู่การหนุนเสริมกันและกัน การเรียนรู้การบริการความสัมพันธ์ จังหวัด เวลา การออกแรงหนักเบา การคลี่คลายปัญหา การเป็นผู้รับ ผู้ให้ เข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายในการสร้างวิธีการหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ หลากหลายในการบริหารจัดการกลุ่ม รวมถึงความถี่ของเส้นสัมพันธ์ การรวมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกัน ความรู้ ทักษะประสบการณ์ คน แรงงาน และทุนในกลุ่มร่วมด้วย การพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรกรรมทางเลือกและการพึ่งตนเอง ต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็ง เป็นตัวอย่างกับคนอื่นที่สนใจ มีแนวคิด มีพลังในการกลับมาทำงานในชุมชนของตนเอง มีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน การรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่เริ่มต้นจากคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดในการทำเกษตรอินทรีย์แล้วตั้งใจกลับมาพัฒนาบ้านเกิด รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทักษะประสบการณ์ที่มีอยู่ การได้กลับมาทำงานในชุมชนไม่ว่าจะทำการเกษตรในระบบอินทรีย์ หรืองานอื่น ๆ ในชุมชนล้วนแล้วแต่ก่อประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว คนในชุมชน สังคม การทำการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน เป็นความภาคภูมิใจที่ทำให้ประโยชน์ให้กับชุมชนบ้านเกิดของเราเอง คุณค่าที่ได้รับ คือ การเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลปกป้องท้องถิ่นของตนเอง สืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม พัฒนาปรับใช้ให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน สร้างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้กับคนรุ่นต่อ ๆ ไป รวมทั้งการเชื่อมร้อยเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และมีพลังมากขึ้น มีการสื่อสารให้กับคนอื่น ๆ ที่สนใจ มีความมั่นใจสู่การกลับมาทำงานในชุมชนของตนเองมากขึ้น

คำนำ

รายงานโครงการรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน ทางโครงการพยายามดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง และ 4) เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีสัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน

อย่างไรก็ดีผลที่ได้จากการดำเนินโครงการถือว่าไม่สมบูรณ์ และยังคงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากการดำเนินงานกลุ่มคนรุ่นใหม่ต่อไป แต่หวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับกลุ่มคนที่สนใจ ทางคณะวิจัยพร้อมรับฟังคำแนะนำเพื่อให้รายงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ต่อไป

คณะวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ 1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
	คำถามวิจัย
	วัตถุประสงค์
	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	นิยามศัพท์
บทที่ 2	ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	1. สภาพทั่วไปของจังหวัดลำพูน
	2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
	2.1 การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
	2.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
	2.3 การจัดการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
	2.4 การพึ่งตนเองและการพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง
	2.5 การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
	2.6 กระบวนทัศน์
	2.7 ผู้ประกอบการทางสังคม
	3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	4. กรอบแนวคิดการวิจัย
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการวิจัย
	3.1 ขอบเขตการวิจัย
	3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา
	3.3 แนวทางการดำเนินงาน
	3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
	3.5 กระบวนการวิจัย

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 4	ผลการดำเนินงาน	53
	4.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน	53
	4.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน	96
	4.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง	105
	4.4 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน	112
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย	115
	5.1 สรุปผลการวิจัย	115
	5.2 อภิปรายผล	118
	5.3 ปัจจัยที่เอื้อ/ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการวิจัย	119
	5.4 สิ่งที่ได้รับจากกระบวนการวิจัย	120
	5.5 ข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม		121
ภาคผนวก		122
	- แบบสอบถาม	
	- ประวัตินักวิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งฉบับที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ทิศทางการพัฒนาประเทศนั้นได้มุ่งสู่ระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นหลัก สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อที่เห็นได้ชัดในภาคเกษตรกรรม คือ แรงงานภาคเกษตรไหลสู่ในเมืองใหญ่ละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปเป็นแรงงานในระบบอุตสาหกรรม กรม กอระบบการศึกษาเอง ถูกกำหนดโดยทิศทางการพัฒนาประเทศ เป็นส่วนหนึ่งในการดึงคนหนุ่มสาวออกจากชุมชน การผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษานั้น ออกมาเพื่อมาสนับสนุนในระบบอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้ชุมชนและภาคเกษตรกรรมเริ่มอ่อนล้า เกษตรกรอายุเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น ไม่มีคนสืบทอดรวมถึงการสืบทอดมิติทางวัฒนธรรมต่างๆของชุมชนด้วยก็เช่นกัน เกษตรกรรมเป็นระบบการผลิตดั้งเดิมของมนุษยชาติ ผูกโยงเข้ากันหลายมิติ อาทิเช่น ความเชื่อ วัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งแต่เดิมนั้นอาจเน้นผลิตเพื่อยังชีพเป็นหลัก หลังจากการเปลี่ยนของยุคสมัยจากยุคเกษตรกรรม มาสู่ยุคอุตสาหกรรม ทำให้ระบบการผลิตก็ปรับเปลี่ยนไปตามทิศทางการพัฒนาของแต่ละประเทศ และของโลก จากการผลิตที่เน้นการยังชีพ ไปสู่การผลิตที่เน้นการค้า การแข่งขัน และการส่งออกมากยิ่งขึ้น

(Smart farm Posted by: **khunpisuth** | December 18, 2010)ภาคเกษตรเป็นภาคที่ใช้แรงงานมากที่สุดแต่มีรายได้ต่อประชากรต่ำสุดประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของภูมิภาคกำลังเผชิญปัญหาใหม่ด้านแรงงานที่จะส่งผลกระทบต่อการผลิตทางการเกษตรในอนาคตอันใกล้สาเหตุหลักมาจากการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) ของประเทศไทยประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ 58 ปี ซึ่งประสิทธิภาพการใช้แรงงานกับการเกษตรนั้นลดลง การขาดตัวเลขสำรวจจำนวนแรงงานที่ทำงานเต็มเวลาในภาคเกษตร และเกณฑ์อายุเฉลี่ยเป็นอีกปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ไม่สามารถวางแผนการรับมือการขาดแรงงานและการใช้ประโยชน์คนกลุ่มปัจจุบันในฐานะ facilitator ในการส่งต่อความรู้สู่เกษตรกรรุ่นต่อไป

ความไม่มั่นคงในรายได้จากการทำการเกษตร (income & stability) ขาดแรงจูงใจขาดนโยบายแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องทำให้คนหนุ่มสาวในสังคมเกษตรที่อยู่ในวัยแรงงานไหลออกจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมหรือบริการเพื่อมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้การยอมรับในสังคม หรือต้องการเปลี่ยนสถานะเป็นคนเมืองซึ่งประเด็นนี้จะเกี่ยวโยงกับปัญหา aging society ที่อนาคตแรงงานในภาคเกษตรไทยจะมีแค่ผู้สูงอายุส่งผลให้การผลิตของภาคเกษตรลดน้อยถอยลงไปด้วย ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพของคนในภาคเกษตรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและอย่างไรให้คนเหล่านี้มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่ดีขึ้น

การเคลื่อนย้ายแรงงาน การขาดแรงงานที่มีคุณภาพนั้นส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานฝีมือสำหรับภาคการผลิตที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการแข่งขันในตลาดเสรีขณะที่ไทยกำลังเผชิญปัญหาการขาดแรงงานหลักกำลังไหลบ่าออกจากภาคเกษตรมีแรงงานทดแทนในภาคเกษตรที่ช่วยขับเคลื่อนให้ภาคเกษตรยังคงเดินต่อไปได้ประกอบด้วย

ผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ที่ไม่มีพื้นฐานเกษตรอาจเป็นนักลงทุน หรือเรียนสาขาวิชาอื่นแต่อยากทำเกษตรกรรมรวมถึงกลุ่มผู้เกษียณอายุแรงงานรับจ้างถาวรแรงงานรับจ้างชั่วคราว ที่ส่วนใหญ่เป็นคนต่างด้าว และแรงงานกลุ่มนี้จะเพิ่มมากขึ้นหลังจากเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2559 (ค.ศ.2016) ซึ่งประเด็นที่ต้องระวังคือผลิตภาพการผลิตของไทยที่มีแนวโน้มพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวมากขึ้น

จังหวัดลำพูน เป็นอีกพื้นที่ที่มีนิคมอุตสาหกรรมและเช่นกันที่คนหนุ่มสาวส่วนมากเรียนจบแล้วจะหลั่งไหลเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม (บทสัมภาษณ์ นายพรเทพ ภูมิพัฒน์ ผู้ช่วยผู้ว่าการ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) และรักษาการผู้อำนวยการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ : www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1437715070) ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวในระยะที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในนิคมฯ ลำพูน 4 แห่งทยอยเลิกจ้างพนักงาน บางส่วนขอใช้กฎหมายตามมาตรา 75 คຸ້ມครองให้พนักงานหยุดงานอยู่บ้าน โดยจ่ายค่าจ้าง 75% บางแห่งลดวันทำงานจากเดิม 6 วัน เหลือ 3 วัน บางแห่งให้พนักงานสมัครใจลาออกเองบางแห่งเตรียมย้ายฐานการผลิตไปประเทศเพื่อนบ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลเยียวยาแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จ.ลำพูนที่ได้รับผลกระทบจากการเลิกจ้าง หรือลดเวลาการทำงาน ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดโดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 75 ซึ่งบริษัทไฮยา กลาสติสต์ (ประเทศไทย) ซึ่งผลิตกล่อง และฮาร์ดดิสก์ของกลุ่มทุนจากประเทศญี่ปุ่น มีพนักงานรวม 4,400 คน เริ่มใช้มาตรา 75 ตั้งแต่วันที่ 25 พ.ค.-31 ก.ค. 58 ให้พนักงานฝ่ายผลิตหยุดงาน 400 คน โดยจ่ายค่าจ้าง 75%, บริษัททีเอสพีที, บริษัท เคอีซี และบริษัทลำพูนชิงเด็นเก็นท์ เป็นต้น ผลกระทบจากเศรษฐกิจตกต่ำทำให้มีการเลิกจ้างงานในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน สูงถึง 4,000 คนและ ปลดพนักงานเพิ่มอีกในปีนี้ ขณะที่โรงงานขนาดใหญ่ก็เตรียมหยุดกิจการลงชั่วคราวในช่วงสิ้นเดือนนี้ ส่วนนักลงทุนญี่ปุ่นพร้อมย้ายฐานการผลิตไปลาวและเวียดนาม

ผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวต่อคนหนุ่มสาวที่ถูกเลิกจ้าง และยังส่งผลต่อความมั่นคงของชีวิตสำหรับการทำงานในภาคอุตสาหกรรม ปัญหาหนี้สินระยะยาว ปัญหาความเป็นอยู่ และมีความพยายามที่จะหาทางเลือกอื่น ๆ ด้วยข้อจำกัดด้านทุน ทักษะชีวิต ความรู้ประสบการณ์ พื้นที่ทำกิน บางคนมีเวลาเตรียมการ แต่บางคนไม่มีเวลาเตรียมการ ทางเลือกที่จะกลับไปสู่ภาคอุตสาหกรรม หมุนเวียนในบริษัทอื่น ๆ จึงเป็นทางเลือกลำดับแรก ๆ

ในอีกด้านหนึ่ง จากการเติบโตสูงสุดของระบบทุนอุตสาหกรรม ทำให้มีคนจำนวนไม่น้อยเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับชีวิต เรื่องความมั่นคง สุขภาพ ฯลฯ ซึ่งในระบบดังกล่าวเริ่มไม่ตอบโจทย์ จึงเลือกหันหลังและออกมาสู่ภาคเกษตรกรรม ในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นผู้ผลิต การแปรรูปจำหน่าย ทำการตลาด ฯลฯ หรือทั้งระบบ มีทั้งคนชั้นกลางในเมือง และลูกหลานเกษตรกรเอง การกลับมาอยู่ในภาคเกษตรกรรมหลายคนประสบความสำเร็จ และมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถอยู่รอดได้อาจจะเนื่องด้วยหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นเรื่องทุน ความรู้ ประสบการณ์ ผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจ อื่นๆ สุดท้ายต้องกลับไปสู่ในระบบเดิม นอกจากคนกลุ่มนี้แล้ว ยังมีกลุ่มคนที่เป็นลูกหลานเกษตรกรเองที่เลือกจะไม่เข้าทำงานในระบบอุตสาหกรรมตั้งแต่แรก แต่เลือกที่จะสืบทอดวิถีเกษตรกรรม ของครอบครัวและอยู่ในชุมชน

ปัจจุบันความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันของแต่ละประเทศทั่วโลกได้มีวิวัฒนาการจนถึงขั้นที่สังคมโลกสามารถเข้าถึงสังคมท้องถิ่นอันถือว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงและมีปัญหามากมายเรียกว่าการปฏิวัติ (Revolution) ซึ่งมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องจากสังคมยุคศักดินาบรรพบุรุษเปลี่ยนไปสู่สังคมเกษตรกรรมและเปลี่ยนไปสู่สังคมอุตสาหกรรมหลังจากนั้นจึงเข้าสู่การปฏิวัติข่าวสารข้อมูลและสังคมฐานความรู้และน่าจะกำลังถูกปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมยุคใหม่ที่ความรู้ที่ใช้จริงและก่อให้เกิดประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติเท่านั้นที่มีคุณค่าและมีความจำเป็นและจำต้องกระจายส่งผ่านไปให้คนในสังคมได้รู้กันให้มากที่สุดยุคที่ว่านี้คือ “สังคมอุดมปัญญา” ตามลำดับกอบปรักกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลให้สภาพสังคมมนุษย์อยู่ในโลกไร้พรมแดนและสามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วจากซั้วโลกหนึ่งมายังอีกซั้วโลกหนึ่งชุมชนท้องถิ่นเล็กๆที่ห่างไกลความเจริญก็สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศความรู้และความเป็นไปของโลกได้เท่าเทียมคนอื่นๆชุมชนท้องถิ่นใดที่สามารถปรับตัวกล่าวคือรู้จักตนเองและ

ภูมิใจในวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นซึ่งเกิดจากประสบการณ์และความคิดในด้านภูมิปัญญาที่สร้างสรรค์และสั่งสมกันมาเป็นระยะเวลานานและมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งมีการสืบทอดแนวคิดและอุดมการณ์สู่คนรุ่นใหม่จนทำให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุดด้วยการสร้างแนวคิดพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นจะเป็นชุมชนท้องถิ่นที่สามารถรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์หรือความเป็นสังคมโลก กระบวนการที่คนหรือชุมชนท้องถิ่นเลือกเฟ้นสิ่งที่ดีจากภายนอกมาผสมผสานกับสิ่งที่มีความหมายและความเหมาะสมจากภายในถือว่าเป็นกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น(รสนา โตสิกุลและคณะ. 2548)

ยุคของการพัฒนาเพื่อความทันสมัยในปัจจุบัน ทำให้ความต้องการด้านวัตถุและการบริโภคได้รับการตอบสนองอย่างรวดเร็วและหลากหลายรูปแบบแต่กลับไม่ได้นำพาให้มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม หากแต่ทำให้สูญเสียความสามารถและพลังในการจัดการตนเองละทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้คนพึ่งพาตนเองไม่ได้และทำลายคุณค่าของชุมชนท้องถิ่นที่เคยพึ่งพาอาศัยกันทำลายวิถีดั้งเดิมทั้งดงามทั้งทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติหันไปพึ่งพาเทคโนโลยีและเงินตราจนกระทั่งสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง และของชุมชนท้องถิ่นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอันเนื่องมาจากผลกระทบจากการพัฒนาที่เปลี่ยนระบบคิดและความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมขณะที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นหากแต่ชุมชนท้องถิ่นต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ(ปาริชาติวลิยเสถียร. 2549)ดังนี้

1. ความยากจนและภาวะหนี้สินเนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนจากการหาอยู่หากินเป็นทำมาหากินและซื้ออยู่ซื้อกินในปัจจุบันค่าใช้จ่ายและหนี้สินในระดับครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นทั้งปัญหาหนี้สินในระบบและนอกระบบ

2. การสูญเสียความสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความมั่งคั่งทำให้คนเปลี่ยนวิธีคิดวิธีปฏิบัติไปตามกระแสการพัฒนาที่เป็นวัตถุและความทันสมัยคุณค่าของธรรมชาติจึงเป็นเพียงทรัพยากรที่ถูกใช้อย่างทำลายล้าง

3. การสูญเสียสุขภาพกายและสุขภาพจิตอันเนื่องมาจากพฤติกรรมการกินอยู่ที่แปรเปลี่ยนไปตามระบบการผลิตและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ไม่แตกต่างจากในเขตเมืองคือโรคเบาหวานความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจรวมทั้งยังประสบกับภาวะความเครียดและความบีบคั้นในชีวิตประจำวันนอกจากนี้ยังมีความเจ็บป่วยซึ่งยังระบุสาเหตุไม่ได้อีกเป็นจำนวนมาก

4. การสูญเสียความเชื่อมั่นในการพึ่งตนเองอันเนื่องมาจากความรู้และการขึ้นำจากภายนอกที่มาร่วมกับอำนาจหน้าที่ทำให้บุคคลชุมชนท้องถิ่นละเลยคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เคยได้อาศัยเป็นวิถีในการดำรงชีพได้อย่างพอเพียงด้วยการพึ่งตนเองเป็นหลัก

5. การสูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวอันเนื่องมาจากกลุ่มคนวัยแรงงานย้ายถิ่นไปรับจ้างในเมืองเพิ่มมากขึ้นและบางคนไปทำงานยังต่างประเทศบางชุมชนท้องถิ่นพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่เลี้ยงดูบุตรหลานทำให้เกิดปัญหาต่างๆกับเด็กและเยาวชนตามมา

6. การสูญเสียความเป็นชุมชนเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนเองการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกที่เข้ามาในชุมชนท้องถิ่นเองลดทอนทั้งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ปัจจุบันกลุ่มชนหลายกลุ่มที่กำลังตกอยู่ในสถานการณ์ที่กำลังถูกกลืนทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่นต้องสูญเสียความสามารถในการตัดสินใจและการจัดการตนเองซึ่งเป็นทุกขภาวะที่สำคัญยิ่ง

“จากการสำรวจ เราพบว่าคนไทยกว่า 40 ล้านคนเป็นมนุษย์เงินเดือนเมื่อเกษียณไปพวกเขาจะต้องมีเงินเก็บอย่างน้อย 2 – 3 ล้านบาทเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและเราถามต่อว่าคุณมีเงินเก็บตรงนี้พอไหม ส่วนมากตอบว่าไม่มี...เพราะแค่ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็แทบไม่มีเงินเก็บแล้วไหนจะสิ่งของล่อตาล่อใจที่แข่งกันดึงเงินในกระเป๋าออกไปอีก” สิ่งเหล่านี้คือปัญหาของคนส่วน

ใหญ่ในประเทศ มันคือ “ระเบิดเวลา” ถ้าจะแก้ปัญหานี้ต้องแก้ด้วย “การทำเกษตรกรรม” ที่เป็นรากฐานของประเทศ สิ่งที่ดีกับความเป็นจริงช่างแตกต่างกัน เพราะคนชนบทที่อยู่ในวัยทำงานจำนวนมากเดินทางเข้ามาเป็นมนุษย์เงินเดือนถึง 80 เปอร์เซ็นต์ทำให้ปัจจุบันภาคเกษตรกรรมเหลือเพียงเด็กและคนชราที่ติดอยู่กับวงจรการใช้สารเคมีอันนำไปสู่การกักขังยืมสินทำให้ภายใน 20 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรกว่า 10 ล้านครัวเรือนได้ลดเหลือเพียง 6 ล้านครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งสวนทางกับหนี้ที่มากขึ้นเรื่อยๆ ทำเท่าไรก็ไม่พอใช้เพราะต้องเอาไปจ่ายดอกเบี้ยเจ้าหนี้หมดเลยเกิดไปถึงบางครอบครัวต้องขายที่นาทำกินแล้วเช่าต่อจากนายทุนเพื่อมาทำนาแต่ตัวเองกลับไปซื้อข้าวกิน...

(ดร.สมิทธิ์ แซ่มประสิทธิ์ ประธานคณะกรรมการดำเนินโครงการ “คนกล้าคืนถิ่น”) การพาคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่กลับมาเติมพลังชีวิตให้ชุมชนทำชุมชนให้มีชีวิตชีวาไปพร้อมๆ กับการทำเกษตรกรรมเพราะเกษตรกรรมนี้แหละคือออกของประเทศเราต้องทำให้ทุกคนรู้ว่าเป็นเกษตรกรก็สามารถรวยได้ เกษตรกรมันต้องไม่จนและเป็นแบบอย่างแก่คนส่วนมากว่าเป็นเกษตรกรก็รวยได้นะที่นี้มันจะเริ่มเกิดเป็นแรงดึงดูดให้คนรุ่นใหม่ๆ เก่งๆ มาเป็นเกษตรกรกันกลับมาช่วยกันทำให้รากฐานของประเทศเราแข็งแรงโครงการคนกล้าคืนถิ่นที่เกิดจากความร่วมมือขององค์กรภาครัฐและเอกชนกว่า 20 องค์กรที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือต้องการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ให้กลับไปเติมเต็มช่องว่างของชนบทด้วยการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนแล้วช่วยกันขับเคลื่อนสังคมให้มันคงต่อไป

โครงการคนกล้าคืนถิ่น รุ่นที่ 1 ปี 2558 จึงเป็นโครงการที่เปิดมุมมองการคืนถิ่นของคนรุ่นใหม่ ในจังหวัดลำพูนได้มีผู้เข้าร่วม 10 ราย และเกิดการรวมกลุ่ม ทดลองทำเกษตรอินทรีย์ในที่ดินของตนเอง มีการแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ ทรัพยากร ช่องทางการตลาด และร่วมกันทำกิจกรรมดี ๆ เพื่อสังคม เมื่อมีโอกาสได้รวมกลุ่มและนำเสนอความเป็นคนรุ่นใหม่ คืนถิ่นในที่สาธารณะ ก็ได้มีการเชื่อมร้อย เครือข่ายคนรุ่นใหม่ที่กำลังคืนถิ่น และอยู่ในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดลำพูน ประกอบกับทางมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม(มอส.)ร่วมกับวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ทำโครงการอาสาพัฒนาสังคมสู่ชุมชนบ้านเกิด ขยายพื้นที่มาในจังหวัดลำพูน ก็เกิดการเชื่อมต่อของบัณฑิตที่เรียนจบแล้วอาสากลับมาอยู่บ้านมาพัฒนาชุมชนบ้านเกิดจังหวัดและโอกาสในช่วงนี้เป็นการท้าทายคนรุ่นใหม่ที่กำลังมาอยู่บ้านแล้วจะสามารถอยู่รอดพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง มั่นคง และยั่งยืนได้หรือไม่ การกลับมาอยู่บ้านของคนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบัน การเผชิญความกดดันทั้งจากตัวเอง ครอบครัว ชุมชนสังคมมีจำนวนมากที่ครอบครัวไม่สนับสนุนในสิ่งที่พวกเขาทำคำถามที่คนรอบข้างมักจะถามเสมอว่ากลับมาทำไม กลับมาทำอะไร จนบางครั้งเราก็เป็นฝ่ายถามตัวเองด้วยเช่นกัน และสำหรับคนรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาแล้วอยู่รอดเขามีการออกแบบชีวิตอย่างไร

การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษารูปแบบชีวิตการออกแบบชีวิตของคนรุ่นใหม่ ในวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเอง ที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อเป็นองค์ความรู้ แนวทางกับผู้ที่สนใจในวิถีของเกษตรกรรม ได้ศึกษา เกิดแนวทางที่สอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละบุคคล เป็นชุดความรู้ ข้อมูล ในการเตรียมตัวก่อนออกมาสู่ภาคเกษตรกรรม ด้วยความมั่นคง ซึ่งในจังหวัดลำพูนเองเป็นพื้นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม มีคนหนุ่มสาวหลายแสนคน ที่เป็นแรงงานในระบบอุตสาหกรรมรูปแบบชีวิตของคนรุ่นใหม่จะเป็นบทเรียนให้คนรุ่นใหม่อีกหลายคนสามารถมั่นใจ และมีเพื่อนร่วมแนวทาง การออกแบบชีวิตเพื่อความยั่งยืนภายใต้สังคมในปัจจุบัน

คำถามวิจัย

รูปแบบชีวิตของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน
- 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง
- 4) เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีสัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงงานวิจัย

- ได้ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของคนรุ่นใหม่ที่ได้รับภายใต้สถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน
- ได้องค์ความรู้ บทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน
- ได้รูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน
- ได้กลไกการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ การขยายผล การสร้างและการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สามารถดูแลตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

เชิงพัฒนา

- เกิดเครือข่าย กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ ในวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำพูน
- เกิดทางเลือกสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ ในการปรับตัว การประกอบอาชีพ ในการกลับคืนถิ่นฐานของเกษตรกรรุ่นใหม่
- เป็นต้นแบบในการปรับตัวการดำเนินชีวิตสำหรับคนรุ่นใหม่กับสถานการณ์ปัญหาในสังคมปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คนรุ่นใหม่ หมายถึง คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ แสวงหาทางเลือกที่ดีกว่าเดิม อาจจะเป็นเรื่องอิสรภาพ ความสุข ความสมดุลของชีวิต ความมั่นคง ยั่งยืน รวมถึงใส่ใจต่อสังคม และส่วนรวม

เกษตรกรรุ่นใหม่ หมายถึง คนรุ่นใหม่ที่อยู่บนวิถีเกษตร มีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนตนเองสู่วิถีเกษตรกรรมทางเลือกและการพึ่งตนเอง ทั้งการทำเกษตรโดยตรง การทำการแปรรูป การพัฒนาด้านการตลาด พัฒนาสื่อ ผู้ประกอบการรายย่อย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตร และวิถีชีวิตเกษตรกร ความเป็นอยู่ที่เน้นการพึ่งพาตนเองมากขึ้น

การพึ่งตนเอง หมายถึง ของคนที่จะช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด มีความสมดุล ความพอดี ในชีวิต เป็นอิสระมีความสุขในชีวิตที่เป็นอยู่ มีสิ่งจำเป็นอันเป็นปัจจัยสี่ที่พอเพียง ไม่ได้หมายความว่าไม่พึ่งใครเลย ทำกินเอง ใช้เอง ไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องขาย ไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีสมัยใหม่ ถ้าหากสิ่งนี้สนับสนุนให้เรามีเวลามากพอที่จะไปเสริมสร้างสิ่งที่เราทำด้วยความยากลำบากให้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นยังโยงเรื่องนี้ไปสู่ความเป็นอิสระ ความพร้อมในการตัดสินใจด้วยตนเอง สอดคล้องกับ

วิถีเกษตรทางเลือก หมายถึง เกษตรกรรมแนวใหม่ที่มีพื้นฐานการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับระบบนิเวศน์ สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค

บทที่ 2

ทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินโครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน ครั้งนี้ได้มีการทบทวนแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

- สภาพทั่วไปของจังหวัดลำพูน
- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 1. การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน
 2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 3. การจัดการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
 4. การพึ่งตนเองและการพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง
 5. การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
 6. กระบวนทัศน์
 7. ผู้ประกอบการทางสังคม
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- กรอบคิดการวิจัย

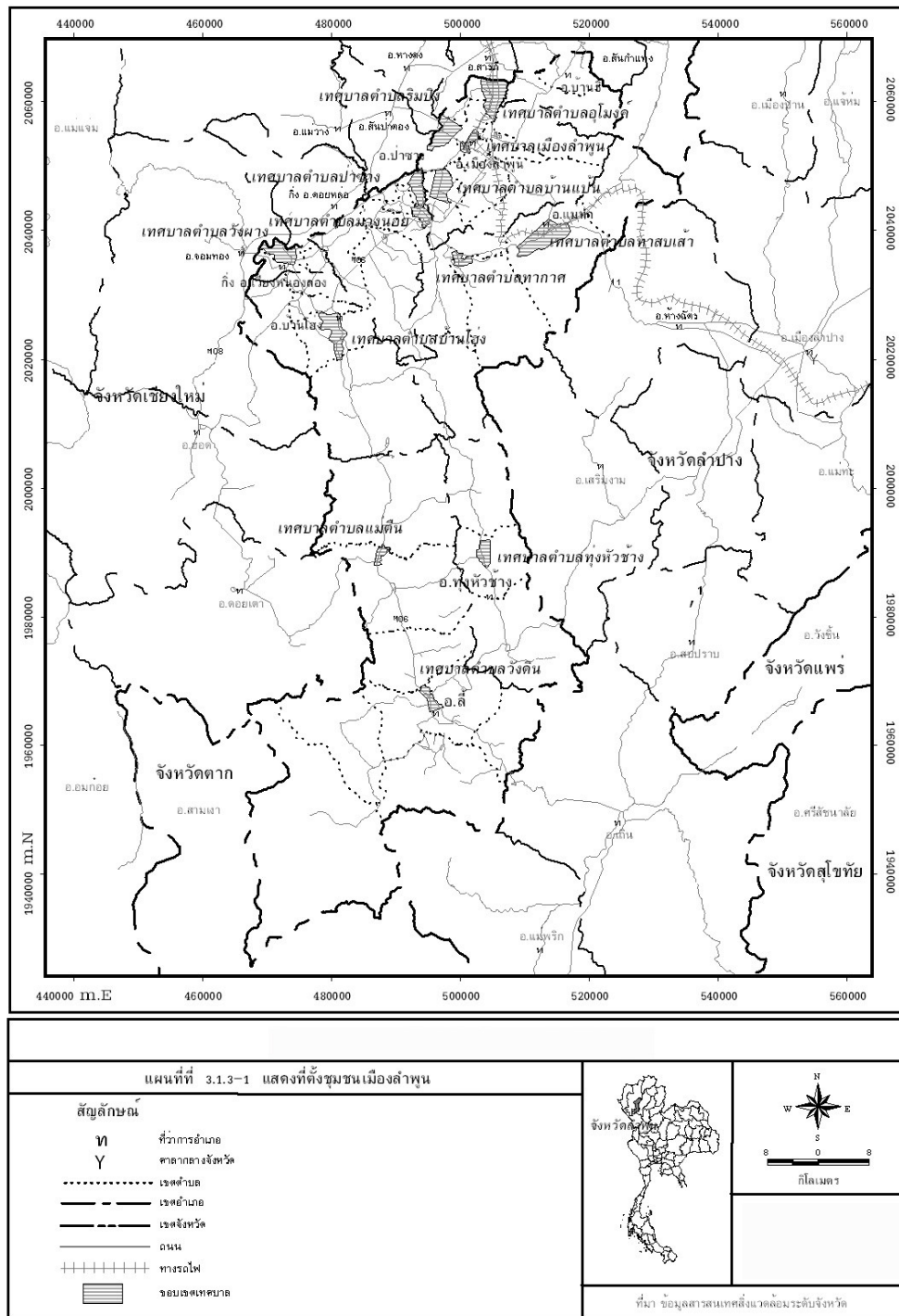
สภาพทั่วไปของจังหวัดลำพูน

ที่ตั้งจังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน เป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 22 ก.ม. เป็นพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบน และอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง หรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจร่วมกับ จังหวัดเชียงใหม่

ขนาดจังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.882 ตร.กม. หรือประมาณ 2,815,675 หรือคิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กม. และยาวจากเหนือจดใต้ 136 กม.

อาณาเขต

- ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อ.สารภี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
- ทิศใต้	ติดต่อกับ อ.เถิน จ.ลำปาง และ อ.สามเงา จ.ตาก
- ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อ.ห้างฉัตร อ.สบปราบ อ.เสริมงาม จ.ลำปาง
- ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อ.ฮอด อ.จอมทอง อ.หางดง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

ลักษณะภูมิอากาศจังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทางเขตอากาศอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้งที่ยาวนาน และอากาศจะร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ช่วงฤดู คือ ช่วงเดือนมีนาคม กับเมษายน มีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว ซึ่งฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้น เป็นช่วงฤดูแล้ง ที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือน นั้น

อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่าฤดูหนาว คือ มีอุณหภูมิปานกลาง อยู่ระหว่างสองฤดู ดังกล่าว

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ภาวะการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูนมีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทุกพื้นที่ของแต่ละอำเภอ แต่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำพูนมากที่สุด รองลงมา คือ อำเภอป่าซาง และอำเภอแม่ทา โดยทั้ง 3 อำเภอมีอาณาเขตติดต่อกัน มีปัจจัยด้านวัตถุดิบในการผลิต ด้านแรงงาน ด้านคมนาคมขนส่ง ที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นโดยเฉพาะวัตถุดิบทางการเกษตร

อาชีพที่สำคัญของจังหวัด การประกอบกิจการเกษตร มีการทำนาข้าวและทำสวนลำไย ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้าง ในนิคมอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน

สินค้าที่สำคัญของจังหวัด สินค้าเกษตร ลำไย แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ้ง กระเทียม แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอลี้ ป่าซาง และบ้านโฮ้ง หอมแดง แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง พืชผัก แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านโฮ้ง โดยลำพูนนับเป็นแหล่งผลิต พืชผักที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงาน อุตสาหกรรมแปรรูป และส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่างๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง กรุงเทพมหานคร ฯลฯ สินค้าหัตถกรรม ผ้าฝ้ายทอมือ นิยมทำกันทุกอำเภอเป็นอาชีพเสริมหลังจากเสร็จสิ้นงานเกษตรกรรม แต่ที่มีชื่อเสียงมาก คือ อำเภอป่าซาง โดยเฉพาะที่บ้านหนองเหียง หมู่ที่ 5 ตำบลแม่แรง ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดลำพูนทำกันหลายรูปแบบ ทั้งผ้าผืน สำหรับนำไปตัดเย็บผ้าชิ้น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น ผ้าปูโต๊ะ ที่รองแก้ว - จาน ฯลฯ ในด้านการจำหน่ายผ้าทอและผลิตภัณฑ์นั้น โดยทั่วไปอาศัยตลาดใหญ่เป็นหลัก คือ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ผ้าไหมยกดอก โรงงานผลิตผ้าไหมยกดอกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูน คือ โรงงาน เพ็ญศิริไหมไทย ซึ่งได้มีการปรับปรุงแบบด้านลวดลาย โดยอาศัยลายผ้าในสมัยโบราณประยุกต์ ปรับปรุงประกอบกับฝีมือที่ประณีต ทำให้ผ้าไหมยกดอกของลำพูนมีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วไป ไม่แพ้สลักแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ทา มีการแกะสลักไม้จามจุรีเป็นรูปคน สัตว์ เครื่องใช้ และเครื่องประดับภายในบ้าน เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เซรามิกส์ ถึงแม้ว่าจะมีโรงงานผลิตเพียงไม่กี่โรงแต่ก็สามารถสร้างมูลค่าในการจำหน่ายให้กับจังหวัดลำพูน โดยมีการส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศมูลค่าปีละหลายล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของเครื่องใช้และเครื่องตกแต่งบ้านในลักษณะการเลียนแบบ ของโบราณ ซึ่งเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ สินค้าอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าที่ผลิตจากโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และส่วนอุตสาหกรรมบริษัทสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ได้แก่ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ - อาหารและเครื่องดื่ม - การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร - อัญมณีและเครื่องประดับ - เครื่องหนัง - เสื้อผ้าสำเร็จรูป (ณ เดือน กุมภาพันธ์ ที่มา <http://www.lamphun.mol.go.th/node/1167>)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมและเพศ : ตุลาคม 2558

อุตสาหกรรม	รวม	ชาย	หญิง
		จำนวน	
ยอดรวม	261,654	137,065	124,590
1. ภาคเกษตรกรรม	96,350	59,782	36,568
1) เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	96,350	59,782	36,568
2. นอกภาคเกษตรกรรม	165,305	77,285	88,022
1) การทำเหมืองแร่ เหมืองหิน	724	482	242
2) การผลิต	68,757	25,922	42,835
3) การไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	519	519	-
4) การจัดหา น้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสียและสิ่งปฏิกูล	319	226	94
5) การก่อสร้าง	15,433	14,483	950
6) การขนส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์	33,958	15,769	18,189
7) การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	3,080	2,824	256
8) ที่พักแรม และบริการด้านอาหาร	12,502	4,595	7,907
9) ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร	151	151	-
10) กิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัย	1,532	357	1,175
11) กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	330	229	102
12) กิจกรรมทางวิชาชีพวิทยาศาสตร์ และเทคนิค	247	-	247
13) กิจกรรมการบริหาร และการบริการสนับสนุน	2,581	2,188	393
14) การบริหารราชการ การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ	8,723	5,424	3,299
15) การศึกษา	6,875	1,465	5,411
16) กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	3,676	324	3,352
17) ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	1,757	557	1,200
18) กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	3,520	1,403	2,116
19) กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคลกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือน	621	367	254
20) กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ	-	-	-
21) ไม่ทราบ	-	-	-
		ร้อยละ	
ยอดรวม	100.0	100.0	100.0
1. ภาคเกษตรกรรม	36.8	43.6	29.4
1) เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	36.8	43.6	29.4
2. นอกภาคเกษตรกรรม	63.2	56.4	70.6
1) การทำเหมืองแร่ เหมืองหิน	0.3	0.3	0.2
2) การผลิต	26.3	18.9	34.4
3) การไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	0.2	0.4	-
4) การจัดหา น้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสียและสิ่งปฏิกูล	0.1	0.2	0.1
5) การก่อสร้าง	5.9	10.6	0.8
6) การขนส่ง การขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์	13.0	11.5	14.6
7) การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	1.2	2.1	0.2
8) ที่พักแรม และบริการด้านอาหาร	4.8	3.3	6.3
9) ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร	0.1	0.1	-

10) กิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัย	0.6	0.3	0.9
11) กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	0.1	0.2	0.1
12) กิจกรรมทางวิชาชีพวิทยาศาสตร์ และเทคนิค	0.1	-	0.2
13) กิจกรรมการบริหาร และการบริการสนับสนุน	1.0	1.6	0.3
14) การบริหารราชการ การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ	3.3	3.9	2.6
15) การศึกษา	2.6	1.1	4.3
16) กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	1.4	0.2	2.7
17) ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	0.7	0.4	1.0
18) กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	1.3	1.0	1.7
19) กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคลกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือน	0.2	0.3	0.2
20) กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศ	-	-	-
21) ไม่ทราบ	-	-	-

หมายเหตุ : ในตารางสถิติผลรวมของแต่ละจำนวนอาจไม่เท่ากับยอดรวมทั้งนี้เนื่องมาจากการปัดเศษทศนิยมของข้อมูลแต่ละจำนวนซึ่งได้จากการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ที่มา : ตารางสถิติโครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระดับจังหวัด เดือนตุลาคม 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้มีงานทำจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จและเพศ : ตุลาคม 2558

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	รวม	ชาย	หญิง
ยอดรวมจำนวน	261,654	137,065	124,590
1. ไม่มีการศึกษา	16,653	8,065	8,588
2. ต่ำกว่าประถมศึกษา	71,934	39,590	32,344
3. ประถมศึกษา	39,767	21,188	18,578
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	41,110	22,683	18,426
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	45,680	25,164	20,515
5.1 สายสามัญ	38,520	20,266	18,253
5.2 สายอาชีวศึกษา	7,160	4,898	2,262
5.3 สายวิชาการศึกษา	-	-	-
6. มหาวิทยาลัย	46,512	20,374	26,138
6.1 สายวิชาการ	25,232	8,979	16,253
6.2 สายวิชาชีพ	17,484	10,300	7,184
6.3 สายวิชาการศึกษา	3,796	1,095	2,701
7. อื่น ๆ	-	-	-
8. ไม่ทราบ	-	-	-
ยอดรวมร้อยละ	100.0	100.0	100.0

1. ไม่มีการศึกษา	6.4	5.9	6.9
2. ต่ำกว่าประถมศึกษา	27.5	28.9	25.9
3. ประถมศึกษา	15.2	15.4	14.9
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	15.7	16.5	14.8
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	17.4	18.4	16.5
5.1 สายสามัญ	14.7	14.8	14.7
5.2 สายอาชีวศึกษา	2.7	3.6	1.8
5.3 สายวิชาการศึกษา	-	-	-
6. มหาวิทยาลัย	17.8	14.9	21.0
6.1 สายวิชาการ	9.6	6.6	13.0
6.2 สายวิชาชีพ	6.7	7.5	5.8
6.3 สายวิชาการศึกษา	1.5	0.8	2.2
7. อื่น ๆ	-	-	-

หมายเหตุ : ในตารางสถิติผลรวมของแต่ละจำนวนอาจไม่เท่ากับยอดรวมทั้งหมดเนื่องมาจากการปัดเศษทศนิยมของข้อมูล

แต่ละจำนวนซึ่งได้จากการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ที่มา : ตารางสถิติโครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรระดับจังหวัด เดือนตุลาคม 2558

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดในการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน

ท่วงกลางกระแสการปะทะกันระหว่างแนวคิดการพัฒนากระแสหลักที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่นำเสนอโดยภาครัฐอันมีเป้าหมายที่การแสวงหากำไรและผลประโยชน์กับแนวคิดการพัฒนากระแสทางเลือกที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือพออยู่พอกินที่นำเสนอโดยภาคประชาชนที่เน้นอุดมการณ์การกลับคืนสู่รากเหง้าตามวิถีการผลิตจากวัฒนธรรมเดิมมีเป้าหมายที่การพึ่งตนเองเป็นหลักนับเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นซึ่งสะท้อนจุดเปลี่ยนในวิถีชีวิตปฏิบัติอันเกิดจากปัญหาประสบการณ์และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น (ปาริชาติวิไลเสถียร, 2549 , รสนา โตสิตระกูลและคณะ. 2548) ประกอบด้วยแนวคิดในการพัฒนาด้านต่างๆดังนี้คือ

1.1. การผลิตที่ผสมผสานเกื้อกูลกับธรรมชาติและมีความยั่งยืนการเปลี่ยนแปลงวิถีการทำเกษตรจากการผลิตเพื่อยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อขายทำให้ชาวบ้านประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงผลผลิตตกต่ำมีรายจ่ายมากกว่ารายได้น้อยข้าวไม่พอกินไม่มีเงินลงทุนทำเกษตรประสบปัญหาหนี้สินการเอาเปรียบจากนายทุนสิ่งแวดล้อมเริ่มเสื่อมโทรมมีสารพิษตกค้างมีปัญหามลพิษสุขภาพมีโรคภัยไข้เจ็บ

1.2 การสืบทอดวิถีการเกษตรต่อจากบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อกันมาจากการสังเกตการทดลองและการปฏิบัติจริงซึ่งเป็นวิถีการผลิตแบบพอเพียงและได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนมีศักดิ์ศรีและมีความ “เป็นไท” ในตัวเองหรือเป็นการสืบทอด “อัตลักษณ์ชาวนา” นั่นเอง

1.3 การเกษตรยั่งยืนเป็นฐานของการพัฒนาในด้านอื่นๆการทำเกษตรยั่งยืนเป็นจุดเริ่มต้นในการพึ่งตนเองในระดับครัวเรือนและเป็นฐานให้เกิดการพัฒนารอบด้านขึ้นไม่ว่าจะเป็นการผลิตอาหารที่ปลอดภัยการรักษาธรรมชาติดิน น้ำ ป่าการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นไปจนถึงเศรษฐกิจชุมชนการสร้าง

งานการลดรายจ่ายการออมการแปรรูปผลผลิตการแลกเปลี่ยนผลผลิตระหว่างชุมชนและการพัฒนาในด้านอื่นๆ

2. แนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.1 การตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเหตุที่ฐานทรัพยากรที่รองรับความอยู่รอดของชุมชนท้องถิ่นเอาไว้กำลังถูกทำลายลงเรื่อยๆ ดังนั้นจึงต้องมีการดูแลรักษาระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพที่สมดุล

2.2 การรักษาฐานชีวิตเพื่อดำรงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับธรรมชาติเช่นคนกับป่าที่ผูกพันอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนานได้พึ่งพิงเป็นแหล่งอาหารที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่มยารักษาโรคฯลฯ เป็นเสมือนซัพเปอร์มาเก็ทขนาดใหญ่ที่เลี้ยงดูผู้คนมาอย่างยาวนานป่าจึงเปรียบเสมือน “ทุนชีวิตและวัฒนธรรม” ของชุมชน

2.3 การสืบทอดระบบคิดจารีตประเพณีสังคมวัฒนธรรมภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมเช่นภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการดินน้ำป่าที่ยืนอยู่บนความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเฉพาะของแต่ละพื้นที่มีการจัดการอย่างเป็นองค์รวมและสอดคล้องกับปัญหาความต้องการเพราะที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้นๆ

3. แนวคิดในการจัดการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

3.1 การพึ่งตนเองได้ด้วยการใช้ภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นเป็นการฟื้นฟูเสริมศักยภาพทุนเดิมของชุมชนคือภูมิปัญญาให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยการใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่อย่างสอดคล้องกับสภาพทางธรรมชาติแวดล้อมและสามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่นของตนได้อย่างมีพลังเนื่องจากภายใต้แนวทางการพัฒนากระแสหลักที่ผ่านมาทำให้ชุมชนท้องถิ่นที่เคยเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ด้วยการใช้ภูมิปัญญาต้องตกอยู่ในสภาพอ่อนแอและความสามารถในการพึ่งตนเองถดถอยจนถูกรอบงำจากภายนอกประกอบกับภูมิปัญญาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และเผยแพร่เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นเท่าที่ควรอย่างต่อเนื่อง

3.2 การพึ่งตนเองด้านปัจจัยสี่เป็นการใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาผู้รู้และทรัพยากรที่มีในชุมชนท้องถิ่นเพื่อดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรและการนวดแผนไทยทอผ้าตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มและผลิตอาหารด้วยความรู้ทักษะฝีมือและแรงงานในครัวเรือนรวมทั้งอาศัยภูมิปัญญาโบราณมาดัดแปลงสร้างบ้านดินที่สามารถสร้างเองได้สวยงามและมีราคาถูกจากดินที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3.3 การสืบทอดอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์เป็นการฟื้นฟูองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างความตระหนักในชาติกำเนิดของตนเองสร้างความรักความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ยอมรับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอื่นๆในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน

4. แนวคิดการพึ่งตนเองและการพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง

วิบูลย์ (2555) การพึ่งตนเองหมายถึง ความสามารถของคนที่ช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระคนอื่นมากเกินไป มีความสมดุล ความพอดี ในชีวิต เป็นสภาวะกายที่สอดคล้องกับสภาวะจิตที่เป็นอิสระมีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีสิ่งจำเป็นอันเป็นปัจจัยสี่ที่พอเพียง เป็นความพร้อมของชีวิตทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ได้หมายความว่าไม่พึ่งใครเลย ทำกินเอง ใช้เอง ไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องขาย ถือว่าเป็นความเข้าใจมีค้ำ

แคบมาก การพึ่งตนเองเป็นการจัดชีวิตให้สัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ อย่างเหมาะสมสัมพันธ์กับคน สังคม และธรรมชาติรอบตัวเรา มีสวัสดิการและความมั่นคงให้กับชีวิตของตนเองในปัจจุบันจนถึงอนาคต ไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีสมัยใหม่ ถ้าหากสิ่งนี้สนับสนุนให้เรามีเวลามากพอที่จะไปเสริมสร้างสิ่งที่เราทำด้วยความยากลำบากให้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นยังโยงเรื่องนี้ไปสู่ความเป็นอิสระความพร้อมในการตัดสินใจด้วยตนเองสอดคล้องกับสัญญา (2543) ได้ให้ความหมายการพึ่งตนเองหมายถึงความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระมั่นคง สมบูรณ์การพึ่งตนเองได้มีได้ทั้งระดับปัจเจกชนและชุมชนคำว่า “ปัจเจกชนพึ่งตนเอง” หมายถึงการที่บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้อย่างอิสระเช่นสามารถแยกตัวออกมาต่างหากจากพ่อแม่มีความมั่นคงในชีวิตตัดสินใจเรื่องสำคัญๆได้หรือสามารถขอคำแนะนำของผู้อื่นมาประกอบการตัดสินใจของตนเอง ทางเลือก ทางออกของชีวิต

สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2530) ได้สรุปความหมายของการพึ่งตนเองว่าความเป็นตนเองในทางความคิดทัศนคติการมองปัญหาต่างๆการตัดสินใจด้วยตนเองให้เป็นการสำนึกรู้ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงสาเหตุวิกฤตการณ์แห่งปัญหาการพัฒนาอันสืบเนื่องมาจากกลยุทธ์การพัฒนาที่สร้างสภาวะการพึ่งพาภายนอกมาเป็นการตัดสินใจดำเนินการพึ่งตนเองน่าจะมีความหมายเป็นเชิงสัมพัทธ์คือเป็นการพึ่งตนเองที่ไม่นำไปสู่การพึ่งพาเป็นการพึ่งพาอาศัยอย่างรู้เท่าทันและเป็นการมุ่งสู่ความเป็นไทยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

กาญจนา (2530) ได้แบ่งระดับการให้ความหมายการพึ่งตนเองออกเป็น 2 ส่วนคือ (1) การพึ่งตนเองในเชิงปัจเจกบุคคลหมายถึงกิจกรรมทั้งหลายที่กระทำโดยปัจเจกและครัวเรือนเพื่อบรรลุการมีหลักประกันของการดำรงชีพของเขา (2) การพึ่งตนเองในเชิงกลุ่มหมายถึงสังคม(กลุ่ม)มีการจัดระบบเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตนเองด้วยวิธีการช่วยเหลือตนเองด้วยการร่วมมือกับคนอื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกันทั้งนี้การพึ่งตนเองที่แท้จริงต้องกินความรวมถึงว่ากลุ่มนั้นมีอิสระในการตั้งเป้าหมายและมีอิสระในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยอาศัยความพยายามและกำลังของคน

4.1 แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นคือความรู้ที่มีอยู่ในตัวคนทุกคนเป็นความรู้ที่ค้นเคยมานานจากประสบการณ์การปฏิบัติจริงในวิถีชีวิตประจำวันที่ยังสืบทอดกันมาแล้วแล้วกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความแตกต่างหลากหลายในแต่ละพื้นที่และส่งผลให้คนมีเกียรติมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า

4.2 แนวคิดวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนคือการประกอบการและการจัดการทางด้านผลผลิตแปรรูปการตลาดและการบริหารเงินคนให้มีประสิทธิภาพโดยองค์กรชุมชนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบรวมทั้งการลองถูกลองผิดและสรุปบทเรียนจนนำไปสู่การประกอบการที่ยั่งยืนได้โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิก

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าแนวคิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในปัจจุบันมีแนวคิดมาจากปัญหาที่ชุมชนท้องถิ่นประสบทำให้ชาวบ้านหยุดคิดหรือฟันทนทนทนเกิดการตรึงตรองทำอะไรจึงจะพึ่งพาตนเองได้โดยการกลับคืนสู่รากเหง้าตามวิถีการผลิตจากวัฒนธรรมเดิมกลับไปหาคุณค่าที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นทุนในการพึ่งพาตนเองโดยอาศัยทุนทางปัญญาทุนทางสังคมวัฒนธรรมและทุนทางทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นและนำมาใช้ในการพัฒนาอันเป็นการพัฒนาที่ไม่หลุดลอยจากฐานรากของตนเองซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นคือ “ความเข้มแข็งทางปัญญา” กระบวนการสร้างปัญญาหรือการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญชุมชนท้องถิ่นเองได้สั่งสมภูมิปัญญาท้องถิ่นความรู้เพื่อการดำรงชีพไว้มากมายภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงผ่านกระบวนการตรวจสอบใช้ประโยชน์และเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัยอยู่ตลอดเวลาความรู้ที่มีลักษณะเป็นพลวัตเหล่านี้มีอยู่ในตัวคนมากกว่าอยู่ในตำรา (ทรงพลเจตนาวิชย์, 2548) ดังนั้นแนวคิดการจัดการความรู้ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ฝัง

ลึกในตัวคน(Tacit Knowledge) และได้สร้างเครื่องมือที่ทรงพลังในการทำให้ความรู้เหล่านี้ไหลเวียนถ่ายเทออกมาสู่ความยกระดับและถูกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทอื่นๆ

ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นความรู้ในตัวคน(Tacit Knowledge) กับความรู้ในตำรา(Explicit Knowledge) มีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานความรู้ในตำราหมายถึงความรู้ที่มีผู้บันทึกความรู้ที่ได้จากการวิจัย สร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาส่วนความรู้ในตัวคนหมายถึงความรู้ความชำนาญที่มีอยู่ในตัวคนแต่ละคนที่ได้จาก ประสบการณ์ชีวิตและการทำงานซึ่งคนทุกคนมีความรู้ในตัวบางอย่างก็แจ้งชัดบางอย่างก็ซ่อนเร้นจนแม้แต่ ตัวเองก็ไม่รู้ว่าตัวเองมีความรู้ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ได้เช่นการทำไร่ทำนาการทำกับข้าวทำขนมช่างปลูกบ้าน หมอทำวิชาละความรู้ในตัวคนได้มาจากวิถีชีวิตจึงสอดคล้องและมีประโยชน์ต่อชีวิตและวิถีชีวิตร่วมกันเป็น ความรู้เชิงวัฒนธรรมหากมีการเคารพความรู้ในตัวคนคนทุกคนจะกลายเป็นคนมีเกียรติมีศักดิ์ศรีมีศักยภาพก็ จะทำให้มีความสุขและสร้างสรรค์อย่างยิ่ง (ประเวศวະสี, 2548)

บทบาทสำคัญของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาสังคมไทยในปัจจุบันยังเป็น สังคมที่ขาดการใช้ความรู้ที่เหมาะสมและจริงจังความรู้ถือเป็น”ทุนทางปัญญา” ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน กิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันทุนทางปัญญาเมื่อสั่งสมมากขึ้นในบุคคลองค์กรชุมชนท้องถิ่นจะส่งผลให้บุคคล องค์กรชุมชนท้องถิ่นนั้นๆสามารถนำความรู้มาใช้ในการปรับตัวได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รอบๆตัวอันที่จริงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์นั้นใช้การจัดการความรู้ควบคู่กับพัฒนาการของมนุษยชาติมาตั้งแต่ เริ่มแรกมิฉะนั้นเผ่าพันธุ์มนุษย์ก็มิอาจดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบันเป็นการจัดการหรือการใช้ความรู้เพื่ออยู่อย่าง สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติรอบตัวและเป็นการใช้การจัดการความรู้ในลักษณะความร่วมมือกันเพื่อ ความอยู่รอดและการพัฒนาดังจะเห็นได้จากความพยายามของชาวบ้านในชนบทที่จะแก้ไขปัญหของตนเอง อย่างมีสติและตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งตนเองรวมทั้งการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันภายในชุมชน ท้องถิ่นและระหว่างชุมชนโดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญและใช้ทุนทางสังคมทุนทางปัญญาและ ทุนธรรมชาติของตนเองด้วยความเข้าใจเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเองอย่างยั่งยืนการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาในด้านต่างๆดังนี้คือ

-บทบาทต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่ สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในทุกๆด้านถ้ารู้จักนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตการดำเนินงานและการ แก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 78 กำหนดว่า “รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองในการ พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น (วุฒิสารตน์ไชย, 2550)

-บทบาทต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลภูมิปัญญาต่างๆอันทรงคุณค่าของชุมชนท้องถิ่นสามารถ นำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการพัฒนาคู่มือใหม่ของชุมชนท้องถิ่นให้เป็นบุคคลที่มีภูมิรู้มีศักยภาพ มีความสามารถและเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้กลายเป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการดำรง อยู่บนกระแสของความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมและสามารถเป็นชุมชนท้องถิ่นต้นแบบให้กับท้องถิ่นอื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันสามารถนำไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพของแต่ละชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

-บทบาทต่อการศึกษามีบทบาทและความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตร ท้องถิ่นจัดเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆของชุมชนให้กับผู้ที่สนใจไม่ว่าจะเป็นนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มคนที่สนใจเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่นเกิดจากการบูรณาการเรื่องต่างๆในชุมชนโดย อาศัยเรื่องราวและความรู้ต่างๆของชุมชนท้องถิ่นอาทิวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาการประกอบอาชีพ เป็นต้น

ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสืบทอดให้คนรุ่นใหม่และผู้สนใจอื่นเป็นกระบวนการสร้างสำนึกให้นักเรียน นักศึกษารู้จักตัวเองรู้จักรักถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเองและเห็นความสำคัญขององค์ความรู้ภูมิปัญญาและสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมและสั่งสอนมอบไว้ให้กับเรา

-บทบาทต่อการเมืองการปกครองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหาของชุมชน ท้องถิ่นหรือประเทศชาติมีผลทำให้การดำเนินการทางการเมืองการปกครองเป็นไปอย่างราบรื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำลังยกย่องพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนสามารถกำหนดตนเองในเรื่องราวต่างๆของชุมชนที่ครอบคลุมทุกด้านตามขีดกำลังขีดความสามารถของชุมชนภายใต้การสนับสนุนของรัฐเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการพัฒนาจากฐานล่างโดยกระบวนการของชุมชน (เสรีชัยพริก, 2550)

-บทบาทต่อการจัดการการพัฒนาที่ผ่านมารัฐบาลมองชุมชนท้องถิ่นเป็นเพียงหน่วยการปกครองที่รองรับโครงการพัฒนาที่สั่งตรงมาจากส่วนกลางแทนการมองชุมชนท้องถิ่นเป็นหน่วยที่มีขีดความสามารถในการจัดการตนเองได้ตามมิติต่างๆบนฐานทางสังคมของตนเองปัจจุบันมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการตนเองในทุกๆด้านภายใต้การสนับสนุนของรัฐดังนั้นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการการดำเนินงานคือข้อมูลข่าวสารสารสนเทศรวมทั้งความรู้ของท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นดังจะเห็นได้จากองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนล้วนมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการตัดสินใจในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

-บทบาทต่อวัฒนธรรมมีบทบาทเกี่ยวเนื่องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันมีส่วนสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้ตระหนักในศักดิ์ศรีสำนึกรักและหวงแหนความเป็นชุมชนท้องถิ่นบ้านเกิดของตนยังผลให้เกิดความสามัคคีและมีความมั่นคงวัฒนธรรมมีส่วนช่วยในการพัฒนาจิตใจของประชาชนมีส่วนเกื้อกูลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นและสังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข

5. แนวคิดเรื่องการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้

บุพมาส (2551) นักปราชญ์แทบทุกยุคสมัยต่างมองเห็นความสำคัญของการศึกษาตนเองโสกราตีส นักปราชญ์ชาวกรีกได้กล่าวว่าจงรู้จักตนเองเพราะชีวิตที่ไม่รู้จักตนเองนั้นเป็นชีวิตที่ปราศจากคุณค่าคุณค่าของชีวิตอยู่ที่การสำรวจตนเองคือตระหนักรู้ว่าชีวิตคืออะไรกำลังทำอะไรและดำรงอยู่เพื่ออะไรการตั้งคำถามนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เราสามารถสำนึกในการกระทำของเราทุกขณะจะช่วยให้ตรวจสอบว่าเราต้องการอะไรจากชีวิตและอะไรคือความหมายของการดำรงอยู่ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและช่วยให้เราเลือกวิถีชีวิตของเราเองโดยที่เราจะมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นเพื่อบรรลุเป้าหมายปลายทางสูงสุดสอดคล้องกับ ประเวศ (2538) ซึ่งก็ได้กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์มีวัตถุประสงค์3ประการคือการเรียนรู้เพื่อตัวเองเรียนรู้เพื่อสิ่งนอกตัวที่สัมพันธ์กับตัวเองทั้งใกล้และไกลและเรียนรู้เพื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งที่เกื้อกูลกันและกันเพื่อการดำรงชีวิตโดยธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไปมักเรียนรู้เมื่ออยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ตนเองมีปฏิสัมพันธ์โดยจะมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของมนุษย์เองถ้าเคยมีประสบการณ์ในการเรียนรู้เรื่องนั้นมาก่อนก็จะทำให้มีความสามารถในการตีความและการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตได้ดีขึ้นประเวศ (2553) การเรียนรู้ใหม่ เป็นการเรียนรู้ธรรมชาติภายนอกและธรรมชาติภายในเชื่อมต่อกัน อย่างเมื่อเรียนรู้อะไรมาก็พัฒนาธรรมชาติภายในให้สูงขึ้นตลอดเวลา

นอกจากนี้ พรพีโล (2532) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่ากระบวนการเรียนรู้เป็นส่วนที่สำคัญให้มนุษย์ได้มีศักยภาพในการพัฒนาสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและพึ่งตนเองได้กระบวนการเรียนรู้คือกระบวนการอันมีฐานรากจากประสบการณ์และประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งไม่ได้แยกแยะระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิตการเรียนรู้กับการปฏิบัติเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งเดียวด้านทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมBandura (1977) ได้เน้นแนวคิด 3 ประการคือ

- 1.แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต(Observational Learning)
- 2.แนวคิดของการกำกับตนเอง(Self-Regulation)
3. แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)

การเรียนรู้โดยการสังเกต(Observational Learning)Bandura มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบในการเรียนรู้ผ่านตัวแบบนั้นตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกไปพร้อม ๆ กันและเนื่องด้วยคนเรานั้นใช้ชีวิตในแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ทางสังคมจึงต้องผ่านประสบการณ์ของผู้อื่นคนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆของสังคมโดยการผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้นตัวแบบ จะทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นการเรียนรู้โดยการสังเกตของ Bandura แบ่งออกเป็น 4 กระบวนการคือ

1. กระบวนการตั้งใจ บุคคลจะตั้งใจเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างตั้งใจ
2. กระบวนการเก็บจำ บุคคลจะจดจำลักษณะของตัวแบบและแปลงข้อมูล
3. กระบวนการกระทำ เมื่อจดจำได้แล้วบุคคลก็เริ่มที่จะปรับพฤติกรรมให้ใกล้เคียงตัวแบบ
4. กระบวนการพอใจ หากมีบุคคลอื่นสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงก็จะรู้สึกอยากทำอีก

การกำกับตนเอง (Self-Regulation)คือความตั้งใจและความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองและจะต้องฝึกฝนกระบวนการการกำกับตนเองซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการสังเกตตนเอง บุคคลจะต้องรู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่
2. กระบวนการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องอาศัยทักษะในการตัดสินใจ
3. การแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ทักษะในการตัดสินใจจะนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)

Bandura เชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการกระทำของบุคคลบุคคลแต่ละคนอาจจะมีความสามารถไม่ต่างกันแต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นเป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใดในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินใจผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรม

ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยการเรียนรู้ ของแต่ละคนไม่เหมือนกันบางคนถนัดเรียนรู้ด้วยตนเอง บางคนต้องเรียนรู้จากคนอื่น หรือต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมสนับสนุนในการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง และก็จะสามารถสร้างความรู้เองได้ด้วย

6. แนวคิดกระบวนทัศน์

ประเวศ วะสี(2542) กระบวนทัศน์มาจากภาษาอังกฤษว่า Paradigm หมายถึงทฤษฎี อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติ เมื่อทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งทั้งกระบวนการเรียนว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์

<http://www.novabizz.com/NovaAce/Paradigm.htm>) กระบวนทัศน์ก็คือกระบวนคิดวิเคราะห์ วิธีคิดวิธีปฏิบัติแนวการดำเนินชีวิตมาทบทวนใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับยุคและสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตความเชื่อพื้นฐานที่มีในจิตใจของมนุษย์ทุกคนแตกต่างกันตามเพศตามวัยตามสิ่งแวดล้อม ตามการศึกษาอบรมและตามการตัดสินใจเลือกของแต่ละบุคคลความเชื่อพื้นฐานนี้แหละเป็นตัวกำหนดให้แต่ละคนชอบอะไรและไม่ชอบอะไรพอใจแค่ไหนและอย่างไรเป็นตัวนำร่องการตัดสินใจด้วยความเข้าใจและเหตุผลในตัวบุคคลคนเดียวกันอาจจะเปลี่ยนแปลงได้หากผู้รู้ว่ามีเหตุผลเพียงพอที่จะเปลี่ยนแต่จะไม่เปลี่ยนด้วยอารมณ์ก่อนเปลี่ยนจะต้องมีความเข้าใจกระบวนทัศน์เก่าที่มีอยู่และกระบวนทัศน์ที่จะรับเข้ามาแทนที่มีการ ชั่งใจจนเป็นที่พอใจมิฉะนั้นจะไม่ยอมเปลี่ยนเพราะอย่างไรเสียตราบไต่ที่มีสภาพเป็นคนเต็มเปี่ยมจะต้องมี กระบวนทัศน์ใดกระบวนทัศน์หนึ่งเป็นตัวตัดสินใจเลือกว่าจะเอาหรือจะปฏิเสธ

โทมัสคุห์น(อ้างในศิวัชศรีโกคางกุล,2555) กระบวนทัศน์ไม่เปลี่ยนแปลงหากปราศจากวิกฤตการณ์ การค้นพบกระบวนทัศน์มักมาจากจิตของคนทั้งหมดกับวิกฤตการณ์นั้นอย่างลึกซึ้งบางเวลาการค้นพบอาจจะเกิดขึ้นกลางดึก คุห์น ยังกล่าวว่าเกือบจะเป็นเรื่องสมำเสมอที่คนบรรลุถึงการรังสรรค์ (invention) ในชั้นรากฐานของกระบวนทัศน์ใหม่ “ถ้าไม่ใช่คนอายุน้อยก็เป็นคนที่ทำงานอยู่ไม่นานในสาขาที่เขาเข้าไปเปลี่ยน กระบวนทัศน์” ถึงที่สุดแล้วเมื่อกระบวนทัศน์เกิดการเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในมาตรฐานที่กำหนดความชอบธรรมทั้งการมองปัญหาและหนทางอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหากด้วยเมื่อกระบวนทัศน์ เปลี่ยนการมองโลกก็เปลี่ยนไปกับกระบวนทัศน์ด้วย

7. แนวคิดเรื่องผู้ประกอบการทางสังคม

Mair& Marti, (2004)แปลโดย วีรบูรณ์ วิสารทสกุล จากเอกสารต้นฉบับชื่อ From Social Entrepreneurship as a practice to legitimate field of research : Literature review and classification เอกสารหมายเลข 06/2008 ของ Center for Research in Entrepreneurial Cange& Innovative Strategies)ความเห็นรวมๆ ข้างต้น ดูเหมือนจะเข้าใจว่าการเกิดขึ้นของการประกอบการทางสังคม (social entrepreneurship) และธุรกิจเพื่อสังคม (social enterprise) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ (Dee, 1998) อย่างไรก็ตาม แต่แนวคิดนี้ก็ยังคงไม่มีความชัดเจนในความหมาย และคลุมเครือภายในขอบเขตของการศึกษา การประกอบการทางสังคม มีความหมายว่าอะไรการดำเนินการทางสังคมแบบใดที่เป็นการประกอบการทางสังคมแบบใดไม่ใช่โดยข้อเท็จจริง การดำเนินการทางสังคมทั้งหมดไม่ได้เป็นตัวชี้ชัดว่าเป็นการประกอบการ ตัวอย่างเช่น การแบ่งเงินรายได้จากองค์กรมาเพื่อทำงานทางสังคม โดยตัวมันเองไม่ถือเป็นกิจกรรมของการประกอบการ ซึ่งเป็นสิ่งเดียวกับที่องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรใช้เป็นแนวทางในการทำงาน

โอโซก้า (ประเทศไทย)ได้ให้ความหมายของคำว่าผู้ประกอบการสังคมไว้ดังนี้“ผู้ประกอบการสังคมคือบุคคลที่มีวิธีการใหม่ในการแก้ปัญหาสังคมที่เร่งด่วนบุคคลเหล่านี้มีความมุ่งมั่นและยืนหยัดในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญและเสนอแนวคิดใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมในวงกว้างแทนที่จะปล่อยให้การแก้ไขปัญหาสังคมเป็น

หน้าที่ของภาครัฐหรือภาคธุรกิจผู้ประกอบการสังคมมุ่งมั่นที่จะร่วมแก้ไขปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงระบบเผยแพร่วิธีการทำงานและจิตใจให้คนในสังคมยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆผู้ประกอบการสังคมเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และเป็นนักปฏิบัติที่มุ่งมั่นจะนำวิธีการแก้ไขปัญหามาเป็นจริงมาสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม... ผู้ประกอบการสังคมแต่ละคนนำเสนอความคิดที่เข้าใจได้ง่ายและมีจริยธรรมนอกจากนี้พวกเขายังแสวงหาการสนับสนุนจากสังคมวงกว้างเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนลุกขึ้นมายอมรับและนำความคิดไปปฏิบัติให้มากที่สุดอีกนัยหนึ่งคือผู้ประกอบการสังคมแนวหน้าทุกคนเป็นผู้คัดสรรผู้เปลี่ยนแปลงทางสังคมในชุมชนซึ่งได้แก่บุคคลที่เป็นแบบอย่างและสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าประชาชนที่มีความพยายามจะแปรความคิดที่มุ่งมั่นของเขาให้เป็นการปฏิบัติสามารถจะทำได้”แล้วทำไมถึงต้องมีผู้ประกอบการสังคม? หากพิจารณาถึงสภาพด้านล่างเช่นเดียวกับผู้ประกอบการในโลกธุรกิจซึ่งทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงโฉมหน้าของธุรกิจจากโอกาสที่พวกเขามองเห็นผู้ประกอบการสังคมทางหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคมด้วยการมองหาโอกาสที่คนอื่นมองไม่เห็นและพัฒนาระบบพร้อมกับคิดค้นวิธีการใหม่ๆในการแก้ไขปัญหามาเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้นเพราะฉะนั้นในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจสร้างอุตสาหกรรมใหม่ผู้ประกอบการสังคมก็คิดค้นวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหามาของชุมชนและเป็นการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง<http://thailand.ashoka.org>

ผู้ประกอบการสังคมคือผู้เห็นปัญหาของสังคมและใช้หลักการของผู้ประกอบการในการออกแบบและจัดระบบทางธุรกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเพิ่มทุนทางสังคมไม่ใช่เพื่อผลกำไร ส่วนบุคคลwww.thailand.ashoka.org/node/4043

Robert Ashton (2010) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบการทางสังคมไว้ดังนี้

1. บรรลุเป้าหมายอย่างแรงกล้าที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สิ่งที่ดีกว่าเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของสังคมไม่ใช่เพื่อความมั่งคั่งส่วนบุคคลหรือองค์กร
2. มองโลกในแง่บวกที่แตกต่างจากคนอื่นเห็นวิกฤตเป็นโอกาส
3. คิดหาทางออกภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรเพื่อให้การดำเนินภารกิจเพื่อสังคมไม่สะดุด
4. ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทุกเมื่อพร้อมรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

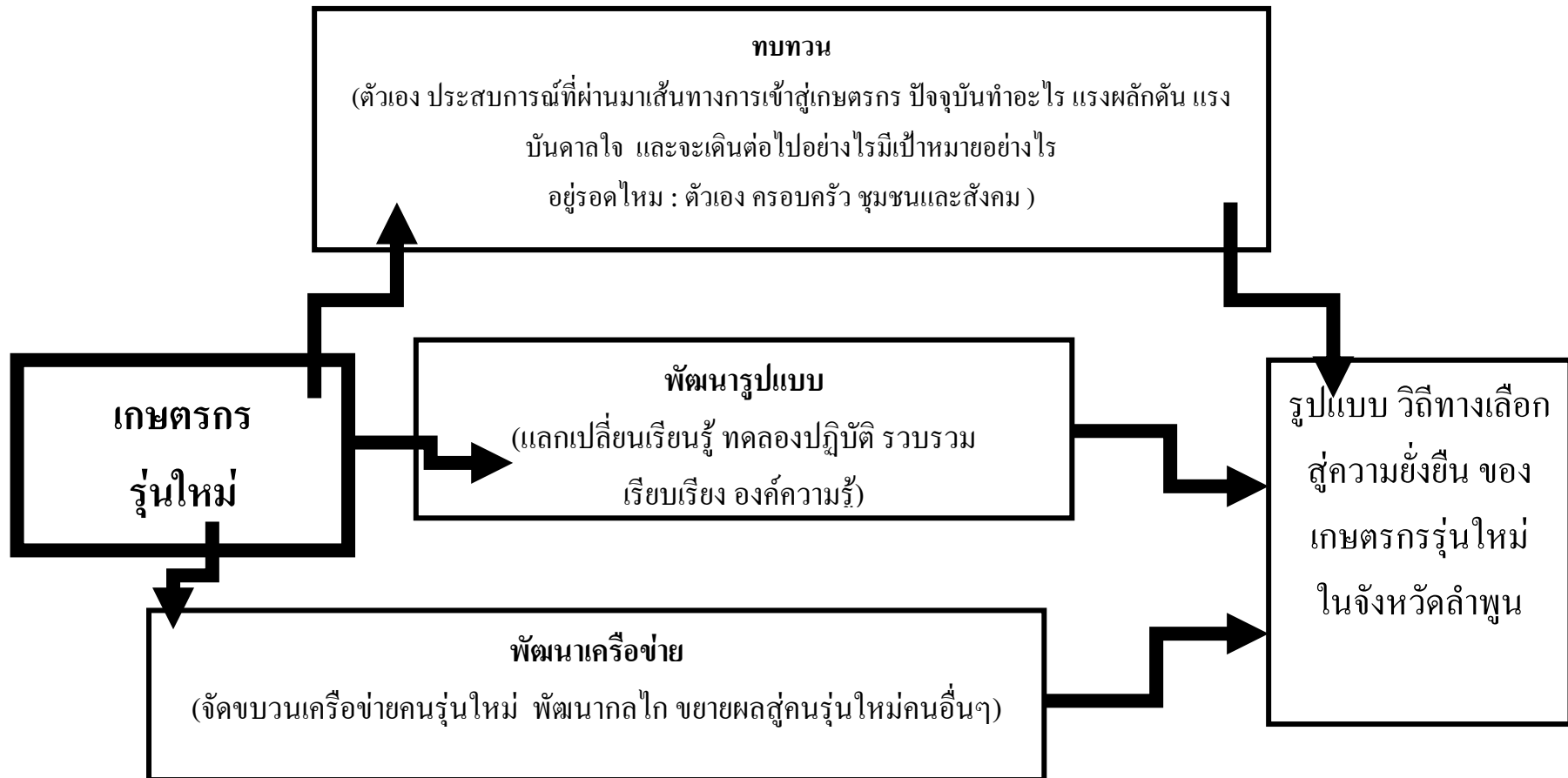
ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการกลายเป็น คนรุ่นใหม่ : รูปแบบชีวิต บนวิถีเกษตรกรรม และการพึ่งตนเอง ดังนี้

ทรงสิริ พุทธงษ์ (2541) งานวิจัยเรื่องกระบวนการกลายเป็นคริสเตียน : ศึกษากรณีผู้เปลี่ยนศาสนาคริสต์นิกายแบปติสต์ในกรุงเทพมหานครมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่การศึกษากระบวนการเปลี่ยน ศาสนาของบุคคลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทฤษฎีการปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม และตัวแบบเชิงลำดับเวลาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในสนามจากผู้เปลี่ยนศาสนา จำนวน 14 คน พบว่ากระบวนการกลายเป็นคริสเตียน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเข้าสู่บริบท ขั้นตอนการแปลงเอกลักษณ์ และขั้นตอนการยึดมั่นผูกพัน และผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า กระบวนการกลายเป็นคริสเตียนนั้นเป็นผลมาจากการปฏิสังสรรค์กันระหว่างกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอย่างเป็นทางการของทางคริสจักร และกระบวนการตีความและชีวประวัติของบุคคลตลอดระยะเวลาตั้งแต่ก่อนเข้าสู่บริบทคริสเตียน ไปจนถึงมีการพัฒนาจนกระทั่งมีความยึดมั่นผูกพันต่อเอกลักษณ์คริสเตียนผลของข้อค้นพบนี้เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เปลี่ยนศาสนาเป็นผู้กระทำการสร้างสรรค์ในการเปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์ของตนเอง

สาริน โสภารวรรณ์ (2547) ได้ศึกษาการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพอิสระในเขตเมืองเชียงใหม่ พบว่าเงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญ ในการเลือกอาชีพ คือการรู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ในบางครั้งอาจมีผู้สอนและผู้อำนวยความสะดวก หรือพี่เลี้ยง ช่วยให้คำชี้แนะ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา แนะนำแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้เป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสำนึกต่อตัวเองและสังคม

ชญาดาบุญถึง(2556) ได้ศึกษาเงื่อนไขที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากเกษตรเคมีเป็นเกษตรกรรมทางเลือก: กรณีศึกษาบ้านดอนเจียงตำบลสบเปิงอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่พบว่าเงื่อนไขและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนผลผลิตเกษตรกรที่ทาเกษตรแบบเคมีปัจจัยสำคัญที่ขัดขวางการตัดสินใจปรับเปลี่ยนคือภาวะหนี้สินความไม่มั่นใจในเทคโนโลยีการเกษตรที่จะทดแทนสารเคมีได้และตลาดรองรับผลผลิตการปรับเปลี่ยนหรือการยอมรับของเกษตรกรสู่การปฏิบัติตามเกษตรทางเลือกที่เป็นอินทรีย์ปัจจัยที่มีอิทธิพลให้เกิดการตัดสินใจปรับเปลี่ยนคือปัจจัยเงื่อนไขการมีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินของเกษตรกรอินทรีย์ที่มากกว่าเฉลี่ย 5.80 ไร่ส่วนเกษตรกรเคมีมีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินเฉลี่ย 5.19 ไร่เกษตรกรอินทรีย์มีหนี้สินที่น้อยกว่าเฉลี่ย 29,846.15 บาทส่วนเกษตรกรเคมีมีหนี้สินเฉลี่ย 80,615.38 บาทการได้รับการส่งเสริมความรู้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรอินทรีย์คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนเกษตรกรเคมีได้รับการส่งเสริมความรู้มีการรวมกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 76.92 และเกษตรกรอินทรีย์มีความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ดีกว่าคิดเป็นร้อยละ 53.85 ส่วนเกษตรกรเคมีมีความอุดมสมบูรณ์ของดินน้อยกว่าคิดเป็นร้อยละ 38.47 เกษตรแบบอินทรีย์ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงแค่วิธีการผลิตแต่คือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเกษตรกรโดยเกษตรกรที่สามารถปฏิบัติตามเกษตรทางเลือกแบบอินทรีย์สิ่งที่สำคัญคือเกษตรกรสามารถเข้าใจหลักการปฏิบัติเกษตรแบบอินทรีย์เพื่อปฏิบัติการเกษตรได้ตามกำลังความสามารถและขนาดของครัวเรือนเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

ในการดำเนินโครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน มีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

3.1 ขอบเขตการวิจัย

- กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายคนรุ่นใหม่ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สนใจอยากเข้ามาเรียนรู้ กลุ่มที่ 2 มีการทดลองทำ/เริ่มทำมาบ้างแล้ว และกลุ่มที่ 3 ผู้ที่ทำแล้วอยู่ได้จริงในวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเองในจังหวัดลำพูน

- พื้นที่ดำเนินการวิจัย ในจังหวัดลำพูน และพื้นที่ใกล้เคียง

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การทบทวน/ถอดบทเรียน

- เรื่องราวตัวเองประสบการณ์ที่ผ่านมา บทเรียน กระบวนการเรียนรู้ก่อนการมาสู่วิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง(เส้นทางการเข้าสู่เกษตรกรรุ่นใหม่)
- วิธีคิด แรงผลักดัน แรงบันดาลใจ ชุดความรู้ ประสบการณ์ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม
- การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคมจุดหมายปลายทาง(เดินต่อไปอย่างไร เป้าหมาย ความอยู่รอด)
- สถานการณ์ปัญหาของคนรุ่นใหม่กับการพึ่งตนเอง

การศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน

- คุณค่าความหมายของเกษตรกรวิถีคนลำพูน
- คุณค่า ความหมายวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรม (เป็นเกษตรกรรมวิถีดั้งเดิมที่เน้นปลูกเพื่อบริโภค เหลือแล้วจึงขาย) จนพัฒนาไปถึงสังคมเกษตรกรรมผู้ประกอบการ(เป็นสังคมเกษตรที่ผลิตเพื่อขายเป็นหลัก)

การศึกษาเงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่จะส่งผลให้เกษตรกรรุ่นใหม่อยู่รอด ทั้งในมิติสังคม (ความสัมพันธ์ – แนวคิดภายในครอบครัวและชุมชน) วัฒนธรรม เศรษฐกิจ (แหล่งทุน / รายรับ / รายจ่าย เป็นต้น) ทรัพยากร (ดิน น้ำ ป่า) เครือข่าย/การตลาดปัจจัยระบบการผลิต (ตั้งแต่ที่ดินจนถึงหลังการเก็บเกี่ยว)

- เงื่อนไข ปัจจัยที่เอื้อ
- เงื่อนไข ปัจจัยที่ไม่เอื้อ
- เงื่อนไข ปัจจัยที่เป็นโอกาส
- เงื่อนไข ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

การพัฒนารูปแบบ

- การเลือกรูปแบบเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง
- การพัฒนาองค์ความรู้ ตัวแบบ คนรุ่นใหม่บนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์บนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเองความสำเร็จ
ข้อจำกัด โอกาสกับการปรับตัวรับมือกับปัญหา

การพัฒนากลไกเครือข่าย

- การสร้างเครือข่ายคนรุ่นใหม่บนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง
- การพัฒนากลไกขบวนการเคลื่อนไหวคนรุ่นใหม่บนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง
- การสื่อสารสาธารณะ
- การสร้างเครือข่ายภาคหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด
ชลประทาน ธกส. เป็นต้น

3.3 แนวทางการดำเนินงาน

ระยะที่ 1

- 1) ประชุมทีมวิจัย
- 2) พัฒนาทักษะนักวิจัย
- 3) การทบทวนสถานการณ์ปัญหาคนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบัน
- 4) เวทีค้นหาคนรุ่นใหม่
- 5) เวทีการถอดบทเรียน(ถอดรหัสการกลายเป็นคนรุ่นใหม่)
 - เวทีการถอดบทเรียน

- การเก็บข้อมูลเชิงลึกจากแบบสัมภาษณ์
 - การสำรวจพื้นที่ประกอบอาชีพคนรุ่นใหม่(แบบสำรวจ แผนที่/แผนผัง)
- 6) ศึกษาดูงาน กิจกรรมคนรุ่นใหม่ ระหว่างพื้นที่ เครือข่าย
 - 7) เวทีแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่
 - 8) กระบวนการเรียนรู้ เก็บรวบรวม ความรู้ ข้อมูล บทเรียนระหว่างทาง
 - 9) การแลกเปลี่ยนกับโครงการอื่น
 - 10) สรุปบทเรียนและวางแผนการดำเนินงานระยะที่ 2

ระยะที่ 2

- 1) ประชุมทีมวิจัย
- 2) เวทีแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่
- 3) กิจกรรมแลกเปลี่ยนและเสริมศักยภาพเชิงประเด็น
- 4) กระบวนการเรียนรู้ เก็บรวบรวม ความรู้ ข้อมูล บทเรียนระหว่างทาง
- 5) กิจกรรมพัฒนาเครือข่ายคนรุ่นใหม่ลำพูน
- 6) สื่อสารสาธารณะ
- 7) การแลกเปลี่ยนกับโครงการอื่น
- 8) นำเสนอข้อมูล โครงการวิจัย
- 9) จัดทำรายงาน โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลใช้ การจัดเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาทักษะและเตรียมความพร้อมนักวิจัย การสำรวจ การสัมภาษณ์ การประสานความร่วมมือ การจัดทำสื่อ การทำแผนที่ และการรวบรวมข้อมูลเอกสาร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึก การจัดเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาทักษะ การจัดเวทีสัญจร การเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเครือข่าย
- 2) แบบสัมภาษณ์ และสมุดบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) การจัดแฟ้มข้อมูล เป็นการจัดระบบข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ เพื่อจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นคำถามที่กำหนด

- 2) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความระมัดระวัง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสรุปและตีความข้อเท็จจริงที่ได้มาตามสภาพการณ์และข้อมูลที่ได้รับ

3.5 กระบวนการวิจัย (สรุปกิจกรรม ระยะที่ 1)

1.ประชุมทีมวิจัย(จัดประชุมประจำเดือนสัญจรพื้นที่ทีมวิจัย)

ครั้งที่ 1 วันที่ 21 พฤษภาคม 2559 ณ สวนสาธารณะตำบลป่าสัก อำเภอเมือง

- **วัตถุประสงค์** เพื่อแลกเปลี่ยนติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรม
- **เนื้อหา** สร้างความเข้าใจแนวทางการทำงานร่วมกันทำความรู้จักกัน ใคร ทำอะไร ที่ไหน แต่ละคน ออกแบบชีวิตไว้อย่างไร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรื่องกระบวนการวิจัย ทำความรู้จัก แบ่งปันชีวิตกันและกัน สถานการณ์ปัญหาคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ แนะนำเจ้าบ้าน แนะนำสถานที่แลกเปลี่ยนเสริมความรู้เชื่อมชมแปลง ออกแบบผังการเก็บข้อมูลเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือเวทีค้นหาคนรุ่นใหม่ /หรืออบรมทักษะนักวิจัย
- **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** คือทีมวิจัยสร้างความเข้าใจแนวทางการทำงานร่วมกันและทบทวน ติดตามความเคลื่อนไหวของการขับเคลื่อนกิจกรรม

ครั้งที่ 2 วันที่ 27 มิถุนายน 2559 ณ ชุมชนพระบาทห้วยต้ม อำเภอลี้

- เยี่ยมเยือนฟาร์มสมาชิกทีมวิจัย แลกเปลี่ยนสถานการณ์การกลับบ้าน ร่วมเรียนรู้ประเพณีชุมชน ตลาดท้องถิ่นสถานการณ์การผลิตการบริโภคของชุมชน และโอกาสของพื้นที่ที่จะสนับสนุนการทำงานกับชุมชนสร้างฐานชีวิตของคนรุ่นใหม่ให้แข็งแรงขึ้น

ครั้งที่ 3 วันที่ 16 กรกฎาคม 2559 สวนลำสะปูนตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง

- เยี่ยมเยือนฟาร์มสมาชิกทีมวิจัย วิเคราะห์สถานการณ์ห่วงโซ่อาหารปลอดภัยจังหวัดลำพูนออกแบบการทดลองการเปิดตลาดร่วมกัน

ครั้งที่ 4 วันที่ 14 ตุลาคม 2559 สวนพอสุขตำบลทาสบเส้า อำเภอมะนัง

- เยี่ยมเยือนฟาร์มสมาชิกทีมวิจัย ทำแผนการผลิตแต่ฟาร์ม เพื่อสนับสนุนการเปิดตลาด รักพูนพูน แบ่งบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบการจัดการตลาดร่วมกัน และสวนพอสุขพาเยี่ยมชมกิจกรรมของเครือข่ายที่ทำเกษตรผสมผสานในชุมชน

2.การทบทวนสถานการณ์ปัญหาคนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบัน

วันที่ 26 มิถุนายน 2559 ณ ร้านแม่ทาออร์แกนิก อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนสถานการณ์ปัญหาคนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบัน

ด้วยกระบวนการ จัดเวทีแลกเปลี่ยน ,ร่วมแลกเปลี่ยนกับเครือข่าย ,ทบทวนข้อมูลมือ 2

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ได้ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาคนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบัน

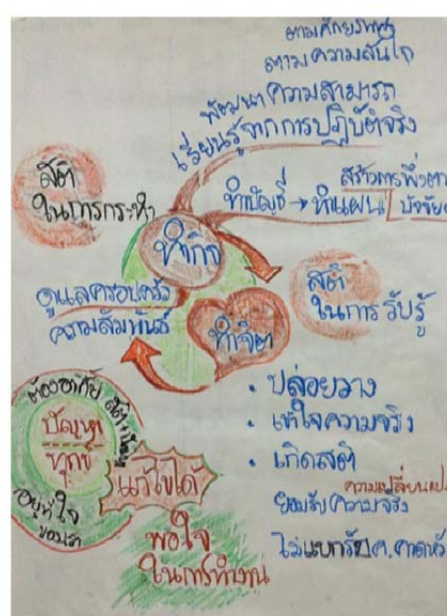
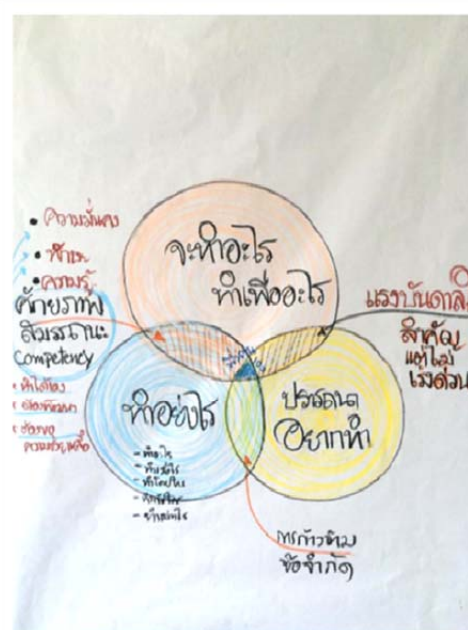
วาระ 1 ปี ร้านแม่ทาออร์แกนิก เป็นการร่วมตัวของคนรุ่นใหม่ในชุมชน ในรูปแบบของหุ้นส่วน เป็นพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่มาเจอกัน ได้นำผลผลิต การแปรรูปผลผลิต มาจำหน่ายในร้านและยังนำผลิตภัณฑ์จากเครือข่ายมาจำหน่าย เช่น กาแฟอินทรีย์ แอปเปิ้ล เลปาทอ จากแม่วาง เชียงใหม่ โดยให้คุณค่าว่า จิบกาแฟที่แม่ทาช่วยรักษาป่าแม่วิน

เสวนาบทเรียนจากการเปิดร้าน การเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ การช่วยเหลือกันการเปิดพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่เด็ก เยาวชนได้มาสัมผัสว่าพวกที่ ๆ ทำอะไรกัน จนปัจจุบันสามารถมีผลประกอบการที่สามารถจ้างพนักงานประจำได้ 1 คน ช่วยให้คนรุ่นใหม่กลับบ้านได้อีกคน

3.พัฒนาทักษะนักวิจัย

- วันที่ 6-7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ณ บอกรัก รีสอร์ท อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน
- วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะนักวิจัยในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้โครงการวิจัย
- ด้วยกระบวนการ จัดการอบรม
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ นักวิจัยมีความรู้ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้โครงการวิจัย การเก็บข้อมูล การจัดทำรายงาน
- เนื้อหาวิทยากร จากสถาบันปัญญาปิติ และทีมวิทยากร จับประเด็นให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในกระบวนการ CBR งานวิจัยท้องถิ่น
 - การเรียนรู้จากตนเอง เพื่อนำไปสู่ การสร้างความรู้ (ข้อมูล,ข้อค้นพบ,และการจัดการตนเอง)
 - การเรียนรู้จากผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ การสร้างความร่วมมือ(ความเข้าใจ,ความสัมพันธ์,ความต้องการ)
 - การเรียนรู้จากบริบท อันหมายถึง พื้นที่ แปลง สังคม เพื่อนำไปสู่ การสร้างแนวทาง ข้อตกลง ข้อเสนอแนะ ข้อบัญญัติ รูปแบบและเครื่องมือในการจัดกระบวนการเพื่อนำไปสู่ กระบวนการวิจัย และเครื่องมือที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ไปพร้อมกับการสร้าง ยกตัวอย่าง เครื่องมือที่จะทบทวนและถอดบทเรียนตนเอง รวบรวมและสังเคราะห์เป็นข้อมูลของทีม

4.เวทีค้นหาคนรุ่นใหม่เวทีเสวนา เกษตรอินทรีย์ทางเลือกคนรุ่นใหม่

วัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาคนรุ่นใหม่ พบปะพูดคุย แต่ละพื้นที่ในการพึ่งตนเอง

วิถีเกษตรทางเลือก

ด้วยกระบวนการ

- ประสานงานแต่ละพื้นที่ / เครือข่าย
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนแต่ละโซน
- สรุป/ออกแบบกิจกรรมร่วมกัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- คนรุ่นใหม่ในพื้นที่ได้รู้จักกัน
- เกิดเครือข่ายคนรุ่นใหม่ระดับพื้นที่แต่ละอำเภอ

พีโจน จันใด ได้มาร่วมเสวนาและตอบคำถามกับคนรุ่นใหม่ จริงหรือทำไม คนรุ่นใหม่กลับบ้านแล้วมาทำเกษตรอินทรีย์จะเป็นทางรอด และเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

“เกษตรอินทรีย์ เป็น ปัจจัยขั้นพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์รอด ไม่ใช่แค่คนรุ่นใหม่ แต่คนรุ่นใหม่เป็นช่วงวัยที่มีแรงและแข็งแรงที่สุดที่กำลังและการพัฒนาการเรียนรู้ และเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ในเมื่อเกษตรด้วยระบบเคมี มันตาย และล้มเหลวมานานแล้วแต่ไม่ยอมรับความจริงกันสักที ล้มเหลวทั้งคนทำ คนกิน และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม”

คำถามคนรุ่นใหม่ “เพื่อน ๆ มักจะพูดว่าก๊อแกไม่มีหนี้สินอย่างฉันแกก็กลับบ้านได้ เอาไว้ให้ฉันหมดหนี้สินก่อนค่อยกลับ”

พีโจน ตอบ = “มีหนี้สินก็ต้องรีบกลับ เพราะอยู่ไปก็ยิ่งติดลบ เพิ่มขึ้น” คนในปัจจุบัน มักไม่คิดความคุ้มค่าที่แท้จริง รายได้หักรายจ่ายบางรายติดลบ บางรายแทบไม่เหลือ และยังไม่คิดถึงคุณภาพชีวิตที่เสียไป และกลัวรายได้ที่น้อยลงและไม่ยอมลดรายจ่าย ถ้าเราสามารถปลูกข้าวกินเองได้ จะเป็นการเพิ่มรายได้ หรือว่าลดรายจ่าย “เงินมันไม่มีค่าหรอก ถ้าเทียบกับผืนดิน ถ้าเรามีเงิน 10,000 บาท เมื่อ 40 ปีก่อน เราจะเป็นเศรษฐี และถ้าเศรษฐี เอาเงินไปฝากธนาคาร ปัจจุบันจะมีเงินเท่าไร ตอบคือ 0 หักค่าทำเนียมรายปี หักค่ารักษาบัญชี แต่ถ้าเศรษฐีเอามาซื้อที่ดิน ปัจจุบันที่ดินจาก 10,000 บาท มูลค่าจะเพิ่มเป็น 1,000,000 บาท ไม่นับการทำกิน ทำประโยชน์บนผืนดินนั้นซึ่งมูลค่าและคุณค่าที่มากกว่าด้วยซ้ำ” คนรุ่นใหม่จึงควรลงทุนกับการมีที่ดิน

5.เวทีการถอดบทเรียน(ถอดรหัสการกลายเป็นคนรุ่นใหม่)

วันที่ 7-8 สิงหาคม 2559 ณ บ้านฮักรีสอร์ท บ้านโอง ลำพูน

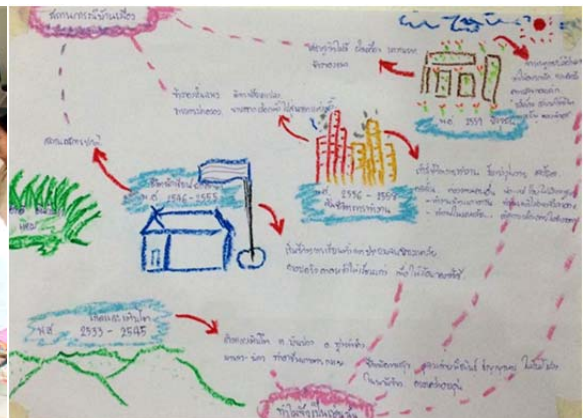
วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนกระบวนการเรียนรู้เรื่องราวของคนรุ่นใหม่

ด้วยกระบวนการการทบทวน/ถอดบทเรียน

- เรื่องราวตัวเองประสบการณ์ที่ผ่านมา บทเรียน กระบวนการเรียนรู้ก่อนการมาสู่วิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง (เส้นทางการเข้าสู่เกษตรกรรุ่นใหม่)
- วิธีคิด แรงผลักดัน แรงบันดาลใจ ชุดความรู้ ประสบการณ์ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม
- การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคมจุดหมายปลายทาง(เดินต่อไปอย่างไร เป้าหมายความอยู่รอด)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ของคนรุ่นใหม่ แต่ละกลุ่ม ในการพึ่งตนเองบนวิถีเกษตรทางเลือก
- เกิดแนวทางร่วมกันในการขับเคลื่อนในประเด็นคนรุ่นใหม่ร่วมกัน
- วิทยากรได้ทำกระบวนการให้ผู้เข้าร่วมได้ถ่ายทอดเรื่องราวตัวเองประสบการณ์ที่ผ่านมา บทเรียน กระบวนการเรียนรู้ก่อนการมาสู่วิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง (เส้นทางการเข้าสู่เกษตรกรรุ่นใหม่)
- วิธีคิด แรงผลักดัน แรงบันดาลใจ ชุดความรู้ ประสบการณ์ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม
- การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคมจุดหมายปลายทาง(เดินต่อไปอย่างไร เป้าหมาย ความอยู่รอด)
- และกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เดินหน้าเป็นทีม ทำความเข้าใจเหตุผลของการรวมกลุ่ม

6.ศึกษาดูงาน กิจกรรมคนรุ่นใหม่ ระหว่างพื้นที่ เครือข่าย

วันที่ 9 สิงหาคม 2559

- **วัตถุประสงค์** เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บทเรียนความสำเร็จ จากคนรุ่นใหม่ที่เป็นตัวแบบ ในการพึ่งตนเองบนวิถีเกษตรทางเลือก
- **ด้วยกระบวนการศึกษาชีวิตทางเลือกตัวแบบความสำเร็จ** แลกเปลี่ยน กับคนรุ่นใหม่ การออกแบบวิถีชีวิต ของแต่ละคน
- **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** เติบโตเต็ม แรงบันดาลใจ เกิดมุมมองใหม่ๆ สามารถมาปรับใช้ในการออกแบบชีวิตของแต่ละคน ให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนกิจกรรม
 - การจัดการผลิต ที่สวนเพียรธรรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
 - ศึกษาดูงานกาดน้อยแม่ใจ
 - ดูงานเรื่องการแปรรูปการทำอาหารปลอดภัย สวนพีไฉแม่แอ๊ด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- **เนื้อหา**
 - เชื่อมโยงห่วงโซ่อาหารปลอดภัย และเพิ่มทักษะการเรียนรู้ในประเด็นที่แต่ละคนสนใจเช่น การวางแผนการผลิต ความต่อเนื่องของผลผลิต เทคนิคการจัดการฟาร์มอินทรีย์แลกเปลี่ยนการจัดการตลาด ทักษะการแปรรูปอาหาร การเลือกใช้วัตถุดิบ

7.เวทีแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่

วันที่ 23-24 ธันวาคม 2559

วัตถุประสงค์ – เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพิ่มเติมกำลังใจกันและกันบนเส้นทางการพึ่งตนเองบนวิถีเกษตรทางเลือก

ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยน มิตินความสัมพันธ์ครอบครัว ชุมชน สังคมจุดหมายปลายทาง
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

-เกิดมิติด้านความสัมพันธ์

-เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างคนรุ่นใหม่ และผู้ที่เข้าร่วมเรียนรู้

เนื้อหา ว่าด้วยทางเลือกของคนรุ่นใหม่ที่ออกแบบชีวิตของตนเองและยังเป็นนักพัฒนาในแต่ละสายงานที่ตนเลือก โดยยกตัวอย่างคนรุ่นใหม่ 5 คน ที่เป็นนักพัฒนารุ่นใหม่ในประเด็น สิทธิสตรีชนเผ่าชุมชนสิทธิที่ดินงานเยาวชนงานเกษตรอินทรีย์ งานกฎหมายและงานการเมือง ร่วมไปถึงบทบาทที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ปัจจุบันการทำงานร่วมกับรุ่นพี่นักพัฒนาและการรู้เท่าทันสถานการณ์บ้านเมือง

8. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่โครงการอื่น ๆ

8.1 เวทีสมัชชาความมั่นคงอาหารณ สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

วันที่ 16-18 ตุลาคม 2559

เวทีสมัชชาเกษตรอินทรีย์ เป็นเวทีให้ข้อมูล สถานการณ์ โลก ในประเทศ และทิศทางของประเทศ ในประเด็นความมั่นคงอาหารสถานการณ์ปัญหา ทั้งภาวะโลกร้อน ผลกระทบในเชิงนโยบายทั้งในและต่างประเทศ การแข่งขันทรัพยากร ความรุนแรงของสารเคมี ผลการสำรวจสารเคมีในพืชผัก และการทำเกษตรจากทุนข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีผู้ที่ศึกษาผลกระทบจากการปลูกกล้วยหอม ที่จังหวัดเชียงราย และตัวแทนจากองค์กร ภาครัฐ ถึงนโยบายประชารัฐร่วมกับบริษัทักษ์ใหญ่ในประเทศ

การนำคนรุ่นใหม่ไปเข้าร่วมเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นการให้ได้เห็นในภาพรวม ภาพใหญ่และเชื่อมโยงมาถึงตัวเรา ชุมชนของเรา ในการรับมือ เชื่อมต่อ และเป็นข้อมูลที่จะช่วยประกอบแผนการดำเนินงานได้

8.2 คอร์ส ชวนทำอยู่ ทำกิน สวนล้าสะปูน

แลกเปลี่ยนกับคนรุ่นใหม่กลุ่มอื่นๆที่สนใจจะกลับบ้าน ต้องเริ่มต้น เตรียมตัวอย่างไร อยู่กับชุมชนอย่างไร และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การกลับบ้าน กลุ่มเป้าหมายเป็นคนรุ่นใหม่ ที่มีความตั้งใจจะกลับมาบ้าน หลายคนยังทำงานประจำอยู่ แต่ยังขาดความมั่นใจและความกลัวในความไม่มั่นคงเรื่องรายได้

8.3 แลกเปลี่ยนเครือข่ายงานวิจัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์คนรุ่นใหม่กับการทำงานวิจัย กระบวนการหนุนเสริมการใช้เครื่องมือรูปแบบชีวิตของคนรุ่นใหม่ การพัฒนาให้เกิดตลาดร่วมกัน

9. กระบวนการเรียนรู้ เก็บรวบรวม ความรู้ ข้อมูล บทเรียนระหว่างทางและสรุปบทเรียนและวางแผนการดำเนินงานระยะที่ 2

วัตถุประสงค์ - เพื่อสรุปบทเรียนการดำเนินงานโครงการวิจัย

ด้วยกระบวนการ จัดเวทีสรุปบทเรียน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินกิจกรรมระยะที่ 1 ได้แผนระยะที่ 2

เนื้อหา

Check in ประท้วงความรู้สึกทบทวนตัวเองแบ่งปันให้เพื่อนได้รับรู้สุขทุกข์ และเข้าใจในสถานะปัจจุบัน

ทบทวนเป้าหมายและรูปแบบชีวิตของตนเอง
ครอบครัว ของทีมกลุ่มเพื่อนคนรุ่นใหม่ ของ
ชุมชนสังคม

สรุปเป้าหมาย-รูปแบบชีวิตของตนเองและ
สัมพันธ์กับกลุ่มอย่างไร

เรื่องที่เราอยากทำ-จะทำ-ควรทำ-จำเป็นต้องทำ
การถกเถียง เห็นภาพและทำความเข้าใจไป
พร้อม ๆ กัน

วิเคราะห์ SWOT กลุ่มคนรุ่นใหม่เพื่อวางแผนการดำเนินต่อไป เชียงรุ๊ก เชียงรับ เชียงปรับ และลี้มเล็ก

3.6 กระบวนการวิจัย (สรุปกิจกรรม ระยะที่ 2 มี.ค.-ต.ค.2560)

1.ประชุมทีมวิจัย(จัดประชุมประจำเดือนสัณจรพื้นที่ทีมวิจัย)

ครั้งที่ 1 วันที่ 5 มีนาคม 2560 ณ.ตลาดรักพูนพูน อ.เมือง จ.ลำพูน

- ประชุมทีม แลกเปลี่ยนประสบการณ์รูปแบบชีวิตที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้การขยาย และการได้พบผู้บริโภคในตลาด แบ่งปันประสบการณ์การจัดการและวางแผนการผลิตของแต่ละสวน

ครั้งที่ 2 วันที่ 3 เมษายน 2560 ณสวนเพชรธรรม อ.แม่วัง จ.เชียงใหม่

- เชื่อมเยือนสมาชิกกลุ่มและร่วมเรียนรู้เทคนิคการผลิต ปัจจัยการผลิตออกแรงช่วยทำแปลง(เพื่อประสบอุบัติเหตุทางการผลิตไม่ทัน)

ครั้งที่ 3 วันที่ 28 พ.ค. 2560 ณ สวนปันนนา
ประเด็นเนื้อหา

- ชี้แจงและทำความเข้าใจตัวโครงการฯเป้าหมายร่วม
- แลกเปลี่ยนเนื้อหากิจกรรมและระยะเวลาการดำเนินการพร้อมงบประมาณตามกรอบโครงการ
- สรุปงานอีสาน เพื่อทบทวนและแก้ไขปรับใช้กับสมาชิก

เริ่มจากตัวแทนกลุ่มเล่าประสบการณ์และบทเรียนจากการดูงานในแต่ละที่ และความสอดคล้องกับกลุ่มและเสนอแนวทางการปรับแก้ร่วมกัน

ครั้งที่ 4 วันที่ 26 มิ.ย. 2560 ณ สวนทาบีนรักษ์

ประเด็นเนื้อหา การวางแผนเป้าหมายของตัวเองและกลุ่ม ในช่วง 1 ปี 3 ปี และออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ พร้อมทั้งทบทวนและค้นหาจุดเด่นในแต่ละฟาร์มเพื่อทำแผนการพัฒนาศักยภาพทั้งการผลิต แปรรูป การตลาด และการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อการขึ้นทะเบียนเป็นกลุ่มที่มีสถานะทางกฎหมายรองรับ

ครั้งที่ 5 วันที่ 29 ก.ค. 2560 ณ ตลาดรักพูนพูน

ประเด็นเนื้อหา สรุปประเด็นเพื่อนำเสนอในเวทีรายงานความก้าวหน้าโครงการ พร้อมทั้งหามติในการทำกิจกรรมพัฒนาศักยภาพทีมในส่วนของตัวเอง ได้ข้อสรุปคือการแบ่งทีมตามความสนใจ กลางน้ำทำเรื่องระบบงานส่งเสริมและสนับสนุนในนามศูนย์เกษตรอินทรีย์และดำเนินการขึ้นทะเบียนองค์กรพัฒนาเอกชนหรือสมาคมสาธารณะประโยชน์ ปลายน้ำทำเรื่องการณรงค์ผู้บริโภค ตามแผนงานที่วางไว้

ครั้งที่ 6 วันที่ 16 ส.ค. 2560 ณ สวนคุ้มขนาด

ประเด็นเนื้อหา การแบ่งทีมทำงานในการจัดทำข้อมูลลุ่มน้ำ, PGS, ฟาร์มสเตย์ และทดลองดำเนินการกำหนดวัน และเตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอในเวทีสรุประยะที่ 1

ครั้งที่ 7 วันที่ ณ สวนปันนนา วันที่ 15 กันยายน 2560

ประเด็นเนื้อหา การติดตามกิจกรรมกองทุนสนับสนุนการพัฒนาฟาร์ม และแลกเปลี่ยนการเตรียมความพร้อมแต่ละฟาร์ม

ครั้งที่ 8 วันที่ ณ สวนนายหมวกวันที่ 16 ตุลาคม 2560

ประเด็นเนื้อหา แบ่งปันประสบการณ์ออกร้านทำงาน มช. การไปดูงานคนรุ่นใหม่ต่างประเทศ

2.เวทีแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่

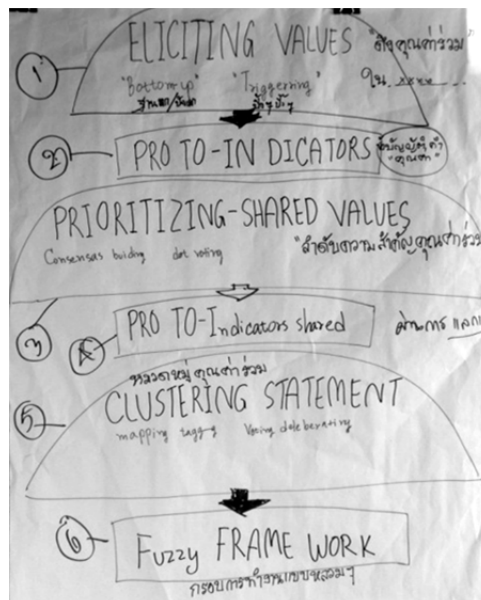
2.1 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเครื่องมือ GPI Values “ดึงคุณค่าร่วม”

วันที่ 1-3 มีนาคม 2560 ณ สวนเกษตรอินทรีย์ ปันนนา + ชุมชนแพะยันต์-ดอยแช่ อ.แม่ทา จ.ลำพูน

วัตถุประสงค์	■ เพื่อเรียนรู้เครื่องมือ การดึงคุณค่าร่วมของทีมทำงานเพื่อสังคม ■ เพื่อทบทวนและดึงคุณค่าร่วม “เรื่องห่วงโซ่อาหารปลอดภัย กลุ่มน้ำแม่ทา” ■ เพื่อให้ได้กรอบการทำงานแบบหลวม ๆ
กระบวนการ	■ กิจกรรม 3 วัน 2 คืน ด้วยกระบวนการดึงคุณค่าร่วมของ GPI ■ บัญญัติและลำดับความสำคัญคุณค่าร่วม ■ แลกเปลี่ยนและจัดหมวดหมู่ ■ รวมทำกรอบการทำงานแบบหลวม ๆ
กลุ่มเป้าหมาย	ทีมวิจัยคนรุ่นใหม่,เครือข่ายกลุ่มน้ำแม่ทา,ภาคีในพื้นที่,ที่ปรึกษา รวม 22คน
งบประมาณ	GPI และงานวิจัยคนรุ่นใหม่
ผลการดำเนินงาน	ผู้เข้าร่วมจำนวน 22 คนประกอบด้วย (เครือข่ายคนรุ่นใหม่ (สวนพอสุข ,สวนมุจลิน, สวนปันนนา)เครือข่ายกลุ่มน้ำแม่ทา,ส่วนปกครองท้องถิ่น(เทศบาลเหนือ,ทาสบเส้า),ครูโรงเรียนแพะยันต์ดอยแช่,บัณฑิตอาสาสมัคร.ธรรมศาสตร์(พื้นที่บ้านแม่สะแงะ,พื้นที่บ้านทาปลาตูก),สถาบันวิจัยท้องถิ่น สถาบันวิจัยหรือชุมชน,องค์กรระชาด ,สถาบันพัฒนาที่ยั่งยืน,วิทยาลัยบริหารศาสตร์ และองค์กร GPI) ได้นำเครื่องมือตัวชี้วัดมวลรวมความสุข ที่ทาง GPI มาทดลองใช้เพื่อหากรอบการทำงานแบบหลวม ๆ ที่ได้มาจากผู้เข้าร่วมที่ผ่านกระบวนการใน 3 วันนี้และใช้โจทย์ว่า

“ห่วงโซ่อาหารปลอดภัยกลุ่มน้ำแม่ทา” ผ่าน 6 ขั้นตอน ที่นำไปสู่การให้ได้มาซึ่ง แผนการดำเนินงานแบบหลวมๆ (Fuzzy Frame Work)

- 1.การดึงคุณค่าร่วม(Eliciting Values)ในการร่วมสร้างห่วงโซ่อาหารปลอดภัยผ่านกิจกรรม “Bottom up” และ “Triggering” เพื่อให้ได้
- 2.ข้อบ่งชี้คุณค่า “คุณค่า”(Proto-indicators)และ
- 3.ลำดับความสำคัญคุณค่าร่วม (Prioritizing- shared values) ผ่านการเลือกด้วยกิจกรรม “Consensus building” ผ่าน
- 4.การแลกเปลี่ยน (Proto-Indicators shared)และนำข้อบ่งชี้คุณค่านี้มา
- 5.จัดหมวดหมู่คุณค่าร่วม (Clustering Statement) ช่วยกัน Mapping จนเกิดภาพใหญ่เป็น
- 6.กรอบการทำงานแบบหลวมๆ (Fuzzy Frame Work) “ห่วงโซ่อาหารปลอดภัยกลุ่มน้ำแม่ทา”

ภาพกิจกรรม

2.2 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใหม่ ไทย-จีน

วันที่ 28 มีนาคม 2560 ณ สวนป่านานา+สวนคุ่มขนาด+สวนลำสะปุ่น

ประเด็นการแลกเปลี่ยน เสา่ประสบการณ์

- คนรุ่นใหม่ จ.ลำพูน คืบค้น ทำเกษตรอินทรีย์และปกป้องบ้านเกิด
- งานวิจัย รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกกับการพึ่งตนเองของคนรุ่นใหม่ จ. ลำพูน
- สถานการณ์ คนรุ่นใหม่ในประเทศจีน ,บริบทสังคมปัจจุบันกับสถานการณ์คนรุ่นใหม่
- ผลิตภัณฑ์เครือข่าย ตลาดรักพูนพูน

3.กิจกรรมแลกเปลี่ยนและเสริมศักยภาพเชิงประเด็น

วัตถุประสงค์	■ หนุนเสริม และพัฒนาศักยภาพเครือข่ายในแต่ละห่วงโซ่ ■ ผลิตและอนุรักษ์แหล่งอาหารปลอดภัย ■ ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์และความรู้ อาหารปลอดภัย
กระบวนการ	<u>อบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ในแต่ละห่วงโซ่</u> -ต้นน้ำ ผลิตและอนุรักษ์แหล่งอาหารปลอดภัย (ปัจจัยการผลิต,เมล็ดพันธุ์,การจัดการระบบดิน,น้ำ) -กลางน้ำ (รวบรวมและกระจาย ผลิตภัณฑ์, ความรู้,ศูนย์ประสานงานฯ) -ปลายน้ำ (ตลาดเกษตรอินทรีย์,รณรงค์ให้ความรู้ผู้บริโภค)
กลุ่มเป้าหมาย	สมาชิกในเครือข่ายคนรุ่นใหม่

ผลการดำเนินงาน

กิจกรรมต้นน้ำ ผลิตและอนุรักษ์แหล่งอาหารปลอดภัย (ปัจจัยการผลิต, เมล็ดพันธุ์, การจัดการระบบดิน, น้ำ)

กิจกรรมกลางน้ำ

การปรับปรุงแก้ไขระบบการควบคุมภายในและการรับรองแบบมีส่วนร่วมดูงาน ณ เครือข่ายแม่ทาออร์แกนิก และจัดอบรมสร้างความเข้าใจผู้ผลิตและบริโภคที่ตลาดรักพูนพูน

กิจกรรมปลายน้ำ

ตลาดเกษตรอินทรีย์ รมรงค์ให้ความรู้ผู้บริโภค จัดกิจกรรมให้ความรู้และร่วมแสดงพลังการขับเคลื่อนการยกเลิกการนำเข้าสารเคมีอันตราย

4. กระบวนการเรียนรู้ เก็บรวบรวม ความรู้ ข้อมูล บทเรียนระหว่างทาง และผลิตสื่อ สื่อสารสาธารณะ

5. สรุปบทเรียนโครงการวิจัย

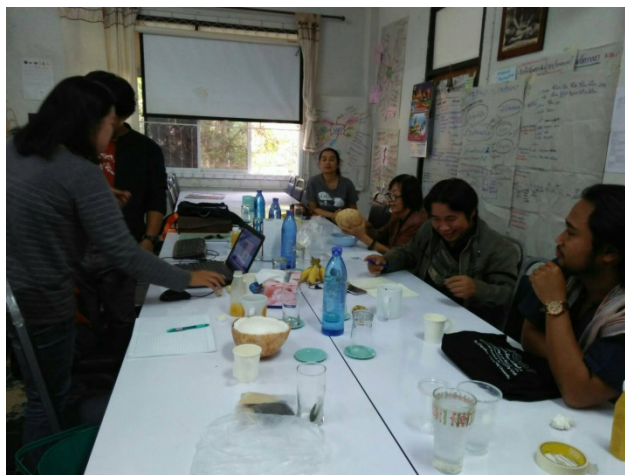
วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 ณ สวนป่านานา เป็นการหารือแผนการขับเคลื่อนโครงการระยะที่ 2 ซึ่งมีเวทีประชุมประจำเดือน การเสริมศักยภาพเชิงประเด็น (การผลิต/แปรรูป/การตลาด/SE) ให้แต่ละส่วนสรุปข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมตรงนี้ การจัดทำข้อมูลและผลิตสื่อ ต้องมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ส่วนเวทีแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่อาจไม่สามารถจัดได้ทัน และนัดหมายสรุปบทเรียนกับสถาบันวิจัยหรือวิทยุชัยในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561 ณ สถาบันวิจัยหรือวิทยุชัย ซึ่งงบประมาณโครงการที่เหลือก็เตรียมสำหรับโอนคืน สกว. และต้องเร่งทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้แล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2561 นี้

จากนั้นออกแบบการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยมีกลุ่มเข้มข้นที่จะนำมาทำไวนิว ประเด็นที่ต้องเก็บรายละเอียด คือ 1) รูปภาพเจ้าของฟาร์ม ครอบครัว กิจกรรม 2) ข้อมูลผังฟาร์ม 3) ข้อมูลพื้นที่ 4) ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิดการปรับเปลี่ยนชีวิต แรงบันดาลใจ รูปแบบชีวิต การพึ่งตนเอง ความอยู่รอด เป็นต้น โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในการดำเนินโครงการให้แล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์นี้

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2561 ณ ห้องประชุมสถาบันวิจัยหิรัญชัย เวทีสรุปบทเรียนโครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนกิจกรรมโครงการได้มีการดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง แต่การรวบรวมข้อมูลยังคงค้างอยู่หลายส่วน โดยมีการแบ่งทีมลงไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมและสรุปเพื่อจัดทำเป็นป้ายไว้นิวให้กับแต่ละฟาร์ม โดยแบ่งส่วนเป็นกลุ่มเข้มข้นจะมีการทำสื่อให้กลุ่มอื่น ๆ เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาต่อไป ในระดับการพัฒนาเครือข่าย มี 3 ส่วน คือ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ ธุรกิจเพื่อสังคมรักพูนพูน กาดน้อยรักพูนพูน ด้านการพัฒนาศักยภาพนั้น มีเรื่องการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ การวางแผนชีวิต ระบบรับรองมาตรฐาน การศึกษาดูงานจากจีน ญี่ปุ่น โดยตัวแทนที่ไปร่วมได้นำเรื่องราวมาเล่าสู่สมาชิกที่เหลือฟัง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงผลผลิต ผลิตภัณฑ์ของตนเองต่อไป มีการพัฒนาเครือข่ายคนรุ่นใหม่ที่นอกจากพัฒนาอาชีพของตนเองแล้ว บทบาทคนรุ่นใหม่ต่อสังคมคนลำพูน การสร้างประเด็นร่วมของคนรุ่นใหม่ ด้านกาดเลิฟพูนพูน ได้มีการทดลองทำมาปีกว่า ต้องมีการถอดบทเรียนว่าเราสามารถเลี้ยงตัวเองได้จริงหรือไม่ มีลูกค้า มีกำไร การเติบโตในกลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวนแม่ค้า ผลิตภัณฑ์ลูกค้านำมาแล้วได้ข้อมูลจากคนทำจริง แม่ค้า ที่ผ่านเจอคนที่ไม่มีเป้าหมายหรือมีจิตที่เหมือนกัน มีการพูดคุยกันต่อเนื่อง แม้จะมีการปรับเปลี่ยนกันบ้างแต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละคน กาดเลิฟพูนพูนถือเป็นหน้าร้านในการเชื่อมต่อไปยังแปลงเกษตรฟาร์มของแต่ละคนต่อไป

6.การแลกเปลี่ยนกับพื้นที่ โครงการอื่น ๆ

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2561 ณ มจร. วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ทีมวิจัยได้เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดลำพูน "หัวดวงานวิจัย" ณ มจร.วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มีตัวแทนนักวิจัยแต่ละโครงการมาร่วมกันแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้จากการทำงานวิจัย และแนวทางในการขับเคลื่อนต่อ รวมทั้งร่วมจัดนิทรรศการและนำผลผลิตจากนักวิจัยมาร่วมจำหน่ายภายในงาน มีโครงการวิจัยแลกเปลี่ยน ดังนี้

1) โครงการวิจัยแนวทางการจัดการนกอพยพอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ชุมชนบ้านแม่ป๋อกใน ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนจากการทำงานวิจัยทำให้ชุมชนต้องมีความรู้ในเรื่องการจัดการนกอพยพ การจัดการป่า การทำฝาย การสร้างแหล่งอาหารแหล่งน้ำให้กับนก ได้รู้จักตนเอง ได้ความสามัคคีในชุมชนมากขึ้น นำข้อมูลไปจัดการเรื่องความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำโครงการวิจัยแล้วมีความสุข สบายใจมากขึ้น แนวทางต่อไป คือ อยากเชื่อมภาคีเครือข่ายพื้นที่ใกล้เคียงมาทำงานร่วมกัน ในด้านการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า เชื่อมหน่วยงานองค์กร ที่เข้ามาสนับสนุนกิจกรรมชุมชนมากขึ้น การทำตรงนี้ถือเป็นการทำความดี เพื่อชุมชน

2) โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์ทางด้านอาหารและสมุนไพรจากป่าชุมชนหมู่บ้านดงห้วยเย็น หมู่ที่ 14 ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูนจากการทำงานวิจัยได้มีการสำรวจป่า “ดอยกานต์” ได้ข้อมูลป่า ข้อมูลอาหาร ข้อมูลสมุนไพร โดยการมีส่วนร่วมของเด็กเยาวชน ผู้รู้ แก่นนำชุมชน การพัฒนาเครือข่ายป่า ในการหาแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าร่วมกัน แนวทางการขับเคลื่อนต่อ คือ การเชื่อมขยายเครือข่ายการจัดการทรัพยากรป่า

3) โครงการแนวทางการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนตำบลดงดำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จากการดำเนินงานวิจัยทำให้รู้สถานการณ์ชุมชนทั้งด้านทรัพยากรและสุขภาพ คุณภาพน้ำ ปัญหาวัชพืชรบกวน การเก็บข้อมูลโดยการสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชน ผู้สูงอายุและคณะทำงานในการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อจะได้นำข้อมูลมาสรุปและนำเสนอกับชุมชนต่อไป

4) โครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนการทำงานวิจัยทำให้เกิดการรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน การทบทวนว่าแต่ละคนทำอะไรบ้าง จุดเด่นอะไร อยู่ที่ไหน มีรูปแบบการออกแบบชีวิตอย่างไร เพื่อความอยู่รอดและการพึ่งตนเอง เป้าหมาย คือ คนรุ่นใหม่กลับบ้าน หลุดจากนายทุน และออกมาทำงานที่บ้าน ช่วยงานสังคมมากขึ้น มีการ

ทดลองการเปิดตลาด เลิฟฟุนฟุน ข้อค้นพบ คือ คนรุ่นใหม่ต้องการความเป็นอิสระสูง ที่กลับมาบ้านส่วนใหญ่เป็นเรื่องครอบครัว ต้องกลับมาดูแลครอบครัว การทำงานต้องมีการรวมกลุ่มกัน ออกมาแล้วอยู่คนเดียวไม่สามารถที่จะพัฒนาได้เท่าที่ควรต้องมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

5) โครงการวิจัย ชุมชนในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำแม่สารผ่านกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยชุมชน (CHIA)มีการศึกษาสถานการณ์ลุ่มน้ำสาร การสำรวจพื้นที่ การใช้เครื่องมือ CHIA ในการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพของโครงการ โรงไฟฟ้า ความเจ็บป่วยจากโรงไฟฟ้าชีวมวล การขยายผังเมืองต่าง ๆ แนวทางต่อไป คือ การเปิดเวทีสาธารณะตำบลศรีบัวบาน

6) โครงการวิจัย การพัฒนาบุคลากรให้เป็นพุทธบุตรตามหลักพุทธธรรมชุมชนสวนพุทธธรรมจังหวัดลำพูนเน้นการพัฒนาบุคลากรสวนพุทธธรรม อบรมการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ใช้หลักอริยวัตร 5 จากการทำงานวิจัยทำให้คนสวนพุทธธรรมได้มาแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น เกิดความชัดเจนในการบทบาทหน้าที่ของตนเอง ค้นพบตัวเอง และทำงานได้ดีขึ้น ที่สำคัญเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น

7) โครงการวิจัย แนวทางการผลิตลำไยอินทรีย์พันธุ์แป้วเขียว (ป่าเส้า) ของเกษตรกรตำบลอุโมงค์อำเภอมือง จังหวัดลำพูนมีการศึกษาต้นทุน ศักยภาพของตำบลอุโมงค์ “ลำไยแป้วเขียวป่าเส้า” ศึกษาข้อมูลลำไยแป้วเขียวป่าเส้า พัฒนาระบบการผลิตสู่การตลาด โดยพัฒนาสู่ลำไยคุณภาพสู่ระบบอินทรีย์ได้อย่างไร แนวทางต่อไป คือ ปรับเปลี่ยนแนวคิด ทำลำไยแป้วเขียว การปลูกไว้ เก็บรักษาพันธุ์ดั้งเดิมให้กับลูกหลาน พัฒนาระบบการผลิตสู่ระบบอินทรีย์ให้มากขึ้น

ช่วงบ่ายมีคุณนพพร นิลณรงค์ เป็นวิทยากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโครงการวิจัย สิ่งที่สำคัญคือการชวนคนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานวิจัย เริ่มจากคนที่สนใจ การใช้ฐานข้อมูลในการวางแผนร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สร้างเพื่อน ขยายเครือข่ายการทำงานวิจัยเป็นการทำความดี ทำเพื่อชุมชน เมื่อชุมชนเป็นสุข คนในชุมชนเป็นสุข คนทำงานมีความสุข

บทที่ 4

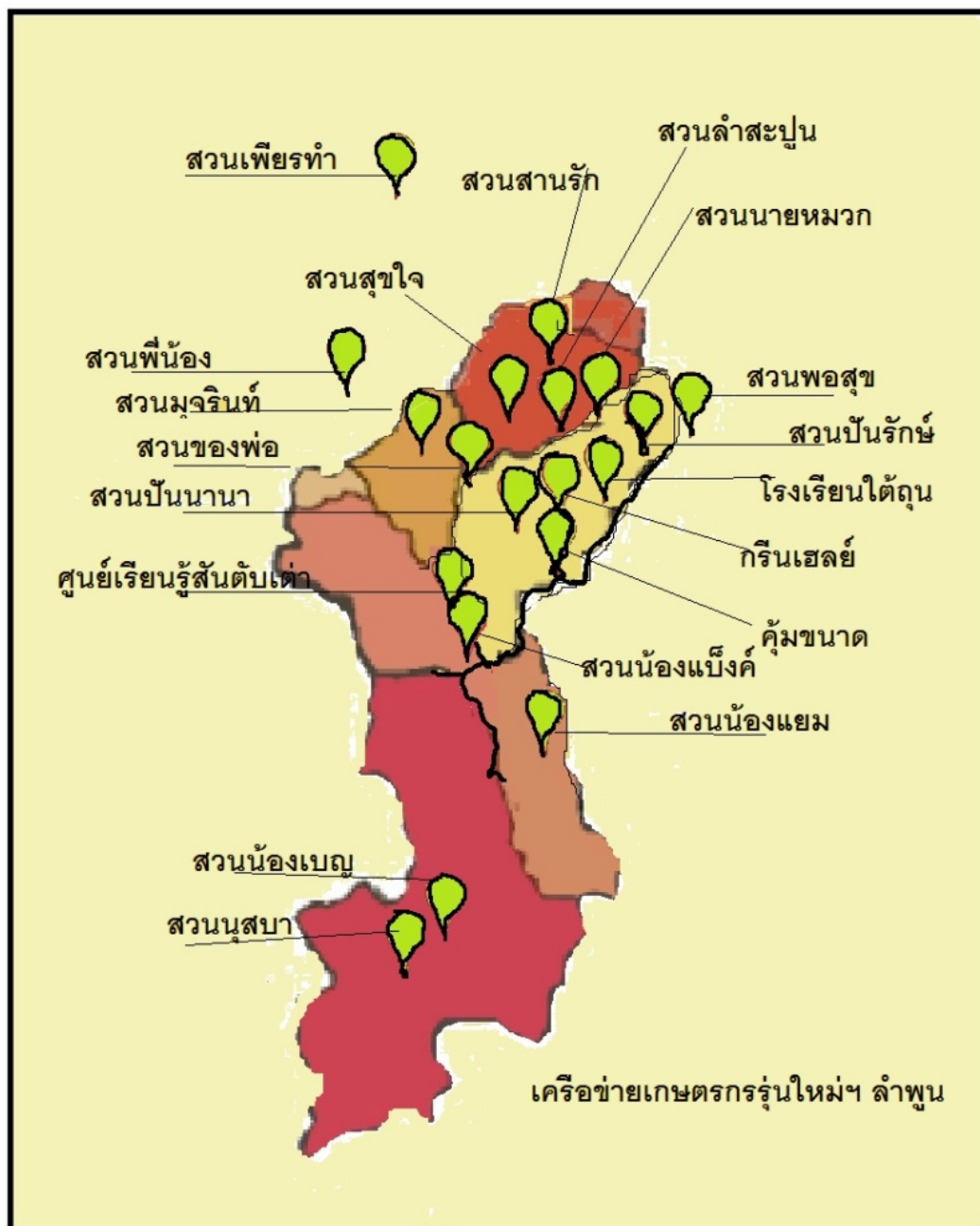
ผลการดำเนินงาน

โครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนมีคำถามวิจัยคือ รูปแบบชีวิตของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไรโดยกำหนดวัตถุประสงค์คือเพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนเพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีสัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูนโดยทางโครงการวิจัยได้นำเสนอผลการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อให้ตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็ก ๆ อยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย มีจำนวนทั้งหมด 8 อำเภอ 57 ตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิมเป็นชุมชนเกษตรกรรม จังหวัดลำพูนถือว่าเป็นอยู่ช้าวุ่นน้ำของคนในแถบนี้ จนโรงงานนิคมอุตสาหกรรมมาตั้งทำให้มีการเข้าไปรับจ้างทำงานในโรงงานมากขึ้น และทำให้คนต่างถิ่นเข้ามาอาศัยและทำงานในพื้นที่ คนหนุ่มคนสาวไม่สืบทอดการทำการเกษตรของบรรพบุรุษ ออกจากชุมชนมารับจ้างทำงานนอกบ้านมากขึ้น มีหลายหน่วยงานที่มีโครงการในการดึงคนหนุ่มสาวกลับมาทำงานในชุมชนของตนเองซึ่งจากโครงการคนกล้าคืนถิ่น รุ่นที่ 1 ปี 2558 เป็นโครงการที่เปิดมุมมองการคืนถิ่นของคนรุ่นใหม่ ในจังหวัดลำพูนได้มีผู้เข้าร่วม 10 ราย ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม ทดลองทำเกษตรอินทรีย์ในที่ดินของตนเอง มีการแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ ทรัพยากร ช่องทางการตลาด และร่วมกันทำกิจกรรมดี ๆ เพื่อสังคม นอกจากนี้ทางมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม(มอส.)ร่วมกับวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ทำโครงการอาสาพัฒนาสังคมสู่ชุมชนบ้านเกิด ขยายพื้นที่มาในจังหวัดลำพูน เกิดการเชื่อมต่อของบัณฑิตที่เรียนจบแล้วอาสากลับมาอยู่บ้านมาพัฒนาชุมชนบ้านเกิด ถือเป็นการท้าทายคนรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาอยู่บ้านและจะสามารถอยู่รอดพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนได้หรือไม่

จากการรวมกลุ่มวิจัยคนรุ่นใหม่ ได้มีการทบทวนและถอดบทเรียนรูปแบบชีวิตของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไรจากกลุ่มนักวิจัยหลัก เพื่อสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนที่สมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรมรุ่นใหม่จังหวัดลำพูน

ตารางจัดลำดับความสัมพันธ์ ในเครือข่ายคนรุ่นใหม่จำนวน 21 ส่วน

ชื่อสวน/กลุ่ม/พื้นที่อำเภอ	ทำเกษตรและดำเนินกิจกรรมในวิถีฯ		เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเครือข่ายงานวิจัยคนรุ่นใหม่ฯ พบปะ แลกเปลี่ยน	
	สม่ำเสมอ	บางครั้ง	สม่ำเสมอ	บางครั้ง
อำเภอเมือง				
1.สวนลำสะปูน	*		*	
2.สวนสานรัก	*			*
3.สวนเพียรธรรม	*		*	
4.สวนสุขใจ	*			*
5.สวนนายหมวก	*		*	
6.สวนไผ่ดินกลิ่นอันดา		*		*
อำเภอแม่ทา				
1.สวนพอสุข	*		*	
2.สวนกรีนเฮล	*		*	
3.สวนฟาร์มดิน/โรงเรียนใต้ถุนบ้าน	*		*	
4.ธีร์เฮาส์		*	*	
5.สวนปันนา	*		*	
6.สวนคุ้มขนาด	*		*	
7.สวนม่อนฟ้าปราณี		*		*
8.สวนจิรทีปต์		*		*
อำเภอป่าซาง				
1.สวนมูกลิน	*		*	
2.สวนสุชาติไขไก่อารมณ์ดี	*			*
อำเภอบ้านโฮ่ง				
1.ศูนย์เรียนรู้สันติตำบลเต่า	*			*
2.สวนกฤติธิ์แปงวัง	*			*
อำเภอทุ่งหัวช้าง				
1.สวนธรรมรักษา	*			*
2.สวนเกียรติพงศ์ ลังกาพินธุ์	*			*
อำเภอลี้				
1.กลุ่มยุวเกษตร เบญจพร วังกระจุก	*			*

แบ่งกลุ่มความสัมพันธ์ เป็น 4 ประเภท กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จำนวน 12 สวน เหตุผลประกอบด้วย ยังดำเนินกิจกรรมตามวิถีรูปแบบชีวิตที่วางไว้และได้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น ร่วมการนำผลผลิต มาขายและแจกเครือข่าย + ผู้บริโภคที่ตลาดรักพูนพูน
2. กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ยังทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง แต่ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มเป็นบางครั้ง

จำนวน 5 สวน เหตุผลประกอบด้วยยังดำเนินกิจกรรมตามวิถีฯ แต่มีข้อจำกัดด้านเวลา ที่ทำควบคู่กับงานประจำ และหรืออยู่ไกล เดินทางไม่สะดวก

3. กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ได้ทำเกษตรหรือดำเนินกิจกรรมตามวิถีฯ จำนวน 1 สวน ให้ความสนใจและร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม แต่มีข้อจำกัดด้านความรู้ ที่ดิน ความพร้อมในการทำ
4. กลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีใจ สนใจทำเกษตรและร่วมทำกิจกรรมแต่ ไม่ต่อเนื่องในการทำเกษตรและเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 3 สวนสนใจเข้าร่วมเป็นระยะ ๆ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัด ด้านเวลา ภาระหนี้สิน รายได้ จากกิจกรรมอื่น ๆ จึงไม่สามารถทำเกษตรและเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่องได้

รายละเอียดกิจกรรมของแต่ละสวนในกลุ่มที่ 1 (กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จำนวน 12 สวน)

ลำดับ	ชื่อสวน/ฟาร์ม/ครอบครัว	กิจกรรมหลัก
อำเภอเมือง		
1	สวนลำสะปันตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง (อุทัยวรรณ บุญลอย/ธีรพลพลเหตุ)	ทำสวนเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมจัดอบรมสอนทำขนมปังโฮมเมด ,การทำเตาดิน การแปรรูปผลผลิตในฟาร์ม รูปแบบ farm stay ,รวบรวมและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์
2	สวนสานรักษ์ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง (อินจันทร์)	เพาะพันธุ์สัตว์และพันธุ์พืชผักพื้นบ้าน และผักตามฤดูกาล
3	สวนเพียรทำ (ชัยยุทธ+พัช) อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	สวนเกษตรอินทรีย์ ผักและผลไม้ตามฤดูกาลแปรรูปผลผลิตในฟาร์ม
4	สวนสุขใจ (เจ้ง) ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง	ไข่ไก่อินทรีย์เห็ดอินทรีย์ผักตามฤดูกาล
5	บ้านสวนนายหมวก ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง	ผักพื้นบ้าน ผักกอก ไม้โครกรีน
อำเภอแม่ทา		
6	สวนพอสุขตำบลทาสบเสา อำเภอแม่ทา (สมชาย-พัชรีย์ ย่องเยื้อง)	ทำสวนเกษตรอินทรีย์วิทยากรสอนทำบ้านดิน งานทำมือและทำอาหารปักษ์ใต้
7	สวนกรีนเฮลตำบลทาทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา (แอว+ไก)	สวนเกษตรอินทรีย์ผักพื้นบ้าน(ดอกขมจันทร์ ผักกูด ผักเสียงดา) เมนูอาหารพื้นบ้าน หลู้ปะก้วยเตด ส้าผัก ชาสมุนไพร
8	ฟาร์มรักดินโรงเรียนดอยแช่พะเยยันต์อำเภอแม่ทา ครัวเขพน้อย(ครูดอกไม้และเด็ก ๆ)	ผลิตหลักสูตรท้องถิ่นผลิตสื่อ นิทานพื้นบ้าน กิจกรรมสาธิตทำอาหารของเด็ก ๆและทดลองการค้าขาย ผักพื้นบ้านตามฤดูกาล
9	สวนปันนา Organicตำบลทาชุมเงิน อำเภอแม่ทา (พฤติพร จินา/วิษณุ ดวงปิ่น)	ทำสวนเกษตรอินทรีย์ ,ศูนย์ประสานงานเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ ลำพูน แหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้และเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นรวบรวมและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์
10	คุ่มขนาดตำบลทาภาศ อำเภอแม่ทา (วรวิทย์+น้ำพร)	ผ้าทอ ปาเกอญอศูนย์เรียนรู้ผ้าทออีกเื่อ ครัวบวรจ จากดอกฝ้ายสู่ผืนผ้า ข้าวพื้นเมือง งานความมั่นคงทางอาหารลุ่มน้ำแม่ขนาด
อำเภอป่าซาง		
11	สวนมูจรินทร์ ตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง	สวนสมุนไพรอินทรีย์

ลำดับ	ชื่อสวน/ฟาร์ม/ครอบครัว	กิจกรรมหลัก
	(ลุงจันทร์+ป้าพรพรรณ)	อาหารมอญและน้ำสมุนไพร ภูมิปัญญามอญหนองคูชมรมอนุรักษ์จักรยาน
อำเภอบ้านไผ่		
12	ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านสันตติเต่า (มาลัย+ศิลาศักดิ์) บ้านสันตติเต่า ตำบลบ้านไผ่อำเภอบ้านไผ่	สวนสมุนไพรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอินทรีย์งานผลิตสื่อ

รายละเอียดกิจกรรมของแต่ละสวนในกลุ่มที่ 2 (กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ยังทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ได้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่องจำนวน 5 สวน)

ลำดับ	ชื่อสวน/ฟาร์ม/ครอบครัว	กิจกรรมหลัก
1	คนรุ่นใหม่พระบาทห้วยต้ม (นุบา+เบญ+กานต์) ตำบลนาทราย อำเภอเถิน	ผักอินทรีย์โครงการหลวง ชมรมท่องเที่ยวโดยชุมชนพระบาทห้วยต้ม แปรรูปผลิตตามฤดูกาล
2	สวนธรรมชาติ อ.สบปราบ จ.ลำปาง ศิริชัย (ต้ม) และสุชาวดี (แย้ม)	เพาะเห็ด ครบวงจร เพาะเชื้อ ทำก้อน เพาะเห็ด แปรรูป ขาย ทำการตลาดเอง เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องเห็ด
3	สวนเกียรติพงศ์ ลังกาพันธุ์	ทำเกษตรอินทรีย์ สตอเบอร์รี่อินทรีย์ ข้าว สืบสานงานขอ
4	สวนกฤติธิ์แปงวัง	ทำเกษตรอินทรีย์ ชาสมุนไพร กล้าพันธุ์
5	สวนสุชาติไขไก่อารมณ์ดี	เลี้ยงไก่อารมณ์ดี ผักตามฤดูกาล

รายละเอียดกิจกรรมของแต่ละสวนในกลุ่มที่ 3 (กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ทำเกษตรหรือดำเนินกิจกรรมตามวิถีฯ จำนวน 1 สวน)

ลำดับ	ชื่อสวน/ฟาร์ม/ครอบครัว	กิจกรรมหลัก
1	TEE HOUSE ORGANIC FARM STAY ตำบลท่าทุ่งหลวง อำเภอแม่ทา	ผักสวนครัวไว้ทาน และดูแลบุตรนักเรียนอาชีพ ทำกิจกรรมในครอบครัว

รายละเอียดกิจกรรมของแต่ละสวนในกลุ่มที่ 4 (กลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีใจ สนใจทำเกษตรและร่วมทำกิจกรรมแต่ ไม่ต่อเนื่องในการทำเกษตรและเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 3 สวน)

ลำดับ	ชื่อสวน/ฟาร์ม/ครอบครัว	กิจกรรมหลัก
1	สวนไผ่ดินกลินอันดา(วุฒิ+ปี) ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง	ฝรั่ง มัณฑูปุ่น อินทรีและพะละถั่วงอก รับเหมาก่อสร้าง , ออกแบบตกแต่งภายใน
2	สวนจิรทีปต์ ต.ท่าทุ่งหลวง อ.แม่ทา (จิรทีปต์ ชัดมะโน)	ทำสวนลำไย เลี้ยงปลา
3	สวนม่อนฟ้าปราณี ต.ท่าชุมเงิน อ.แม่ทา (พฤติพงษ์ จินา)	ทำสวนลำไย มะม่วงฟาร์มไก่ชน สอนกีฬาฟุตบอล

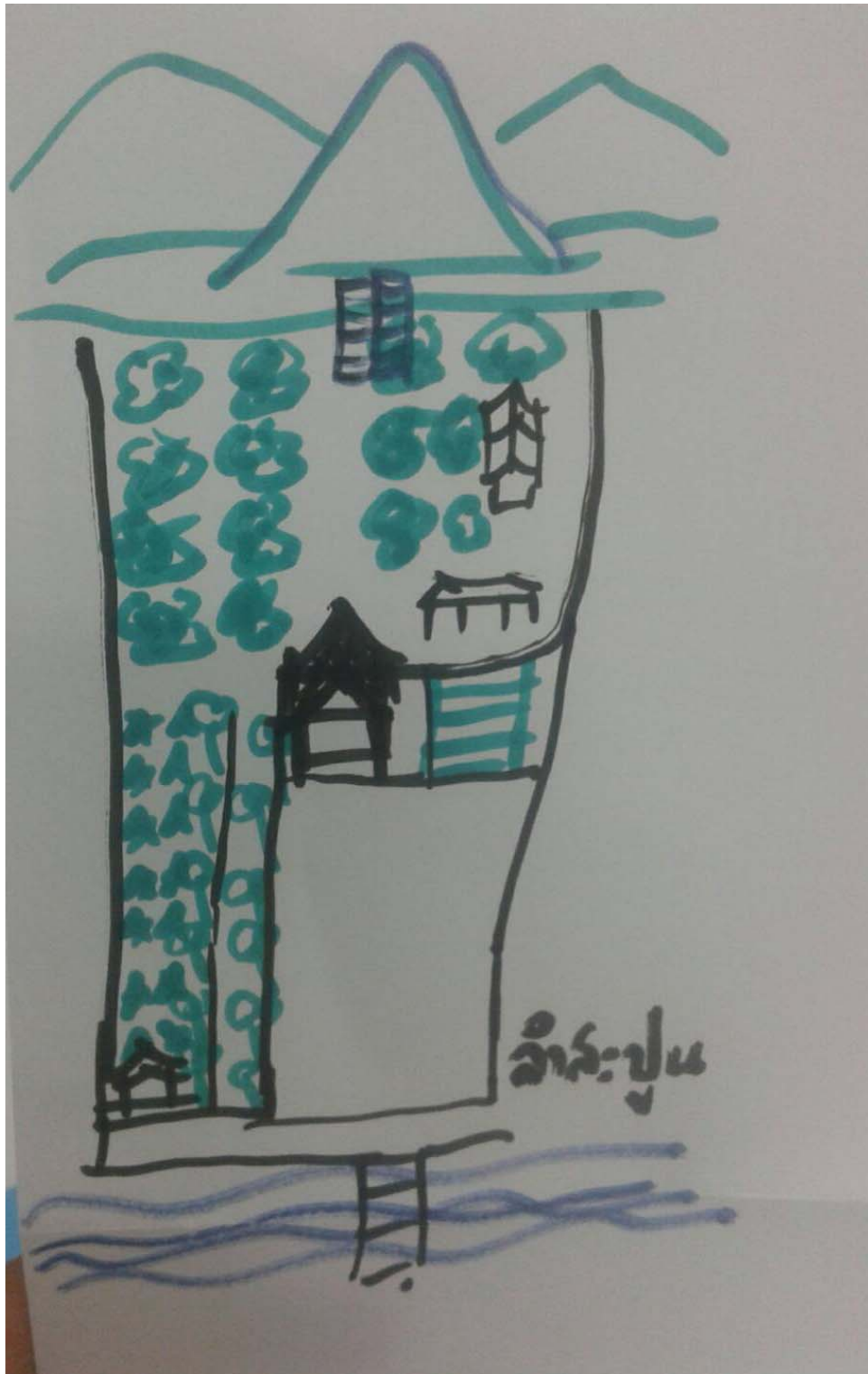
ครอบครัว/ฟาร์ม คนรุ่นใหม่ในกลุ่มที่ 1

1.สวนลำสะปุ่น Lumspoon Organic farm

ที่อยู่	123 ม.12 ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและ ประสบการณ์	-นางสาวอุทัยวรรณ บุญลอย(ยุ้ย) เกิดวันที่ 1/06/2521 การศึกษา ปริญญาตรี ความถนัด เกษตรกรรมอินทรีย์/ครูสอนทำขนมปังโฮลวีตสีเขียว ชาติ แปรรูปอาหารประสบการณ์ทำงาน ผู้จัดการร้านอาหารลำน้ำ เกาะเต่า เอเจนซีถ่ายภาพบริษัทเยอรมัน ร้านอาหารไทยไซค์งานก่อสร้างประเทศ อังกฤษ -นายธีรพล พลเหตุ(ตะ) เกิดวันที่ 5/04/2524 การศึกษา ปริญญาตรี ความถนัด จัดฝึกอบรมทักษะการพึ่งตนเองในสวน ด้านอาหาร-การสร้างที่อยู่ อาศัยบ้านดิน เตอบดิน ช่างไม้ ช่างก่อสร้างประสบการณ์เป็นอาสาสมัครพัน พรรณ แทรนนิ่งค์การพึ่งตนเอง
ทำนออกแบบชีวิตวิถีทางเลือก และการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	สวนเกษตรอินทรีย์เล็กๆ ของครอบครัวสี่คน พ่อแม่และลูกๆพวกเรา ปลูกทุกอย่างที่ใช้ทำอาหาร ขนมนวม รวมถึงต้นไม้สำหรับตัดใช้ในอนาคตด้วย นอกจากเกษตรกรรมอันเป็นพื้นฐานของชีวิตแล้วเรายังส่งต่อประสบการณ์ให้ผู้ ที่สนใจ ในรูปแบบของการจัดอบรมให้ความรู้เช่นการทำอาหารเพื่อสุขภาพ การแปรรูปวัตถุดิบในสวน การสร้างบ้าน“มีกินมีใช้พึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด มีอิสรภาพที่จะใช้ศักยภาพของตัวเองทำในสิ่งที่อยากทำ ตามจังหวะและโอกาส อำนวย เช่น ทำธุรกิจ เดินทาง กิจกรรม” การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบครัวกับการพึ่งตนเอง และนำไปสู่ความ ยั่งยืน ในระยะแรก เรียนรู้การพึ่งตนเอง ฝึกใช้แรงงาน และทักษะหลายอย่าง ใช้ให้น้อย ฝึกสมถะ คิดแบบคนจน ระยะที่สอง สร้างสรรค์ สางเสริมซึ่งกัน

	และกันให้ได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบที่แตกต่างหลากหลายออกไป หลังจากพื้นฐานชีวิตในระยะแรกมั่นคงระดับหนึ่งแล้วแต่ยังไม่ถึงการฝึกฝนในระยะแรก ตัวเองมีพาร์มเป็นของตัวเอง สามารถพึ่งพาตัวเองได้ในปัจจัย 4 และรวมถึงการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้กระบวนการจัดการภายในสวนและร่วมปกป้องพื้นที่ชุมชนอีกด้วย วิถีทางเลือกคือผลิตเพื่อสร้างพื้นฐานปัจจัยในการดำรงชีวิต (ปัจจัย 4) และสร้างความมั่นคงด้านอาหารในพื้นที่รวมทั้งสร้างสิ่งแวดล้อมภายในสวนที่ดีเพื่อความมั่นคงในอนาคต ศึกษาหาความรู้จากหลายๆด้านและนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับวิถีชีวิตของตนเอง เช่น การตลาด ได้นำความรู้ความสามารถมาปรับใช้ให้ก่อเกิดรายได้บนพื้นฐานความสามารถของตนเองเพื่อความมั่นคงในทุกด้านเพื่ออนาคต
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	อยากเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่มีความวุ่นวายแบบในสังคมปัจจุบัน โดยเน้นวิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีความสงบทางด้านจิตใจ และมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	ในการใช้ชีวิตแบบนี้ต้องมีการวางแผนที่ดีรวมทั้งดำเนินชีวิตตามแผนและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งสร้างระบบป้องกันต่างๆ เช่น ด้านการผลิต ต้องมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ด้านการเงินให้มีการจัดการเงินที่เป็นระบบ มีการออมเงิน เป็นต้น รวมถึงไม่ใช้จ่ายจนเกินตัว
ความสามารถในการพึ่งตนเองในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโจทย์ทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพอื่นๆ การค้าขาย	สามารถจัดการพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ มีการจัดการภายในสวนอย่างคุ้มค่า มีการผลิตอาหารอินทรีย์ และสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และสามารถนำไปจำหน่ายเพื่อให้เกิดรายได้ได้เป็นอย่างดี รวมถึง มีการปรับใช้สถานที่ให้คนที่สนใจมาเรียนรู้ และสามารถสร้างรายได้ ได้อีกหนึ่งช่องทาง
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	ให้คนที่สนใจตัดสินใจอย่างเด็ดขาดและเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ อดทนเวลาเกิดปัญหาและแก้ปัญหาอย่างมีสมาธิ

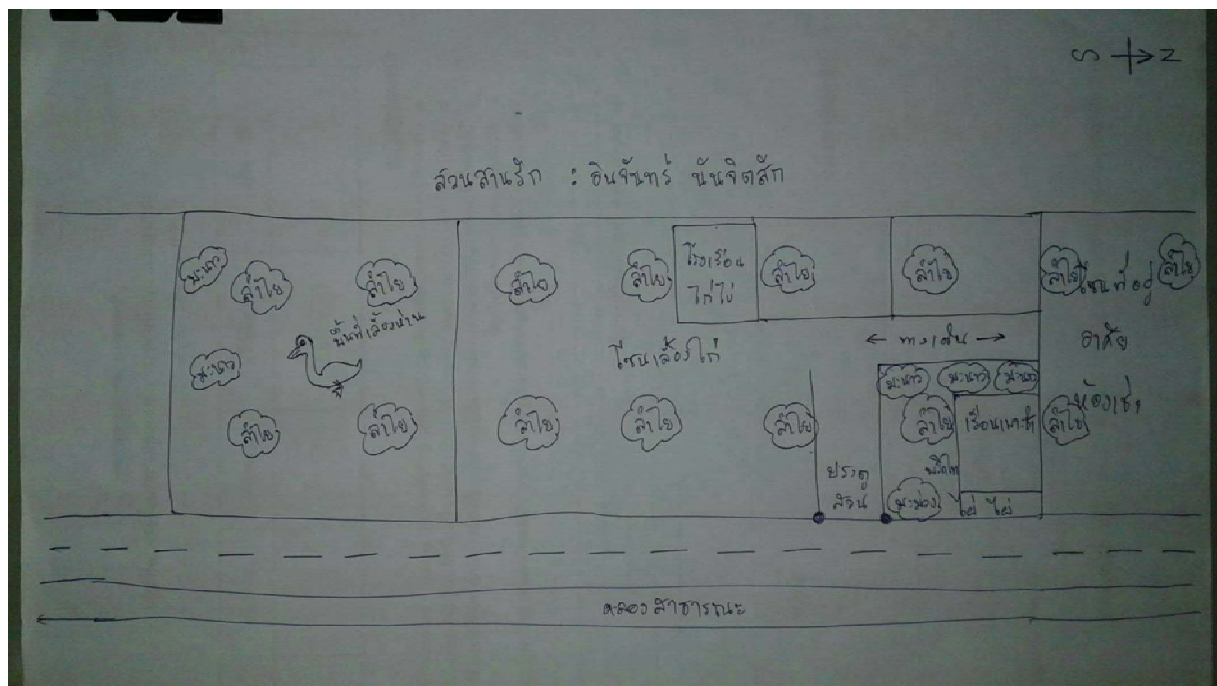
ผังฟาร์มลำตะปวน

2.สวนสานรัก

ที่อยู่	92 ม.3 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและ ประสบการณ์	อินจันทร์ นันจิตสัก เกิดเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2521 จบการศึกษาปริญญาตรี ประสบการณ์ทำงาน ทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กร งดเหล้าจังหวัดลำพูน เกษตรกรรุ่นใหม่
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือก และการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	มองถึงอนาคต สมาชิกในครอบครัวมีอาหาร มีรายได้ อยู่ในพื้นที่ของตนเอง มองการเลี้ยงสัตว์ เป็ดเทศ ไก่พื้นเมือง ที่เป็นความถนัดของครอบครัว เพราะ การปลูกผักอาจจะไม่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ปลูกลำไยอยู่ก่อน วิถีทางเลือกคือ การสร้างหลากหลายชนิดพืชหลากหลายในที่ดินที่จะเป็นแหล่ง อาหารสร้างรายได้ คือไม้ผลชนิดต่างๆ ลำไย มะนาว น้อยหน่า มะเฟือง กระถ่อน กลั้วย มะม่วง มะขาม ส้มเขียวหวาน ขนุน มะพร้าว พริกไท หม่อน มะละกอ ผักเก็บยอด ผักเชียงดา ชะอม มะรุม ฯลฯ การพึ่งตนเอง อย่างไรบ้าง
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการ ตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	การมองเห็นความมั่นคงยั่งยืนในเรื่องอาหาร หากเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ตกต่ำ ปัญหาภัยธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมก็จะมีอาหารการกิน จากปัจจุบันปัญหาสังคมต่างๆเกิดจากคนเราไม่มีหนทางออก เผชิญ กับปัญหาเศรษฐกิจ แล้วเกิดปัญหาครอบครัวตามมา ครอบครัวแตกแยก จึง ได้ออกแบบกิจกรรม: สร้างกิจกรรมในพื้นที่แปลงให้ครอบครัวทำร่วมกัน เรียนรู้ไปด้วยกัน มีผลผลิตไว้กิน และสร้างรายได้ให้กับครอบครัว
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบ สำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิต ดังกล่าว?	ค้นพบจากสิ่งที่ทำคือ ผู้ที่จะมาใช้ชีวิตพึ่งตนเองนั้น ต้องมีความคิด ความ เข้าใจที่ชัดเจนในสิ่งที่ตนทำ ศักยภาพของตนเอง ทรัพยากร ทบทุนต้นทุน ว่ามีอะไรที่ยังขาด ต้องหาความรู้อะไรเพิ่มมองให้เห็นข้อจำกัดของตนเอง คน

	มีหนี้สินต้องทำอะไร? สนใจเรื่องนั้น ขาดประสบการณ์ต้องทำอะไร? ไม่ทำตามกระแส แต่เรียนรู้จากกระแส แล้วเอามาปรับใช้กับตนเอง ให้เหมาะสม หากทำในสิ่งที่ไม่ถนัด พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมจะประสบความสำเร็จได้ยาก หากเจอปัญหาก็จะท้อ ดังนั้นการเรียนรู้ก่อนจึงจำเป็นอย่างมาก รวมกลุ่มกับผู้ที่มีความสนใจเดียวกัน จะช่วยให้ก้าวไปสู่การใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเองได้
ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโจทย์ทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพอื่นๆ การค้าขาย	การพึ่งตนเองด้านอาหาร มีผักยอรับประทาน มีแปลงผัก พืชผักสวนครัว ไม่ต้องซื้อหา และโปรตีนจากสัตว์เป็นอาหาร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไข่หวาน กบ ปลาตุ๋ก ปลาหมอ ลดค่าใช้จ่ายเรื่องอาหารสัตว์ ใช้พืชผักในสวน ที่ได้จากการสืบทอด รำปลายข้าว นำมาเลี้ยงปลา ได้ซื้อไก่ ทำปุ๋ยหมัก ใส่ต้นไม้ในสวน

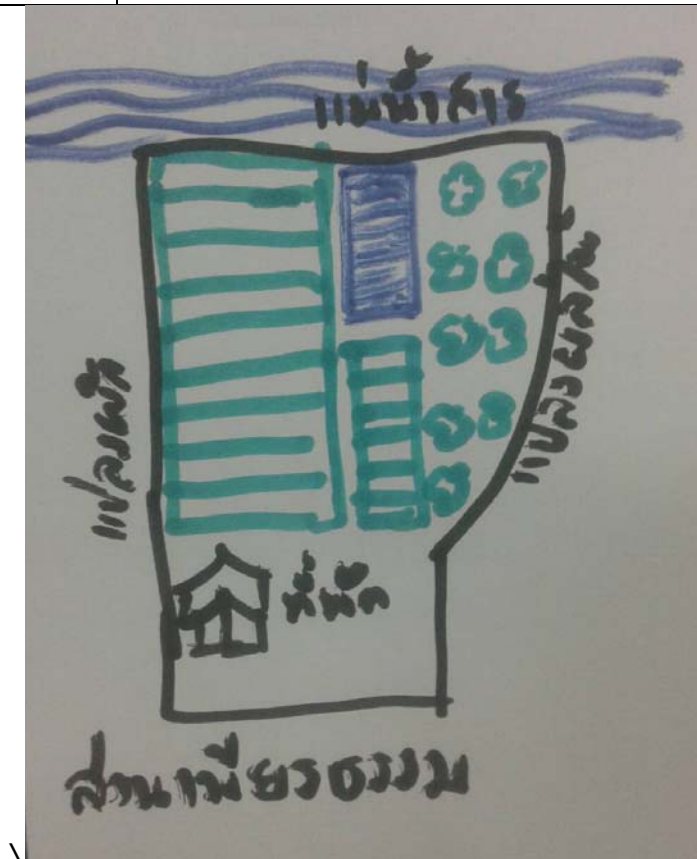

3.สวนเพียรธรรม

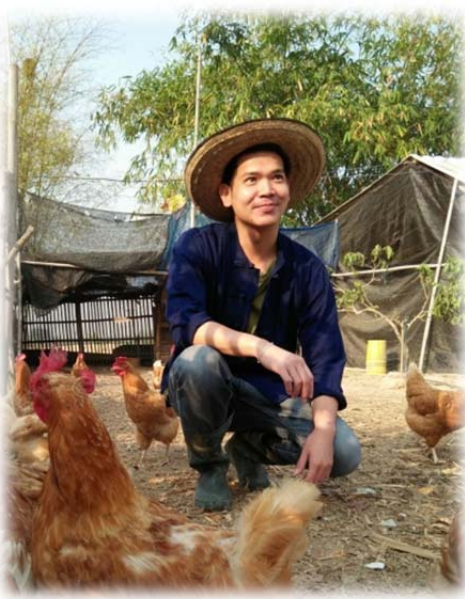
ที่อยู่	121 ม.4 ต.แม่सान อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นายชัยยุทธ แสนคำ(ยุทธ) เกิดวันที่ 30/05/2526 ความถนัด เกษตรกรรมแปรรูปอาหาร นางสาวพิชชาพร สะภาวะหา(พัช) เกิดวันที่ 2525 ความถนัด เกษตรกรรมแปรรูปอาหาร ประสบการณ์ทำงาน มูลนิธิสายใยแผ่นดิน วัดพระบรมธาตุตอดยผาส้ม
ทำนออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	สามารถพึ่งตนเองได้โดยการทำเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้ในเรื่องอาหารและสามารถดำรงชีวิตได้ดีโดยอาศัยปัจจัยการผลิตในพื้นที่ของตนเองให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัจจัยสี่และรายได้ วิถีทางเลือกคือ เลือกผลิตเพื่อกิน เหลือกินแล้วจึงขาย ตัวเองเลือกทำเกษตรแบบหลากหลายไม่เน้นการผลิตตามความต้องการของตลาดเพื่อป้องกันการผันผวนของราคา อีกทั้งยังมีพืชหลายชนิดให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อตามความต้องการ พึ่งพาปัจจัยการผลิตภายในสวนเป็นหลัก เน้นปัจจัยที่ตัวเองสามารถทำได้ในสวนของตัวเองเพื่อลดค่าครองชีพ อีกทั้งเน้นบริโภคในสวนของตนเองเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในครอบครัว
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	แรงผลักดันของการกลับมาอยู่บ้าน คือต้องการพิสูจน์ว่าอาชีพเกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้ และออกแบบให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เรียบง่าย คือการพึ่งตนเองให้ได้ จากเกษตรรุ่นพ่อรุ่นแม่ทุ่มเททำการเกษตร แม้เหน็ดเหนื่อยเพื่อให้เกิดผลผลิตที่สามารถนำถึงมือผู้บริโภคได้ ความต้องการพัฒนาตนเองทั้งภายในจิตใจและศึกษาการทำเกษตรแบบพึ่งตนเองเป็นหลักมากกว่าพึ่งพาตลาด ตัวเองเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำพื้นที่สวนให้มีความหลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานช่าง การแปรรูปอาหาร ด้านสมุนไพรรักษาโรค เพื่ออุ้มชูตนเองและครอบครัว โดยใช้ประโยชน์จากพื้นที่ให้ได้มากที่สุด
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	อยู่รอดได้หากรู้จักปรับตัวตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยน เช่นทิศทางของความสามารถ แรงงาน และทรัพยากรที่มีอยู่ การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบครัวกับการพึ่งตนเอง และนำไปสู่ความยั่งยืน คือวางแผนการทำเกษตรเพื่อให้ตนเองสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นในทุกปี ที่ผ่านไปได้โดยการปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ ตั้งแต่ระยะสั้นระยะยาว รายได้รายวัน รายเดือน รายปี ผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง เพื่อลดการนำเข้าปัจจัยผลิตจากที่อื่นเข้ามาในฟาร์ม การวางแผนการดำเนินชีวิตต้องจัดการให้เป็นระบบ เช่นการผลิตเพื่อก่อให้เกิดรายได้ เพื่อยังชีพ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตในสวน รวมถึงการ

	จัดการระบบในเวลาที่คุณคนในครอบครัวไม่สบายจนไม่สามารถทำงานได้ เพื่อลดปัญหาด้านการเงินของครอบครัวให้ได้มากที่สุด
ความสามารถในการพึ่งตนเองในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโจทย์ทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพ อื่นๆ การค้าขาย	สามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่องการเพาะปลูก ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในส่วนขงแรงงาน และมีตลาดรองรับผลผลิตของครอบครัวอย่างต่อเนื่อง
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	อยากให้คนรุ่นใหม่ที่สนใจมาทำเกษตรอินทรีย์ ให้เริ่มจากการศึกษาหาข้อมูลให้ชัดเจน รวมทั้งประเมินด้านศักยภาพในด้านต่างๆของตัวเองว่าพร้อมมากน้อยแค่ไหน และให้ฝึกตนเองให้มีความอดทนเวลาที่พบปัญหาอุปสรรคต่างๆเข้ามา

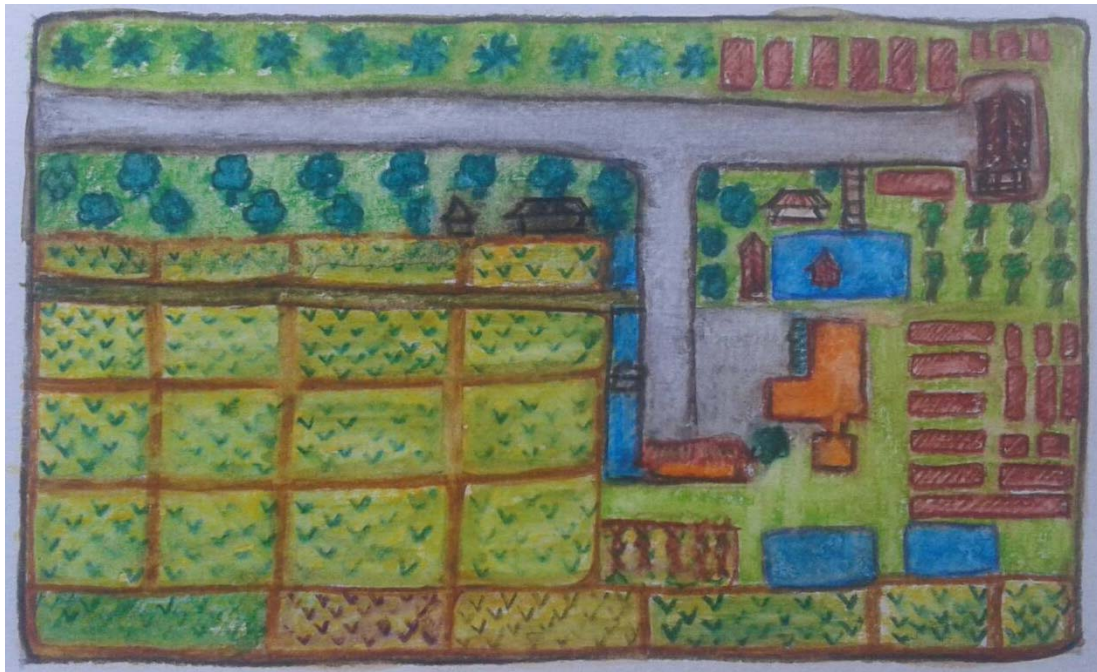

ผังฟาร์มสวนเพียรธรรม

4.สวนสุขใจ

ที่อยู่	271 ม.14 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นายอโนชา ปาระมีสัก(เจ้ง)
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	มองความมั่นคงทางอาหาร ความสุขได้อยู่พร้อมหน้ากันในครอบครัว วิถีทางเลือกคือ ได้มีส่วนช่วยในการเปลี่ยนแนวความคิดการทำเกษตรจากเดิมใช้เคมีมาเป็นอินทรีย์ โดยเร่งเห็นสุขภาพและชีวิตอยู่กับธรรมชาติ การพึ่งตนเอง อย่างไรบ้าง มีอาหารอยู่ในบ้านเพียบพร้อมเหมือนเซเว่น ในบ้านของตนเอง ลดการซื้อ-ใช้จ่าย โดยสามารถผลิตอาหารเองได้ ทั้งไข่ (โปรตีน) พืชผักสวนครัว
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	เรื่องความสุข พ่อ-แม่ สุขภาพดี คู่ไปกับความสุขในครอบครัว อยู่พร้อมหน้า เป้าหมาย อยากทำฟาร์มมาร์เก็ต เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง/ผู้บริโภคซื้อถึงที่สวน
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	หนทางนี้พิสูจน์ให้เห็นชัดว่า การทำเกษตรอินทรีย์ พึ่งตนเองได้จากการผลิตอาหารนี้สามารถอยู่ได้จริง พบว่า การทดลองทำสวนเกษตรภายในบ้าน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ได้ผลจริงกับการเปลี่ยนแนวคิดพ่อ-แม่ ได้พาไปเรียนรู้นอกสถานที่ เปิดเป็นโฮสเทล ฟาร์มสัตว์ ทำให้แม่ได้พบกับกลุ่มคนที่ความคิดเชิงอินทรีย์วิถีเดียวกัน
ความสามารถในการพึ่งตนเองในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร	สามารถตอบใจพ่อดี มีรายได้เพียงพอกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เมื่อมีอาหารการกินจากการผลิตเอง ลดการจ่าย แถมยังมีรายได้จากผลผลิตในฟาร์ม
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	I Choose Happiness : ฉันเลือกความสุข (ของฉันเอง)

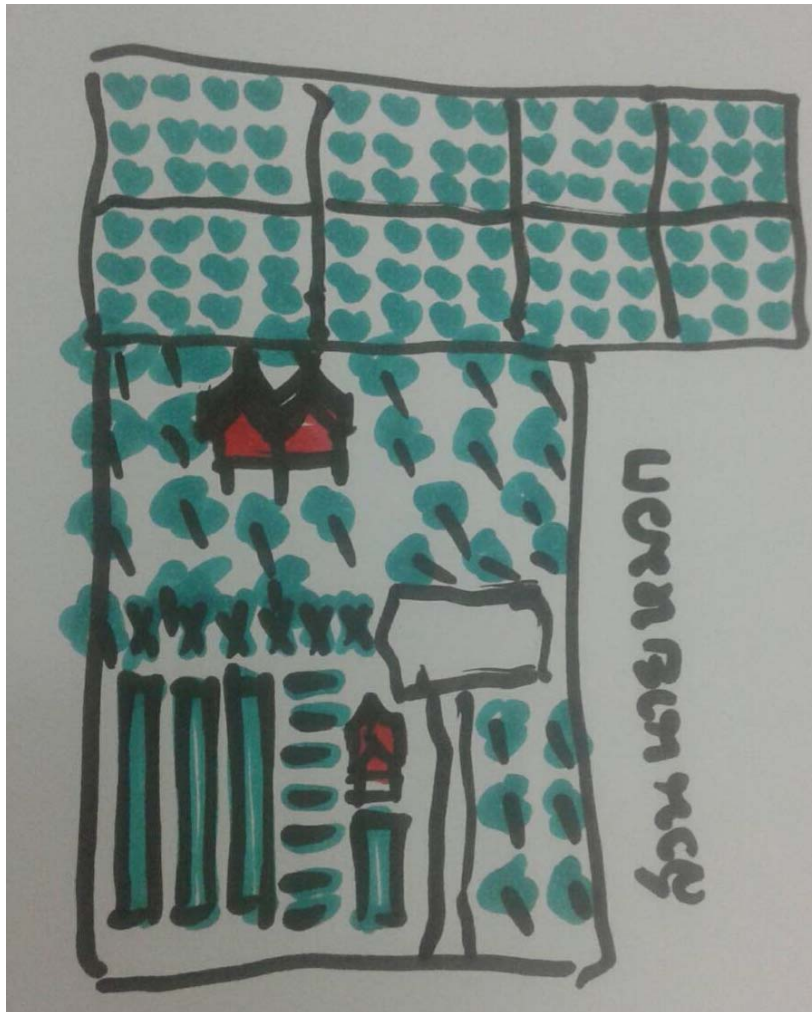
ผังฟาร์มสุขใจ

5.สวนนายหมวก

ที่อยู่	ที่อยู่ 39/2 ม.11 ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นางเกษรา ปิ่นตาววิทย์ (ป้าดาว) เกิดวันที่ 18/05/2504
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	ออกแบบชีวิตตนเอง ครอบคลุมกับการพึ่งตนเอง และนำไปสู่ความยั่งยืน คือ ทำเกษตรผสมผสานปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก การปลูกพืชหมุนเวียน ไม่ย่ำต้น และผักที่ใช้ทานในครัวเรือน
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	แรงผลักดันของการกลับมาอยู่บ้าน คือ อยากมีอาหารที่ปลอดภัยไว้ให้ตนเองและครอบครัว หลังจากได้มีโอกาสได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนกับบุคคลที่ทำสำเร็จแล้ว อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จดังที่ตนตั้งใจเอาไว้ เพื่อจะได้

	เป็นแบบอย่างต่อไปกับคนรุ่นต่อไปและคนภายนอกชุมชน
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบ สำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิต ดังกล่าว?	การที่เราเฝ้าจุมกคนอื่นหายใจมันดูเหมือนจะดีและง่ายขึ้นแต่ถ้าหากวันหนึ่ง จุมกที่เราเฝ้ามาใช้เกิดขัดข้องขึ้นมาเราจะทำอะไรเราจะอยู่ได้หรือไม่เราจะ หายใจสะดวกหรือเปล่านั้นคือปัญหาที่เราคิด...แต่เมื่อใดก็ตามที่เราลงมือทำ ด้วยตัวของเราเองเราจะรู้ว่าสิ่งนั้นมีค่าและมีความสำคัญกับชีวิตของเรามาก ถึงแม้สิ่งที่เราทำมันอาจจะเป็สิ่งเล็กๆน้อยๆสำหรับคนอื่นแต่สำหรับตัวเรา เองมันคือสิ่งของที่มีค่ามากที่สุด...ค่อยๆทำไปอย่าใจร้อนอย่าตามกระแสอย่า ตามกิเลสแค่นี้เราก็สามารถผ่านมันไปด้วยดีการทำเกษตรอินทรีย์...มันอยู่ที่ ใจเรา...ใจสุขกายสุข...แค่เห็นคนที่เรารักมีความสุขสุขภาพดีแค่นี้ก็เกินพอ... การเป็นตัวของตัวเองนั้นดีที่สุด..
ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็น อย่างไร เช่น การตอบโจทย์ ทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพ อื่นๆ การค้าขาย	รูปแบบที่เราทำอยู่ณปัจจุบันนี้ถ้าหากในด้านเชิงพาณิชย์มันคงไม่ถึงขนาดนั้น เราต้องเรียนรู้ไปอีกยาวไกลรายได้กับรายจ่ายมันคนละเรื่องกันเราอยู่สังคม หมู่บ้านค่าใช้จ่ายยังเยอะอยู่ภาชีสังคมยิ่งมากมายแต่อนาคตเมื่อทุกอย่างใน สวนของเราพร้อมด้านผลผลิตมันคงช่วยได้เยอะช่วงเริ่มต้นมันอาจจะช้า หน่อยแต่พอทุกอย่างลงตัวผลผลิตมีเยอะการตลาดลงตัว...รอยยิ้มคงจะสดใส กว่าเดิม...ความคาดหวังของอนาคตที่ฝากไว้กับสองมือและหนึ่งสมองของเรา เอง...การก้าวเดินของแต่ละคนไม่เหมือนกัน...เราก็คือเรา...ก้าวเดินในแบบ ของเรามันก็เหมาะสมกับตัวของเรา...
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	-

ผังฟาร์มสวนนายหมวก

6.สวนพอสุข

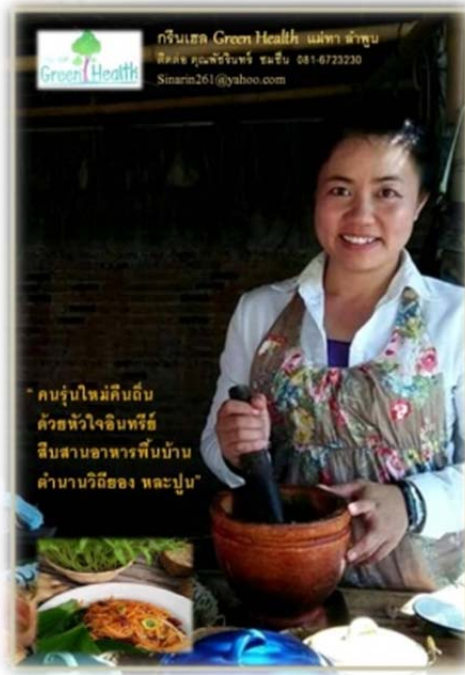
ที่อยู่	ที่อยู่ 159/1 ม.12 ต.ทาสบเส้า อ.แม่ทา จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและ ประสบการณ์	นายสมชาย ย่องเยื้อง(เอก) เกิดวันที่ 24/10/2526 การศึกษา ปริญญาตรี ความถนัด การสร้างบ้านดิน บทบาทในชุมชน เครือข่ายคนรุ่นใหม่ส่งเสริมการท่องเที่ยวแม่ทา ครุสอน ฟุตบอล ประสบการณ์การทำงาน นักฟุตบอลอาชีพ พนักงานอาคเนย์ประกันภัย รัม บอยโรงแรมอมารีริต้า ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือก และการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบคลุมกับการพึ่งตนเอง และนำไปสู่ความ ยั่งยืนให้สวนพอสุขเป็นที่ที่สามารถดูแลคนในครอบครัวได้ในด้านปัจจัยสี่ มีกิน มี ใช้ ไม่พึ่งพาเงินจนมากเกินไป
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการ ตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	แรงผลักดันของการกลับมาอยู่บ้าน คือตั้งใจทำสวนพอสุข เป็นที่เสมือน ครอบครัว และสามารถเป็นที่พึ่งพิงให้ญาติสนิทมิตรสหายได้อย่างมั่นคง ความ ตั้งใจกลับมาอยู่บ้าน แรงบันดาลใจคือ มองเห็นคนในปัจจุบันไม่มีความรักใน ท้องถิ่น หรือบ้านของตนเอง แต่ส่วนใหญ่กลับมองที่หน้าที่การงานกันมากกว่า เลยทิ้งบ้านถิ่นฐานกันไปหมดไม่เหมือนคนรุ่นเก่าทุกคนต่างรักษาหวงแหน แผ่นดินบ้านเกิดของตนเองไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็จะรักษาถิ่นฐานของตัวเองไว้ ให้คนรุ่นหลัง
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบ สำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิต ดังกล่าว?	พอได้มาอยู่อย่างนี้แล้วในทางบวก เรามีทักษะชีวิตมากขึ้นจากการเรียนรู้และ ลงมือทำและการวางแผนสำคัญที่สุด ความมุ่งมั่น แน่วแน่ อดทนในวิถีทางนี้ เพื่อเดินไปตามแผนที่วางไว้
ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็น อย่างไร เช่น การตอบโจทย์ ทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพ อื่นๆ การค้าขาย	ใช้ชีวิตตอบโจทย์ด้านปัจจัย 4 ค่อนข้างมาก เช่นการทำที่อยู่อาศัยเอง เรื่อง อาหาร การปลูกกินเอง และเหลือขายได้ เรียนรู้การลงมือทำการปลูก รายได้ หลักที่ตอบโจทย์ ทักษะงานช่าง การแปรรูป เป็นหลัก
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	อยากกลับบ้านมาทำเกษตรเพราะกระแส ให้ทำใจคุณจริง ๆ ว่าเป็นความ ต้องการที่แท้จริง มีการวางแผนและสามารถเริ่มจากเงินเล็ก ๆ หรือศักยภาพที่ เรามี ไม่จำเป็นต้องพร้อมแล้วค่อยมาทำ บวกกับการวางแผนที่ดี

ผังฟาร์มสวนพอสุข

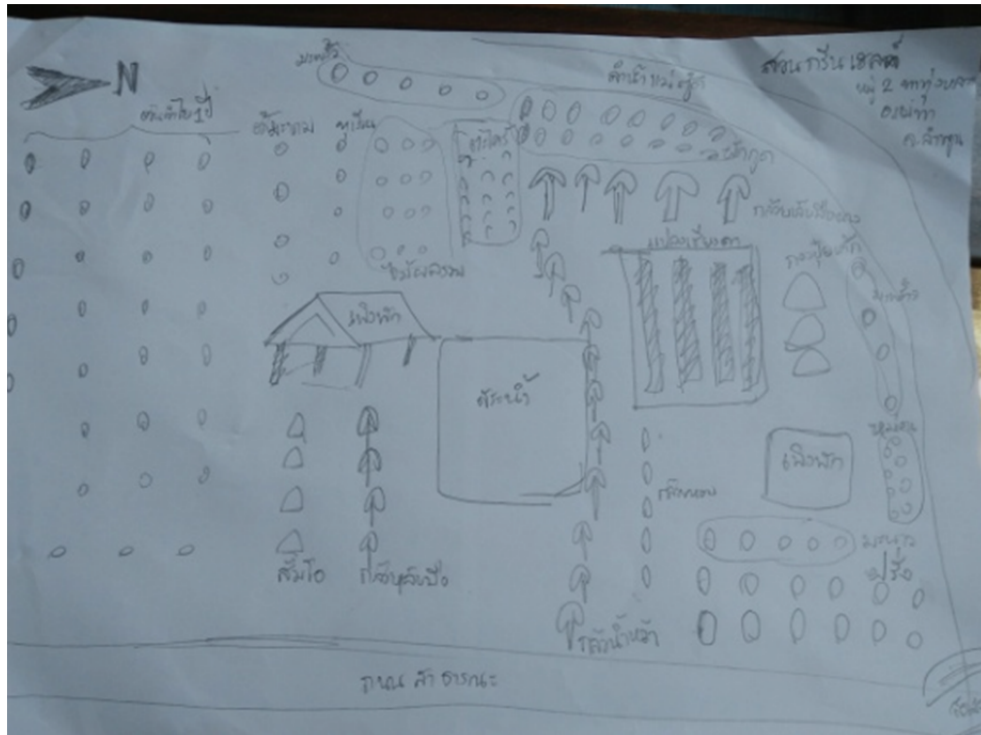
7.สวนกรีนเฮล

ที่อยู่	ที่อยู่ 13/3 ม.5 ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและ ประสบการณ์	นางพัชรินทร์ ชมชื่น เกิดวันที่ 26/01/2523 การศึกษา ปริญญาตรี ความถนัด เกษตรกรรุ่นใหม่ ประสบการณ์ทำงาน มูลนิธิพันธกิจพระพรไทย สวนน้ำเคอะซัน บริษัทอัมรินทร์ฟาร์มาร์
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทาง เลือกลงและการพึ่งตนเองไว้ อย่างไร?	การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบคลุมกับการพึ่งตนเอง และนำไปสู่ความ ยั่งยืน คือ ใช้พื้นที่ ที่ดินที่ตนเองมีออกแบบการปลูกพืชใช้ทุกพื้นที่ในการผลิตผัก สำหรับกินแล้วขายเป็นรายได้จนเจอครอบครัว จนเป็นอาชีพที่จะทำให้คนกิน ปลอดภัย เป็นอาชีพสีเขียวที่สร้างสุขให้กับครอบครัวและส่งผลกระทบต่อสังคมชุมชน ต่อไป
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิต ดังกล่าว?	แรงผลักดันของการกลับมาอยู่บ้าน คืออยากมีอาชีพหรือกิจการเป็นของตนเองที่ทำ ขึ้นมาด้วยน้ำพักน้ำแรงเองไม่เป็นลูกจ้างใคร อยากมีชีวิตที่มีความสุขในสวนอยู่กับ ธรรมชาติบ้านหลังน้อยเลียบบน้ำอาณาจักรบ้านสวนกับต้นไม้ที่ปลูกกับสัตว์ที่เลี้ยง บ้านที่สร้างด้วยน้ำพักน้ำแรง มีอิสรภาพทางเวลาและไม่อดตายอีกทั้งยั่งยืน แบ่งปัน สิ่งดีสู่สังคมได้อีก
อะไรคือ บทเรียน ข้อ ค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	การอยู่กับครอบครัว ดูแลสวนพืชผักตนเอง การแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ ให้มีความ หลากหลายมากขึ้น การเชื่อมการตลาดเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทำให้สามารถมีรายได้ รู้จักเพื่อนรู้จักเครือข่ายมากขึ้น

ความสามารถในการ พึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถี ดังกล่าวเป็นอย่างไร	มีการปลูกผัก แปรรูปจากผลผลิต เพื่อพัฒนาเป็นสินค้าในการจัดจำหน่าย

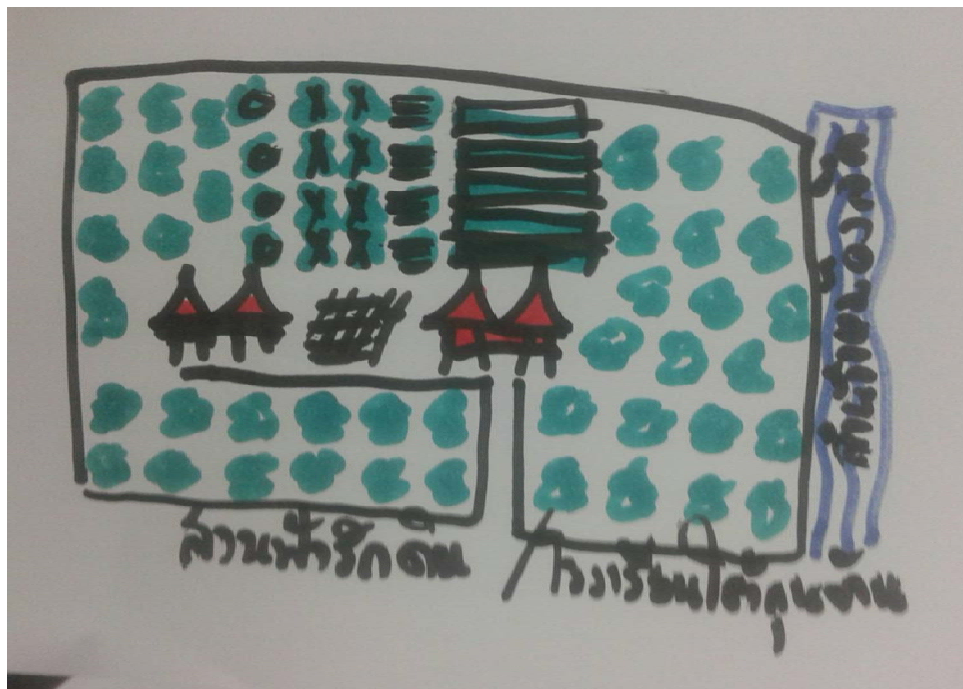

ผังฟาร์มกรีนเฮลล์

8.สวนฟ้ารักดิน

ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	ดอกไม้ ปานพาน
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	กล้วยไม้ เกษียณ จะทำสวนกับพี่ๆ พี่ช้ผักสวนครัว และจะยังทำอยู่เครือข่ายเกษตร ช่วยให้มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์และผักพื้นบ้าน วิถีทางเลือกคือใช้ที่บ้านทำเป็นศูนย์เรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพ การออกกำลังกายโดยธรรมชาติ การพึ่งตนเอง อย่างไรบ้างมีของกินที่ผลิตขึ้นเอง มีพี่น้องที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	ชีวิตที่มีความสุข ในสังคมที่ดูแลซึ่งกันและกัน
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	การให้เป็นสิ่งสำคัญกว่าการที่จะได้รับจากสังคม การให้ไป ได้รับความสุข สิ่งที่ได้รับกลับมาคือ ความอิ่มอกอิ่มใจ สงบ อิ่มใจ ได้การตอบแทนมากกว่าเงินทอง
ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโต้ภัยทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพอื่นๆ การค้าขาย	สามารถตอบโต้ภัยเศรษฐกิจได้อยู่แล้ว คนในชุมชนรู้จักพึ่งพาตนเอง ทำให้ไม่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพราะการเกื้อกูลกันในสังคม ไม่จำเป็นต้องรวยมาก แต่ความสุขอยู่ร่วมกันได้ดี เศรษฐกิจที่ดีคือการแลกเปลี่ยนกันและกัน
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	เมื่อเรารักษดิน และรักษน้ำ ชีวิตก็จะได้รับความรัก

ผังฟาร์มสวนพริกอิน/โรงเรียนใต้ถุนบ้าน

9.สวนป่านานา

ที่อยู่	ที่อยู่ 401 ม.11 ต.ท่าชุมเงิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน สวนป่านานา พื้นที่ 3 ไร่ 3 งาน ที่ดินติดภูเขา ลักษณะดิน ลูกลึงค์ 50% ของพื้นที่ มีไม้ ยางพารา กล้วย สมุนไพรรวมและผสมผสาน พันธุ์พืชพื้นบ้านกว่า 100 ชนิด มีปศุสัตว์ ไก่พื้นบ้าน 30 ตัว ห่าน 6 ตัว กิจกรรมหลัก เป็นที่ตั้งของศูนย์ประสานงานเครือข่ายเกษตรเชิงนิเวศน์ลุ่มน้ำแม่ทา สถานที่จัดกิจกรรม และผลิตอาหารพื้นบ้าน สุขภาพ ปรับรูปผลผลิตตามฤดูกาลแปลงรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ(มอน.) ดำเนินกิจกรรมสร้างการเรียนรู้การสืบทอดและอนุรักษ์พันธุ์กรรมท้องถิ่นผ่านเมนูอาหารและเป็นศูนย์ประสานงานภาคีเครือข่ายฯ (NCC : PCOF LAMPHUN) ป่านานา แปลว่า สรรพสิ่งล้วนผูกพันแบ่งปัน
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นางสาวพุดิพร จินา(หญิง) เกิดวันที่ 25/07/2527 การศึกษา ปริญญาตรี และป.บัณฑิต ความถนัด วิจัยอิสระเกษตรอินทรีย์ บทบาทในชุมชน อาสาพัฒนาสังคมสู่ชุมชนบ้านเกิด นายวิชณ ดวงปัน(นุ) เกิดวันที่ 11/04/2523 การศึกษา ปริญญาตรี และ ป.บัณฑิต ความถนัด เกษตรกร ระบบอินทรีย์ นักวิจัยอิสระ 2 บัณฑิตอาสาสมัคร ตัดสินใจกลับบ้านที่ลำพูน กว่า 3 ปี (เมื่อปีพ.ศ. 2557 ถึงปัจจุบัน) มีความตั้งใจจะใช้ชีวิตด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์ แต่ด้วยประสบปัญหาเรื่องสภาพดินแฉะและทักษะในการปลูกพืช จึงเริ่มต้นด้วยการปรับปรุงดินและสร้างรายได้จากการเพาะต้นกล้าและแปรรูปผลผลิตจากเครือข่ายเพื่อนำไปขายในตัวเมืองลำพูนและจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งใจที่จะอยู่ให้ได้และร่วมสร้างบ้าน(ครอบครัว ชุมชน สังคม) ให้น่าอยู่ และแบ่งสัดส่วนชีวิตแสวงหาความรู้และเครือข่าย ด้วยการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เช่น คนกล้าคืนถิ่น อาสาสมัครเพื่อสังคมสู่ชุมชนบ้านเกิด เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนภาคประชาสังคมจังหวัดลำพูน ต้นกล้าชุมชน เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ทา เป็นต้น ด้วยหวังว่าจะได้รู้จักเพื่อน และรู้จักบ้านตัวเองให้มากขึ้น ในปี 2015 บ้านเรา(ลุ่มน้ำแม่ทา)ถูกเลือกให้เป็นพื้นที่ดำเนินโครงการสร้างโรงไฟฟ้าขยะ ขนาดใหญ่ จึงทำให้เราไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้ จึงลุกขึ้นมาปกป้องบ้านของเรา ร่วมกันแสดงพลังและให้ข้อมูลถึงความไม่เหมาะสมจะสร้างโรงไฟฟ้าในแหล่งผลิตอาหารที่นี่
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	กลับบ้านมาตั้งถิ่นฐาน ดำเนินชีวิตด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์และงานอาสาสมัครเพื่อสังคมบ้านเกิด ร่วมสร้าง อนุรักษ์และพัฒนา ด้วยการประกอบการทางสังคม
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการ	เป้าหมายการใช้ชีวิต เรียบง่าย สงบ จึงต้องพึ่งตนเองให้ได้และช่วยสร้าง

ตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	สังคมสงบสุข
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบ สำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิต ดังกล่าว?	การเรียนรู้เรื่องการพึ่งตนเองไม่มีที่สิ้นสุด การปรับตัวและเรียนรู้อยู่เสมอกับ ทุกเรื่องที่ได้พบถือเป็นการเรียนรู้ ด้านตนเอง ครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม สัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน ตัดขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ เป็นส่วนหนึ่งของกันและ กัน การมีสติและกระจุกในการทบทวนจึงเป็นตัวช่วยที่สำคัญ
ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโจทย์ทางด้าน เศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วน รายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาค เกษตร ภาควิชาชีพอื่นๆ การค้า ขาย	ทางด้านเศรษฐกิจจากรายได้ในระยะ 3 ปี ได้เก็บสถิติ คิดเป็นร้อยละของแต่ละ ภาค คือ รายได้จาก 1. การผลิตในฟาร์ม 2. การแปรรูป รับฝากขาย 3. การรับงานตามทักษะอาชีพเดิม ปีที่ 1 1=15% , 2=25% , 3=60% มีกิน 30% ปีที่ 2 1=20% , 2=30% , 3=40% มีกิน 40% ปีที่ 3 1=15% , 2=35% , 3=50% มีกิน 50% ตามเหตุปัจจัยที่เข้ามา แต่มีความพยายามเพิ่มสัดส่วนการพึ่งตนเอง
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	การออกแบบชีวิตของฉัน เริ่มจากการทบทวนและหาคุณค่าของชีวิต และเมื่อ หากันเจอ ความหมายของการเกิดมาจึงสำคัญ ตัดสินใจและออกแบบชีวิต ของตนเอง เลือกเดินอย่างมีสติ และเรียนรู้ทุกสถานการณ์ที่พบเจอ

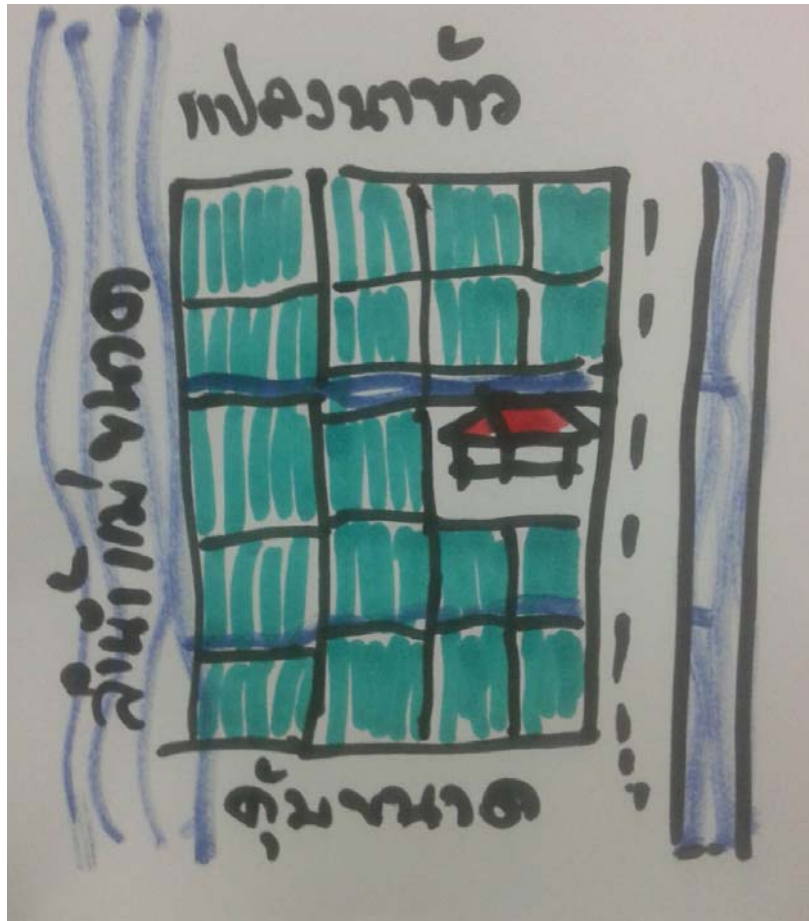

ผังฟาร์มสวนป่านานา

10.สวนคุ่มขนาด

ที่อยู่	ที่อยู่ 99 ม.8 ต.ทากาศ อ.แม่ทา จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นางสาวพรทิพา ดอกแก้วนาค เกิดวันที่ 10/08/2503 ความถนัด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผ้าทอกะเหรี่ยง ประสบการณ์ทำงานพนักงานบริษัทนิคมอุตสาหกรรม
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	ครอบครัวกับการพึ่งตนเองคือ เราต้องลงมือทำเองถึงจะอยู่อย่างยั่งยืน ทำสวน ทำนา มีมากก็ขาย แบ่งปันกันไป เก็บออมบางส่วนเพื่อฉุกเฉินครอบครัวยามเดือนร้อน ว่าจะทำพอเพียงไม่เกินไป เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายมีการแบ่งผลกำไร ร่วมกัน แร่กันไม่เน้นทำคนเดียว
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	แรงกดดันหลักของการกลับมาอยู่บ้าน คือ กลับมาพัฒนาบ้านเราเอง เป็นนายของตัวเอง อยู่อย่างสบายๆ ไม่ต้องต่อสู้กับคนและงาน อยู่ง่ายกินง่าย มีวิถีเรียบง่ายแบบอย่างกะเหรี่ยง หรือคนบนดอยการออกแบบชีวิตตนเอง
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	แกนนำชุมชนในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ผ้าทอกะเหรี่ยง การดึงจุดเด่นของชุมชนในการสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับตนเอง ครอบครัว คนในชุมชน
ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร	สร้างรายได้ให้กับครอบครัว การรายได้ให้กับชุมชน

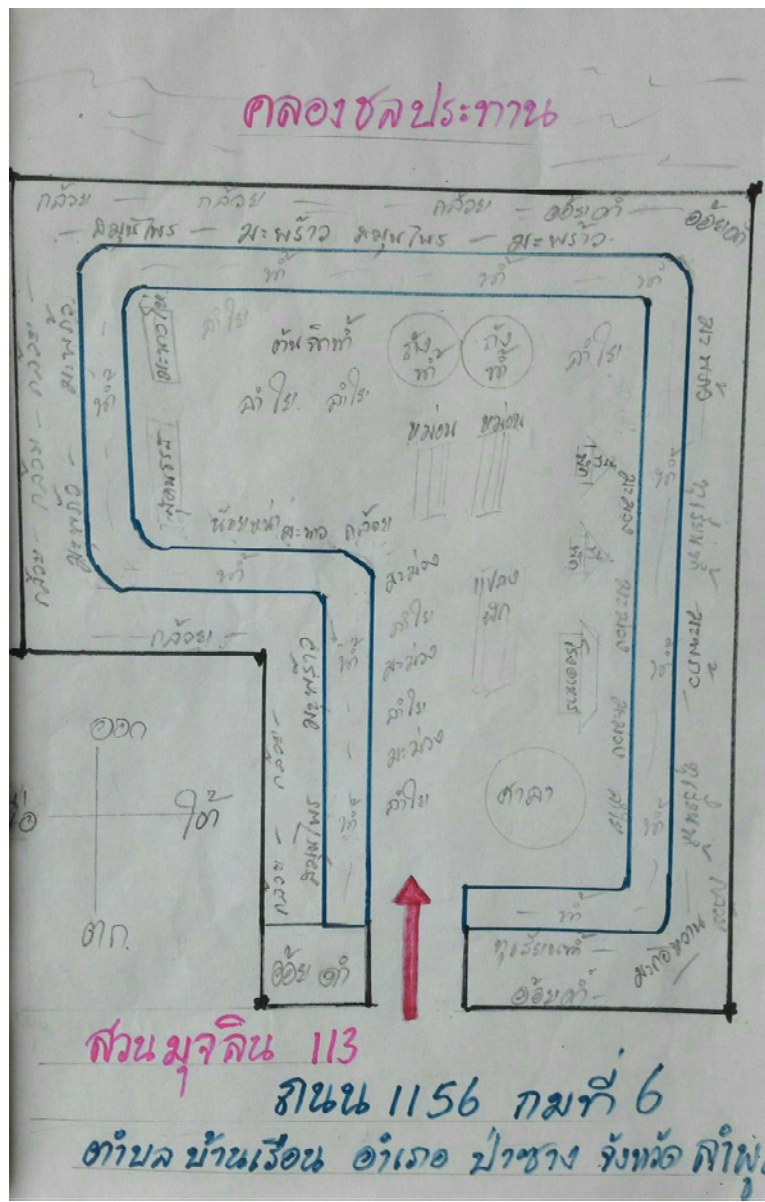

ผังฟาร์มชุมชนนาอ

11.สวนมูจลิน

ที่อยู่	ที่อยู่ 113 ม.1 ต.บ้านเรือน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นายจันทร์ เขียวพรรณ เกิดวันที่ 2/06/2484 การศึกษา ปริญญาตรี 5 ประโยค ความถนัด ครัวภูมิปัญญาเกษตรอินทรีย์ บทบาทในชุมชน ประธานชาวบ้าน วิถีมอญ นางพรพรรณ เขียวพรรณ เกิดวันที่ 2/06/2495 การศึกษา ปวส.AUA ความถนัด นักปฏิบัติอนุรักษ์วิถีคนมอญ อาหารพื้นบ้าน บทบาทในชุมชน ผู้ประสานงานกลุ่มสตรีและเยาวชน ลุงจันทร์ เขียวพันธุ์ อายุ 73 ปี ที่นี้เป็นบ้านเกิด เชื้อสายมอญ ป้าวา พรพรรณ เขียวพันธุ์ อายุ 65 ปี เป็นสะใภ้คนไทยเชื้อสายจีน ทั้งสองใช้ จักรยานเป็นพาหนะเดินทาง และสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เพราะมี ประสบการณ์ใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศกว่า 10 ปี และทั้งสองมีประสบการณ์จัด กิจกรรมในชุมชน เช่น ชมรมอนุรักษ์จักรยาน งานวิจัยอาหารพื้นบ้าน การจัด สวัสดิการชุมชนและเป็นผู้เชี่ยวชาญด้วยอาหารชาติพันธุ์มอญ การแปรรูป เครื่องดื่มสุขภาพ
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	มีความตั้งใจที่จะสร้างศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้สุขภาพวิถีชุมชน ในรูปแบบ ฟาร์มสเตย์ ปัจจุบันทั้งสองคนทำสวนเกษตรอินทรีย์
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	การกลับบ้าน และเห็นผู้สูงอายุจำนวนมากในชุมชน มี 2 ข้อที่เป็นแรงบันดาลใจ คือคนแก่อายุยืน และอยู่ลำพังเป็นสวนมาก จึงเกิดการเรียนรู้วิถีของคนแก่ที่อยู่อย่างไร อาหารการกิน และจะอย่างไรให้คนแก่อยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข กาย สุขใจ
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	ความสุขแบบยั่งยืน หากความสุขที่แท้จริง สุขภาพจิต สุขภาพกาย สร้างความมั่นคงในพื้นที่ของตนเอง ทั้งหมดนี้ ทั้งหมดนี้ ไม่ปฏิบัติเองก็ไม่รู้ ชยัน อดทน ทำอย่างต่อเนื่อง
ความสามารถในการพึ่งตนเองในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโต้ทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพอื่นๆ การค้าขาย	ไม่เปลืองเงินซื้อของกิน สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เปลืองเงินไปหาหมอ/ไม่ เปลืองเงินแผ่นดิน รายได้ เพียงพอ เพราะไม่ฟุ่มเฟือยจากปัจจัย 4
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	อยากให้ทุกคนลองมาใช้ชีวิตแบบนี้ ความฝันคือการทดลองทำเองในปัจจุบันคือการรู้จักตนเองให้มากที่สุด "การมาทดลองใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเองให้มากที่สุด"

ผังฟาร์มสวนมูจลิน

12. ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรสันตติเตา

ที่อยู่	ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพรสันตติเต่า ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
ประวัติเจ้าของสวนและประสบการณ์	นางมาลัย วงศ์อำนาจ
ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?	ไม่ได้ออกแบบรูปแบบวิถีชีวิต แต่มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องสมุนไพรไทยและต่อยอดจนกลายเป็นอาชีพหลักในปัจจุบัน และเมื่อตนเองมีความรู้และประสบการณ์มากขึ้น จึงอยากถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับคนที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป วิถีทางเลือกคือด้านการสืบสานภูมิปัญญา ด้านแพทย์แผนไทย การพึ่งตนเอง อย่างไรก็ตามนำความรู้เรื่องสมุนไพรมาดูแลด้านสุขภาพของคนในครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานด้านสุขภาพได้ และสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวรวมถึงสร้างงานให้กับคนในชุมชนได้ รวมถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆจากสมุนไพรเพื่อใช้ในโอกาสต่างๆได้
อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?	เริ่มจากการดูแลบิดาที่ป่วยด้วยโรคอัมพฤกษ์ด้วยวิธีแผนไทย จนอาการของบิดาดีขึ้น จนเกิดความชำนาญและช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชนต่อไป
อะไรคือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?	เรื่องของสุขภาพบุคคลในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต จากประสบการณ์ของคุณพ่อที่ต้องป่วยเป็นโรคอัมพฤกษ์ และตัวเองต้องเป็นผู้ดูแลสุขภาพของคุณพ่อ จึงทำให้ตัวเองรู้ว่าสุขภาพเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใดในชีวิต เพราะถ้าสุขภาพไม่ได้ปัญหาอื่นๆก็จะตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเงินไปจนถึงปัญหาครอบครัว ซึ่งก็มีตัวอย่างมากมายในสังคมปัจจุบัน
ความสามารถในการพึ่งตนเองในรูปแบบวิถีดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโต้ภัยทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ ฯลฯ	เริ่มต้นมีรายได้จากการเป็นลูกจ้างร้านสปา เริ่มเรียนรู้ต่อยอดจนกลายเป็นธุรกิจด้านสุขภาพจนมีรายได้มาดูแลครอบครัว รวมถึงการเป็นจิตอาสาดูแลชุมชน (อ.ส.ม.)รายได้ส่วนใหญ่มาจากการแปรรูปสมุนไพรและเป็นวิทยากรบรรยายในายต่างๆ รวมถึงมีการเพาะปลูกพืชสมุนไพรเพื่อในมาแปรรูปเป็น

สัดส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพ อื่นๆ การค้าขาย	ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เพื่อนำมาจำหน่ายสามารถตอบโจทย์ด้านรายได้เป็น อย่างดี
ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ	ถ้าสนใจในด้านไหนให้มีความตั้งใจและทำให้เต็มกำลัง และศึกษาหาข้อมูลเชิง ลึกเพื่อพัฒนาตัวเอง รวมถึงต้องมีความอดทน ขยันหมั่นเพียร บวกกับการมี การบริหารจัดการที่เป็นระบบเพื่อความยั่งยืนต่อไป

ผังฟาร์มศูนย์เรียนรู้สมุนไพรพื้นบ้านบ้านสันตติ

จากการสรุปเวทีถอดบทเรียนและกำหนดเป้าหมายงานที่มิจัยคนรุ่นใหม่ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2560 ณ สวนมูจลิน (ป่าว่า-ลุงจัน) สามารถสรุปได้ดังนี้

Check in ประทศความรู้สึกร่วมให้ทีมวิจัยได้ตรวจสอบตนเองและให้ระดับอุณหภูมิความสุขของตนเองว่าประมาณกี่องศา และมีเหตุผลอย่างไรบ้าง

ทีมวิจัย	ระดับอุณหภูมิ (องศา)	เหตุผล/ ความรู้สึก
พัต/ บุ่ม	38	พัต- สุขภาพไม่พร้อม บุ่ม- พร้อมเรียนรู้ แต่ด้วยบทบาทอื่นทำให้ไปตลาดได้ไม่เต็มที่

ทีมวิจัย	ระดับอนุภูมิ (องศา)	เหตุผล/ ความรู้สึก
อินจัน	40	ทำงานไม่ทัน
วอร์ม	50	กังวลเรื่องเทคโนโลยี การตลาด อยากทำมากกว่านี้
ลุงจัน- ป้าวา/ พี่อ้อย/ เจ้ง	60	ลุงจัน/ป้าวา- พร้อมเรื่องงาน แต่กังวลเรื่องการจัดการดูแลต้อนรับ พี่อ้อย- ร่างกายไม่พร้อม (ป่วย) เจ้ง- ตัดสินใจชัดเจน แต่กังวลว่าเข้ามาที่หลังกลัวตามไม่ทัน
ยุทธ/ นุ	70	ยุทธ- พักผ่อนน้อย มีนๆ ง่วง นุ- ชัดแต่กังวลลำดับงานว่าควรทำไรก่อน-หลัง
หญิง	75	พักผ่อนน้อยทำให้ง่วง แต่พร้อมสำหรับงาน
เอก/ ครูดอกไม้	80	เอก- รู้จักตัวเอง ชัดเจนขึ้น ครูดอกไม้- อีกนิดเดียวจะสำเร็จ
วุฒิ	85	งานใกล้สำเร็จแล้ว
ยุ้ย/ แอ้ว	100	ยุ้ย- พร้อมเต็มที่ แอ้ว-สบายดี ร่างกายปกติ

หมายเหตุ: บางคนเข้าใจความหมายเรื่องอนุภูมิไม่ตรงกัน ใช้วิธีฟังเหตุผล/ความรู้สึก แล้วปรับอนุภูมิที่หลัง

ทบทวนเป้าหมายและรูปแบบชีวิต

ทีมวิจัย (เจ้าของ สวน)	เป้าหมายของสวน-ชีวิตที่วางไว้	มุมมอง/ รูปแบบ/ วิธีคิด/ เรื่องราวในชีวิต/ ความพอใจ ในการทำงานที่ผ่านมา
เอก	มีปัจจัยสี่พร้อม	แรกๆ เลยอยากมีชีวิตที่สงบอยู่คนเดียวไม่ยุ่งกับใคร แต่พอ มาเจอกลุ่มเพื่อน ได้ร่วมกันทำงาน ช่วยเหลือแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยได้มาก แต่ก็มองว่าหากจะ ช่วยเหลือกันได้เราต้องทำตัวเองให้มีประสิทธิภาพก่อนจึง จะช่วยกลุ่มได้
แอ้ว	การผลิตที่ครอบคลุม มีผลผลิตที่ ดีมีคุณภาพและขายได้	กลุ่มช่วยได้มาก มาพบเจอทำให้ได้กำลังใจในการทำงาน แต่ ตอนนี้ก็ยังไม่พอใจในเป้าหมายมากนัก ยังทำไม่ได้ทำแผนที่ วางไว้ คิดว่าอยู่กับตัวเองน้อยไปทำให้ทำตามแผนได้น้อย จึงพยายามจะอยู่กับตัวเองให้มากขึ้น
ยุ้ย	มีปัจจัยสี่พร้อม ทำได้ ขายได้ พึ่ง ตัวเองได้ มีความมั่นคงในชีวิต	เริ่มต้นอยากอยู่อย่างเรียบง่ายพึ่งตัวเองได้ แต่ก็มีคามฝัน เล็กๆ ที่อยากสร้างชุมชนสังคมที่เอื้อเฟื้อต่อกัน พอมาเจอ กลุ่มวิจัยได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ทำให้พบว่า เราต้อง support ช้างนอกด้วยเพื่อกลับมาเติมเต็มช้างในตัวเอง ใน

ทีมวิจัย (เจ้าของ สวน)	เป้าหมายของสวน-ชีวิตที่วางไว้	มุมมอง/ รูปแบบ/ วิธีคิด/ เรื่องราวในชีวิต/ ความพอใจ ในการทำงานที่ผ่านมา
		กลุ่มวิจัยก็อยากช่วยให้ตลาดพัฒนาดีขึ้น แต่ก็ยังติดเรื่อง ความพร้อม-เวลาที่ไม่ค่อยตรงกัน
ป้าวา-ลุงจัน	สวนสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	งานของตัวเองยังมีเวลาน้อยแต่ก็ภูมิใจที่ได้ขยายผลให้คนอื่น ได้ใช้ประโยชน์หรือลองทำ ส่วนตัวเคยทำวิจัยมาบ้างพอ มาเข้ากลุ่มนี้ก็รู้สึกดีใจ ทำให้ได้เรียนรู้เยอะกว่าที่อยู่กัน 2 คน เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดระหว่างคนรุ่นเก่า- รุ่นใหม่ อยากให้ช่วยกันทำเรื่องการตลาดให้มีความมั่นคง พัฒนาของเก่า (ภูมิปัญญา ของดี ทนเดิม) ให้ดี-มีคุณภาพ มากขึ้น แต่ปัจจุบันทีมวิจัยเรายังไม่ค่อยพร้อมเพรียงในการ มาพบปะ แลกเปลี่ยนกัน หรือมีเวลาให้กันน้อยไป อยากให้ เจอกันมากกว่านี้
วอร์ม	Smart farmer เอาเทคโนโลยีมา ใช้ สร้างการตลาดที่ทันสมัย	มองเห็นปัญหาจากการทำการเกษตรอินทรีย์ที่ยากกว่าการ ทำเกษตรเคมีที่ทำให้คนเปลี่ยนมายาก เพราะยังไม่มี เทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยให้งานง่ายขึ้น จึงมองว่าในเมื่อการ ทำเกษตรเคมีใช้เทคโนโลยีได้ ทำไมเกษตรอินทรีย์จะใช้ ไม่ได้ ทำไมเราจะทำเกษตรอินทรีย์แบบสบายๆ ไม่ได้ จึง พยายามทดลองใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายๆ มาทำเกษตร อินทรีย์ แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนักเพราะไม่มีทุนใน การพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัย
ยุทธ-พั๊ด	- เกษตรอินทรีย์ที่พึ่งตัวเองได้ อย่างแท้จริง (ปลูกอยู่-กิน-พึ่ง ด้านเศรษฐกิจได้) - ศูนย์เรียนรู้ให้คนมาศึกษา	ปัจจุบันยังลุ่มๆ ดอนๆ ยังไม่ตามแผน เพราะในช่วงที่ผ่าน มาประสบปัญหาหลายอย่าง มีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้ยังไม่ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เช่น ย้ายสถานที่บ่อย คนรอบ ข้างใช้สารเคมี และหาตลาดยาก เนื่องจากในเชียงใหม่มี กลุ่มเยอะ เริ่มอึดตัว เข้าไปแทรกได้ยาก เรา กลายเป็น ปลายแถวของเขา แต่พอมาเจอกลุ่มคนรุ่นใหม่ เหมือนเรา ได้เพื่อนที่มีความคิด อุดมการณ์เดียวกัน ทำให้ Active ตัวเองมากขึ้น เกิดความคิดใหม่ๆ ทั้งในการทำเพื่อตัวเอง และสังคมไปพร้อมๆ กัน จึงเริ่มขยายผลสู่ลำพูน พอใจกับ ช่องทางการตลาดใหม่ๆ แม้จะเป็นการเริ่มต้นใหม่ที่อาจยัง มองไม่เห็นผลมากนักในช่วงแรก แต่คิดว่า Love poon poon คือ โอกาสในการอยู่หัวแถวของจ.ลำพูนที่ยังไม่มีกลุ่ม เกษตรอินทรีย์ที่เป็นรูปธรรม โอกาสในอนาคตน่าจะไปได้

ทีมวิจัย (เจ้าของ สวน)	เป้าหมายของสวน-ชีวิตที่วางไว้	มุมมอง/ รูปแบบ/ วิธีคิด/ เรื่องราวในชีวิต/ ความพอใจ ในการทำงานที่ผ่านมา
		ไกลหากเกาะกลุ่มกันดีๆ
นุ-หญิง (สวนปัน นานา)	- พันธุ์กรรมท้องถิ่น - พื้นที่แลกเปลี่ยนงานด้านสังคม	นุ ค้นพบพลังของตัวเองในการทำงานด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม ในขณะที่หญิงสนใจงานอาสาสมัคร ทั้งสองคนจึงทำงานด้านสังคมไปพร้อมๆ กับการทำสวน แต่กลับพบว่า การไม่มีเงินทุนหรือความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจที่ไม่พร้อมทำให้กลายเป็นศิลปินสังคมไร้แห่ง จึงเริ่มมองหาช่องทางในการทำโครงการต่างๆ เพื่อสร้างอนาคตในการพึ่งตัวเองให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโครงการอาสาสมัครเพื่อสังคม หรือต้นกล้าชุมชน ทำให้ได้พบเจอเพื่อนในเส้นทางเดียวกัน กระทั่งการทำงานวิจัยในปัจจุบันถือเป็นการเปิดโอกาสให้เห็นคนทำงาน ได้เจอเพื่อนที่มีความเชื่อและความฝันเดียวกัน ชัดเจนขึ้นจากการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดเห็น และร่วมงานกัน
ครูดอกไม้	- สร้างพื้นที่แห่งความสุขให้คนเห็นอย่างเป็นรูปธรรม	เป็นครูสอนภาษาไทยแต่เรียนด้านเกษตรมา มองเห็นปัญหาจากการทำการเกษตรเคมีของชาวบ้าน จึงพยายามนำเรื่องเกษตรอินทรีย์เข้าไปเผยแพร่ในโรงเรียนมากขึ้น ทำตัวเองให้เป็นแบบอย่างกระทั่งชาวบ้านเริ่มเห็นว่าแม้เราจะไม่ร่ำรวยมากมายแต่เรามีความสุข สุขภาพดี มีภูมิทางด้านจิตใจจึงเป็นโอกาสในอนาคตหลังเกษียณที่จะสร้างพื้นที่แห่งความสุขให้คนได้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น
อินจันทร์	สร้างฐานรองรับคนในครอบครัวที่ไปทำงานข้างนอกกลับมา (เป็นที่พึ่งในอนาคตหากเขาต้องออกจากงานมาเพราะมองว่างานที่เขาทำอยู่ในปัจจุบันไม่มั่นคงกับชีวิต)	ปัจจุบันพยายามศึกษารูปแบบต่างๆ และทดลองทำหลายอย่างเพื่อให้ได้เรียนรู้ปัญหาอุปสรรค และวางเป้าหมายให้ไกลไว้ก่อนเพื่อทำให้ไกลที่สุด และสามารถนำประสบการณ์มาบอกต่อคนอื่น หรือคนในครอบครัวได้ในอนาคต แต่ตอนนี้ยังไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายมากนักเพราะยังไม่พร้อมเรื่องเงินทุนในการปรับพื้นที่เพื่อป้องกันสัตว์ต่างๆ ทั้งหมา ไก่ เข้ามาก่อความวุ่นวาย จากปัญหาเรื่องรายได้ ทำให้ต้องรับงานหลายอย่าง แต่ก็มองว่าทุกงานที่ทำทำให้ได้เรียนรู้
รองเว้ง	ปลูก-กิน-ใส่-อนุรักษ์ (มีโรงเรียนเป็นของตัวเองในการถ่ายทอด)	ทำงานด้านสังคมมาก่อน มองว่างานวิจัย เป็นงานสร้างคน-เครือข่ายภาคี ซึ่งทำได้ยาก เราจึงควรช่วยกันก่อนที่จะพึ่งภาคีเครือข่าย ภาครัฐ หรือองค์กรภายนอกด้วยการทำเท่าที่

ทีมวิจัย (เจ้าของ สวน)	เป้าหมายของสวน-ชีวิตที่วางไว้	มุมมอง/ รูปแบบ/ วิธีคิด/ เรื่องราวในชีวิต/ ความพอใจ ในการทำงานที่ผ่านมา
	ความรู้แบบครบวงจร)	มีก่อนโดยการเน้นเรื่องสุขภาพก่อนให้ความสำคัญเรื่องเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าเรามีความชัดเจน งานก็จะเข้ามาหาเราเอง และอยากให้ความหลากหลายของผลผลิตในกลุ่ม ไม่ควรปลูกซ้ำกัน อีกเรื่องที่เราเห็นว่าควรให้ความสำคัญคือเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม
พี่อ้อย	กินผักปลอดภัย (ตัวแทน ผู้บริโภค/ พี่เลี้ยงทีมวิจัย)	เห็นคนตั้งแต่เริ่มต้น มีพัฒนาการจากการเล่าสู่กันฟัง แต่เสียสละที่ยังไม่มีโอกาสลงไปดูในแปลงของแต่ละคนอย่างไรก็ตามคิดว่าแม้แต่ละคนจะมีเงื่อนไขในชีวิตต่างกัน แต่การแลกเปลี่ยนกันในเวทีแบบนี้ช่วยให้นำไปปรับใช้กับงานตัวเองได้
เจ้ง	ครอบครัว-ชุมชนเกษตรอินทรีย์	เริ่มทำในครอบครัวมาได้ประมาณ 4-5 ปี แรกๆ พ่อไม่เห็นด้วย แต่หลังๆ เขาเริ่มเข้าใจ ตลาดเป็นสิ่งที่ทำให้อยู่ได้ ปัจจุบันญาติพี่น้องก็เริ่มสนใจ กัยเป้าหมายของตัวเองก็พอใจระดับหนึ่ง
พี่แดง	- สวนสมุนไพรเพื่อการพึ่งตัวเอง - สวนสมุนไพรเพื่อการเรียนรู้ (ศูนย์การเรียนรู้)	ปัจจุบันงาน Event เยอะ มีคนมาดูงาน เศรษฐกิจเริ่มดี คนในชุมชนตื่นตัวมากขึ้น พอใจมากกับชีวิตตอนนี้
ศิลาศักดิ์	ทำงานเป็นอาสาสมัครศูนย์การเรียนรู้ของพี่แดง (ทำสื่อถ่ายทอดความรู้)	ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น แม่ช่วยเพาะกล้าให้ ใช้เวลาเช้า-เย็นในการดูแลสวน เศรษฐกิจพอไปได้เริ่มมีคนมาให้ช่วยเรื่องทำสื่อ ส่วนงานอาสาที่ช่วยพี่แดงทำให้มีความสุขมากขึ้น ชีวิตปัจจุบันพอใจมาก เกินเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้ว

สรุปเป้าหมาย-รูปแบบชีวิต

O ตัวเอง/ ครอบครัว

- ทำตัวเองให้มีประสิทธิภาพจึงจะช่วยกลุ่มได้
 - จัดการเวลาส่วนตัว-สังคม
 - ความมั่นคงภายใน (จิตวิญญาณ)
 - ความมั่นคงภายนอก (เศรษฐกิจ-ความเป็นอยู่)
- สร้างภูมิคุ้มกันด้านจิตใจ-ร่างกาย

- สร้างฐาน-พื้นที่รองรับการกลับมาของคนในครอบครัว
 - ทดลองทำเพื่อเรียนรู้ปัญหาอุปสรรค และนำประสบการณ์ บทเรียนมาบอกต่อได้

O เพื่อน/ ทีมวิจัย

- ทำให้การตลาดมีความมั่นคง
 - ช่องทางใหม่ๆ
 - ช่วยกันก่อนพึ่งหน่วยงานข้างนอก
 - ทำเท่าที่มีก่อน-งานจะเข้ามาหาเราเอง (ทำในชุมชนก่อนมองหาลาดข้างนอก)
 - เน้นสุขภาพมากกว่าเศรษฐกิจ
 - มีความหลากหลายของผลผลิต(อย่าปลูกเหมือนกัน)
- การแลกเปลี่ยนมุมมอง-ความคิด-ความเชื่อ-ความฝัน-ศรัทธา (พื้นที่สร้างกำลังใจ-เปิดโอกาส)
- เติมเต็มความฝัน-เป้าหมายของเพื่อน

O ชุมชน/ สังคม

- สร้างพื้นที่แห่งความสุขที่เป็นรูปธรรม
 - จิตอาสา
 - เกษตรอินทรีย์
 - พื้นที่แห่งการแบ่งปัน
 - ศิลปวัฒนธรรม
- Support ข้างนอกเพื่อเติมเต็มข้างใน
- เราไม่สามารถอยู่อย่างเงียบสงบได้โดยไม่สนใจสังคม

เรื่องที่เราอยากทำ-จะทำ-ควรทำ-จำเป็นต้องทำ

ช่วงเวลา	งาน-ภารกิจที่ต้องทำ	กิจกรรม/ รูปแบบ
ต้นน้ำ	การผลิต ผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิต นโยบาย	- พัฒนาศักยภาพการผลิต (ทักษะ-ปริมาณ-ประสิทธิภาพ-การเรียนรู้) - มาตรฐานฟาร์ม - การรวบรวมภูมิปัญญา-องค์ความรู้-ผลิตภัณฑ์เครือข่าย
กลางน้ำ	แปรรูป มาตรฐาน การขนส่ง บริการ ความรู้ การรวมกลุ่ม การบริหารจัดการ วัฒนธรรม ระบบงานส่งเสริม	- ระบบงานส่งเสริม - มาตรฐานการแปรรูป - ฐานข้อมูลเครือข่ายผู้ผลิต - พัฒนาศักยภาพการแปรรูปและถ่ายทอดองค์ความรู้ - กระจายพื้นที่-สร้างเส้นทางการเรียนรู้

ช่วงเวลา	งาน-ภารกิจที่ต้องทำ	กิจกรรม/ รูปแบบ
		- กลไกรวบรวมและกระจายสินค้า - การท่องเที่ยวและ farm stay - รวบรวมองค์ความรู้และผลิตสื่อ - สร้างข้อตกลงกลุ่มร่วมกัน (เจอกันเดือนละครั้ง -ลงแขก) - กิจกรรมงานส่งเสริม - ดูนาน (พัฒนาผลผลิตระดับสากล-กลุ่ม)
ปลายน้ำ	ประชาสัมพันธ์ ขาย ตลาด FB สร้างความเข้าใจผู้บริโภค	- ตลาด Love poon poon - กิจกรรมผู้บริโภค - มาตรฐานการตลาด - ทำเว็บไซต์ - เพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์สร้างเครือข่ายผู้บริโภค

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกลับคืนถิ่นของคนรุ่นใหม่

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการกลับคืนถิ่นของคนรุ่นใหม่มีหลายปัจจัย เช่น ป่วย ต้องการดูแลสุขภาพของตนเอง กลับมาดูแลครอบครัว ดูแลพ่อแม่ ถูกออกจากงาน อยากสร้างครอบครัวที่ฝัน จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเคยไปทดลองทำอยากกลับมาทำที่บ้านเกิดตนเอง เป็นคนรักอิสระ เป็นกระแสมาแรงที่คนรุ่นใหม่กลับมาพัฒนาบ้านเกิดตนเอง อยากพึ่งตนเอง อยากสร้างชีวิตที่มีความสุขสงบ ห่างไกลจากความวุ่นวาย ความเครียด เงินไม่พอใช้จากการใช้ชีวิตในเมือง เชื่อว่าบ้าน คือ ที่สุดของชีวิต ซึ่งจากการถอดบทเรียนครอบครัวคนรุ่นใหม่กลุ่มที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้กลับคืนถิ่นของคนกลุ่มนี้ คือ

- สภาพสังคมปัจจุบัน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย อยากเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่มีความวุ่นวายแบบสังคมปัจจุบัน มาสู่ชีวิตเรียบง่าย พึ่งตนเองได้ และจากการมองเห็นสถานการณ์ในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุมีอายุยืน แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ตามลำพัง มีแนวคิดอยากทำให้ชุมชนมีความสุข อยู่กันพร้อมหน้าลูกหลาน พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย
- ครอบครัว อยากกลับมาอยู่ดูแลครอบครัว ดูแลพ่อแม่ และมีกิจกรรมเล็กทำพอเลี้ยงครอบครัวได้
- ความเชื่อ โดยเชื่อว่า เกษตรกรรมสามารถเลี้ยงตนเองเอง อยากพิสูจน์ความเชื่อนี้ให้คนอื่นได้เห็น
- อยากมีอาชีพเป็นของตนเอง ไม่อยากเป็นลูกจ้างใคร มีอิสรภาพในการใช้ชีวิต
- ความรู้ แต่ละคนมีความรู้ต่าง ๆ เช่น การทำการเกษตร การทำสมุนไพรแปรรูป และอื่น ๆ ซึ่งสามารถกลับมาทำประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ เมื่อได้ลองทำ ทำให้เกิดการยอมรับของชุมชน คนอื่นมากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจ และมั่นใจในการกลับมาบ้านเกิดตนเองมากขึ้น
- เป้าหมายชีวิต คือ สร้างครอบครัวในฝัน มีความเรียบง่าย พอเพียง พึ่งตนเอง มีอาหารดีบริโภค สิ่งแวดล้อมที่ดี สุขภาพดี สังคมเอื้ออาทร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้คนรุ่นใหม่กลับคืนถิ่น เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง

ป่วย ต้องการดูแลสุขภาพ		ทำไม ?
การสร้างครอบครัวที่ฝัน		สร้างชีวิตปั่นปลาย
ดูแลครอบครัว	ประสบการณต่างแดน	
ถูกให้ออกจากงาน	ด้านความมั่นคงอาหาร	
ฉิสรภาพการใช้ชีวิต	เป็นกระแสที่มาแรง	เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด
อยากพึ่งตนเองให้ได้	เริ่มต้นทำอะไรได้	ดีต่อคนทำ คนกิน ดีต่อ
ในปัจจุบัน ลี้		สิ่งแวดล้อม
ในเมืองมันไปไม่ได้แล้ว กินไม่อิ่ม	อยากกลับบ้าน ที่สุดคือบ้าน	
เงินไม่พอ วุ่นวาย เคลียด		

ปัจจัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่หลุดออกไปจากกลุ่ม/หลุดออกจากวิถีเกษตรกรรม

- ภาวะหนี้สิน ค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ทั้งจากระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน และหนี้สินที่ติดตัวมา การกลับมาทำเกษตร โดยเฉพาะระบบเกษตรอินทรีย์ ได้ผลผลิตช้าและน้อย รายได้ไม่เพียงพอต่อภาระที่ต้องรับผิดชอบ ต้องมีการทำเรื่องอื่น ๆ ร่วมด้วย บางครั้งอื่นรายได้ดีกว่าก็ทำให้หลุดออกไปจากวิถีเกษตร หลุดออกจากชุมชน
- ไม่มีที่ดิน และไม่มีอภิสิทธิ์ในที่ดิน เช่น ที่ดินเป็นของพ่อแม่ ตนเองอยากทำเกษตรอินทรีย์ แต่พ่อแม่ยังทำระบบเคมี ระบบพืชเชิงเดี่ยว การทำความเข้าใจและให้เห็นผลที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ยาก
- แรงงานน้อย พ่อแม่อายุมากแล้ว ไม่มีคนมาช่วย การหนุนเสริม เกิดความท้อ
- ไม่มีความมั่นใจในระบบเกษตรอินทรีย์ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยากกว่าจะได้เงิน กว่าขายผลผลิตได้ รวมทั้งผลผลิตน้อย ทำให้ความจริงจัง ความตั้งมั่นลดลง
- ไม่มีทุนในการพัฒนาระบบเกษตรของตนเอง เช่น เชื้อมันระบบ Smart Farm แต่ไม่มีเงินทุน ต้องออกไปหาเงินก่อน เพื่อจะได้มีเงินมาลงทุนด้านเทคโนโลยีในการพัฒนาระบบฟาร์มของตนเอง
- บางคนได้งานประจำ ทำให้ลดบทบาทด้านเกษตรกรรมรุ่นใหม่ลงไป บางคนท้อ เนื่องจากไม่มีความรู้ผลผลิตไม่ดี ต้องทิ้งกลุ่มไปเพื่อหาความรู้ในการพัฒนาตนเอง

จากเหตุปัจจัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่หลุดออกจากกลุ่ม จากวิถีเกษตรกรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องความพร้อมซึ่งทุกคนมีเป้าหมาย และมีความฝัน การสร้างแรงจูงใจให้คนเหล่านี้กลับมา คือ ความมั่นใจ ต้องเสริมเรื่องความรู้ ทักษะ ได้ทดลองทำ หรืออาจไปเรียนรู้จากที่อื่น ๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ให้มีความมั่นใจมากขึ้น การเรียนรู้เรื่องการปรับตัว ความหลากหลายของกิจกรรม เช่น ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ แปรรูป ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละคน มีเครือข่ายมีเพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถดึงคนเหล่านี้กลับมาได้ เพราะการได้พูดคุย

แลกเปลี่ยนกัน เห็นบทเรียนของเพื่อน ของคนอื่น มีการช่วยเหลือกัน ทำให้เกื้อหนุนกัน สร้างกลุ่ม สร้างข่ายที่มีพลังต่อไปได้ อีกส่วนหนึ่ง คือ มีทุน เป็นการเสริมแรงในการกลับมาทำงานของท้องถิ่น รวมทั้งการรับรู้เรื่องราวจากสื่อต่าง ๆ สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อมั่น เห็นตัวอย่างที่เป็นไปได้ และสามารถไปเรียนรู้ร่วมได้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ดึงคนรุ่นใหม่คืนถิ่น หันมาสู่วิถีเกษตร วิถีชุมชนของตนเอง โดยการประยุกต์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ ในการพัฒนางาน พัฒนาอาชีพของตนเอง และเพื่อแผ่สู่ชุมชน สังคมรอบข้างต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน

การพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนจากการดำเนินโครงการวิจัยทำให้เกษตรกรได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาศักยภาพ

การพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ นั้น จากการที่แต่ละคนมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งความสนใจในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายที่เหมือนกัน คือ การกลับมาทำงานในชุมชนของตนเอง ทำให้มีการวางแผนในการพัฒนาและยกระดับความรู้ต่าง ๆ เริ่มจากการจัดกิจกรรมปรับแนวคิดในการดำเนินงาน การทำงานเพื่อสังคม การพัฒนาด้านจิตใจซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีกำลังใจ มีพลังในการคิดสิ่งดี ๆ ให้กับตนเอง คนอื่น และสังคม รวมทั้งการพัฒนาด้านการผลิต การแปรรูป ผลผลิตการเกษตรด้านต่าง ๆ การพัฒนาตนเองสามารถที่จะถ่ายทอดเรื่องราว การเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับกลุ่มคนที่สนใจ ตรงนี้ทางโครงการได้มีการวางกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพให้กับสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วย

2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์บนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเองความสำเร็จ

- กิจกรรมช่วยเหลือ แบ่งปันกันภายในทีมลงแขกลงแรง

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับหลายคนในทีม เรื่องขาดแรงงาน และเงินทุนหากต้องมีการว่าจ้างเกี่ยวกับงานก่อสร้าง ซึ่งค่าแรงรับเหมาปัจจุบันค่อนข้างสูง เนื่องจากในทีมมีหลายคนที่มีทักษะเกี่ยวกับงานช่าง อยู่บ้างจึงสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันในแต่ละฟาร์มหากต้องม้งานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง เพื่อช่วยในการลดต้นทุน “ไม่มีทุนแต่เรามีแรง เอาแรงมาช่วยกัน” หรือบางครั้งอาจเป็นงานลงแปลงหรืองานอื่นที่อาจจะพอช่วยกันได้ โดยใช้การสื่อสารกันในทีมและประเมินร่วมกันว่าจะไปช่วยฟาร์มไหนก่อนหลังอย่างไรดี กิจกรรมที่ผ่านมามีดังนี้

- ช่วยกันทำบ้านในสวน ที่สวนกรีนเฮล เพื่อให้ได้มีที่พักเวลามาสวนและอยู่สวนได้นานขึ้น
- ลงแขกดำนาที่สวนทาปันรักษ์ เรียนรู้ร่วมกันเรื่องการทำนาอินทรีย์
- ทำบ้านดินที่สวนปันนา
- ซ่อมหลังคาบ้านสวนพอสุข
- ทำกระท่อม ที่พัก สวนมัจฉรินทร์
- ลงแปลงช่วยการผลิตที่สวนเพียรธรรม เนื่องจากเจ้าของสวนไม่สบาย ไม่สามารถทำการผลิตได้

กิจกรรมดังกล่าว นอกจากจะได้ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในแต่ละฟาร์มลงแล้ว ยังเพิ่มมิติในความสัมพันธ์ในทีมให้เข้มแข็งขึ้น การเรียนรู้เรื่องทักษะระหว่างกันและกัน สร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวของคนในทีมด้วย

3) การเรียนรู้การตลาดและผู้บริโภค

ตลาดรักพูนพูน

หลังจากที่ได้ทำงานวิจัยได้สักระยะหนึ่ง ทีมวิจัยได้ข้อสรุปร่วมกันถึงองค์ประกอบ และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกษตรกรอินทรีย์และการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนคือ ต้องทำทั้งระบบ หรือ ทั้งห่วงโซ่ ไม่สามารถทำด้านใดด้านหนึ่งได้ หลักจากวิเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าว มีความเห็นร่วมกันว่าอีกห่วงโซ่หนึ่งที่สำคัญ คือ ด้านตลาดซึ่งในจังหวัดลำพูนเองยังไม่มีตลาดเฉพาะในเรื่องนี้ จึงนำมาสู่ความต้องการสร้างตลาดของคนลำพูนร่วมกันในชื่อตลาด “รักพูนพูน” (อีกลำพูนนกัน) โดยมีความตั้งใจร่วมกันดังนี้ คือ

1. เป็นที่พบปะพูดคุยของผู้ผลิตและผู้บริโภคและผู้สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์
2. เป็นพื้นที่เรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในวิถีเกษตรอินทรีย์ และสร้างสรรค์ชุมชน สังคมร่วมกัน
3. เป็นพื้นที่ในการสื่อสารสาธารณะ หนุนรงค์ผู้บริโภคเรื่องเกษตรอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม

โดยการเปิดตลาดครั้งนี้ในทีมได้มีการทำความเข้าใจร่วมกันคือช่วงปีแรก จะเป็นการค้าขาย 50%และทำกิจกรรมผู้บริโภค50% โดยเชื่อว่าทุกส่วนของห่วงโซ่มีความสำคัญ ทั้งการผลิต การตลาด การสร้างความเข้าใจผู้บริโภค ต้องทำไปพร้อมกัน โดยมีการออกแบบกิจกรรมแต่ละสัปดาห์ กำหนดการเปิดตลาดร่วมกัน ในวันที่ 29 ตุลาคม 2559 โดยใช้พื้นที่ของสมาชิกในทีมวิจัย เป็นสถานที่ในการเปิดตลาด ตั้งอยู่ซอยเพ็ญมิตร ชุมชนมหาวัน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนเปิดทุกวันเสาร์ เวลา 09.00 น.-14.00 น.

ช่วยกันเตรียมการเปิดตลาด

ภาพบรรยากาศ ตลาด รักพูนพูน

รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือก
สู่ความยั่งยืน ของเกษตรกรรุ่นใหม่ ในจังหวัดลำพูน

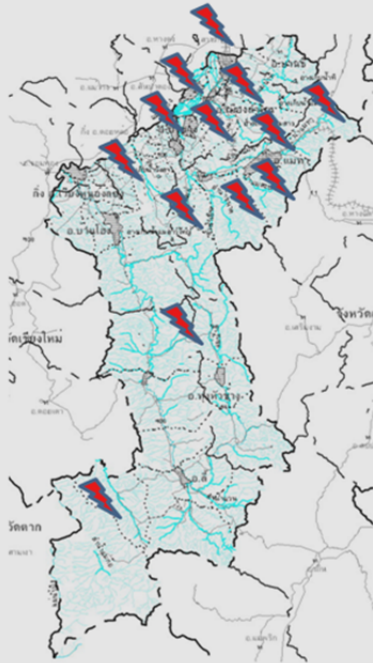

■ กิจกรรมรณรงค์ผู้บริโภคเรื่องสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

เรามีสมาชิกคนรุ่นใหม่ เบื้องต้น 13 ฟาร์ม/ครอบครัว ที่มาเข้าร่วมกระบวนการขับเคลื่อนเรื่องความมั่นคงทางอาหารและผลิตอาหารที่ปลอดภัยสู่ผู้บริโภค โดยด้วยความเข้าใจ ปัจจุบันได้ดำเนินงานภายในศูนย์ประสานงานเครือข่ายผู้ผลิตและผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ ลำพูน

Love poon poon team(ฮักหละปูน นักรัก) ประกอบด้วย เครือข่ายผู้ผลิต ผู้ปรุง ผู้ขนส่ง ผู้บริโภค อันหมายถึงห่วงโซ่อาหาร และเป็นเรื่องของอาหารที่ปลอดภัย ปลอดภัยต่อคนปลูกถึงคนกิน และปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อมด้วย เกิดจากการรวมตัวของคนรุ่นใหม่ ในจังหวัดลำพูนและใกล้เคียง ที่เรียนรู้การใช้ชีวิตด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์และการพึ่งตนเอง และมองว่าบ้านเราควรจะมีพื้นที่ ที่คนคิดคล้าย ๆ กัน ชอบคล้าย ๆ กัน มาพบ มาเจอ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนวัตถุดิบ อาหาร ความรู้ มิตรภาพ ซึ่งกันและกัน ห่วงโซ่อาหาร ช่วยกันขับเคลื่อน อีสราภาพและความมั่นคงทางอาหาร ด้วยการเปิดพื้นที่เล็ก ๆ เป็น Lovepoonpoon Organic Market for all

ทุกเช้าวันเสาร์ เราจะนำผลผลิตจากฟาร์มมาแลกเปลี่ยนที่จุดนัดพบ ภาคน้อยรักพูนพูน Lovepoonpoon Organic Market (ฮักหละปูนนักรัก) และผู้บริโภคก็จะเตรียมตะกร้า ถุงพลาสติกมือสองมาพบปะกัน คนขายก็อยู่พอได้ ถ้าไรก็พอมิ คนกินก็สบายใจได้อาหารปลอดภัยกลับบ้าน มาเจอกันทุกสัปดาห์ คืนเคยจนเป็นครอบครัว

บทเรียน/ข้อค้นพบสำหรับการเปิดตลาด

■ ทีมนักวิจัย

- มีความต่อเนื่องในการพบปะกัน ได้เจอกันทุกวันเสาร์มีโอกาสพูดคุยกันมากขึ้น
- ได้รู้จักสัมพันธ์ และได้สื่อสารกับผู้บริโภคตลอดจนเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคคนลำพูนมากขึ้น รวมถึงความตื่นตัว ความต้องการอาหารสุขภาพ
- การเปิดตลาด เป็นการกระตุ้นในเรื่องการผลิตของแต่ละฟาร์ม เพื่อให้มีของมาจำหน่ายทุกวันเสาร์
- ได้มีประสบการณ์ การฝึกการขายการจัดการผลผลิต เป็นช่องทางการหารายได้เพิ่ม
- ตลาดเหมือนหน้าร้านของแต่ละฟาร์ม สามารถพัฒนาไปสู่กิจกรรมในฟาร์มเช่น จัดการจัดอบรม กิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ
- เป็นพื้นที่ ได้เปิดโอกาสให้คนได้รู้จัก คนใหม่ๆมากขึ้นที่สนใจในแนวทางเดียวกัน
- การทำงานเป็นทีม การทำความเข้าใจ ข้อตกลง เป้าหมายร่วมกัน เรียนรู้การร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การเรียนรู้เรื่องความแตกต่างหลากหลาย การให้อภัย

ข้อจำกัด

- ความต่อเนื่องและความหลากหลายของผลผลิตในฟาร์ม

สวนนายหมาก มีการเรียนรู้ระดับ ไมโครกรีน (ผักงอก) ซึ่งเป็นการเพาะพืชตระกูลถั่วต่าง ๆ ธัญพืชหลายอย่าง

4.2 สวนที่กำลังเริ่มพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้

สวนกรีนเฮล มีกิจกรรมการทำกิ่งชำ การขยายพันธุ์พืชที่เป็นองค์ความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่น ๆ ได้

สวนทานตะวันและสวนพอสุข มีการพัฒนาเป็นฟาร์มสเตย์ มีกิจกรรมในฟาร์มของตนเอง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน และผู้ที่สนใจ

- ครูบาอาจารย์เยอะ
- กระแส/ นโยบายสนับสนุน (เกษตรอินทรีย์-คนรุ่นใหม่)
- สื่อให้ความสนใจ
- บริษัท/นายทุนใหญ่สนับสนุน

T- ภัยคุกคาม

- สภาพดินฟ้าอากาศ
- นโยบายรัฐ
- กลไกตลาดผันผวน
- เศรษฐกิจไม่ดี
- บริษัท/ นายทุนใหญ่ผูกขาด

ปัญหาที่เผชิญอยู่

- ไม่มีวินัย จัดลำดับความสำคัญของงานยังไม่ดีพอ
- การจัดสมดุลชีวิตเรื่องส่วนตัว-ส่วนรวม
- ไม่มั่นใจ
- อยู่บนความคาดหวังของตัวเอง-ครอบครัว
- อายุมาก
- ขาดประสิทธิภาพในการผลิต
- พลังงานหาย/ท้อแท้
- ขาดช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุน
- ไม่มีคนช่วย ขาดเทคโนโลยี
- เศรษฐกิจไม่ดี

- คุณภาพ / ปริมาณ / ความเร็ว / เป้าหมายเดียวกัน - ความสามารที่ นวกนลาของคณในลุ่ม - หลยวัย - ความร่วมมือ / พลังเยอ / ทำจรง "อุปธรรม" - ความรู้ / ทักษะ / เครือข่าย - วัฒนธรรมการเรยนรู้ - ยอมรับ - ในเกียรสิฐกันและกัน	- ราคาคา - เทคนิคการตลาด - การเรดิ้งผู้บริภค การอัสส/ประสพสัมพันธ์ ความแตกต่า - คำนย - รูปแบบการเรดิ้ง - ทำเลที่อัวตลาด - อัสลั กชน / รูปแบบของตลาดอัวไม่ชัดเจน ขาดจุดอัว ไม่ทำแผนการอัว - ตัวอัว : ภาวครอบครวั / นนอื่น / ผลิภภัณฑ์ - ทดความอัวเนื่องในมั่วเวลา / อื่นๆ / ครอบครวัไม่เข้าใจ
(จุดอัว) S (จุดอัว) W	
- มอัสการสนับสนุน - กรูบอาชีพเยอ - กรดแธ/นโยบยสนับสนุน เกสรอัวหรือ คนในมั่ว - ลอ้าในความสนใจ - บริษัท / นชกนในมั่ว	(จุดอัว) O (จุดอัว) T (รัชคูกกวม) - สภาพดินฟ้าอากาศ - นโยบายรัฐ - กอไภตลาดณณวน - เสอฐรภคไม่ถึ - บริษัท / นชกนในมั่ว มูกจาก

จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เห็นความถนัด ความสามารถของแต่ละคน จึงมีการกลไกเครือข่ายคนรุ่นใหม่ โดยให้แต่ละคนเป็นเจ้าของหลักในแต่ละประเด็นไป ตามความสนใจและความสมัครใจในการทำร่วมกัน สามารถแบ่งบทบาทหน้าที่ได้ดังนี้

- 1) ศูนย์ประสานงานเครือข่าย ได้แก่ คุณพุดติพร จินา คุณพัชรินทร์ ชมชื่น และคุณวิษณุ ดวงปัน มีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ประสานเครือข่าย/องค์กรที่เกี่ยวข้อง
- 2) ฝ่ายส่งเสริมการผลิตและเทคนิคการผลิต ได้แก่ คุณชัยยุทธ แสนคำ มีหน้าที่ในการให้ความรู้ ความแนะนำเกี่ยวกับระบบการผลิต การประสานกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในการให้ความรู้ประเด็นต่าง ๆ
- 3) ด้านการตลาด ได้แก่ คุณอุทัยวรรณ บุญลอย และคุณเกษรา ปิ่นตาวรรักษ์ มีหน้าที่ในการจัดการเรื่องตลาด (แม่กาด)
- 4) เครือข่ายผู้บริโภค ได้แก่ คุณวิษณุ ดวงปัน มีหน้าที่ในการสื่อสาร รณรงค์ การชวนผู้บริโภค
- 5) ด้านการประชาสัมพันธ์/การสื่อสาร ได้แก่ คุณอุทัยวรรณ บุญลอย คุณพุดติพร จินา คุณพัชรินทร์ ชมชื่น และคุณพัชรีย์ ย่องเอื้อง มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลด้านต่าง ๆ ของกลุ่ม
- 6) ฟาร์มสเตย์ ได้แก่ คุณสมชาย ย่องเอื้อง และคุณพรทิพา ดอกแก้วนาค มีหน้าที่ในการประสานการรับทัวร์ การจัดโปรแกรม
- 7) ฝ่ายกองทุนกลุ่มเครือข่ายคนรุ่นใหม่ ได้แก่ คุณจันทร์ เขียวพันธุ์(ประธานกองทุนฯ) คุณพรทิพา ดอกแก้วนาค (เหรัญญิก) และคุณพุดติพร จินา (เลขานุการ)

ผลที่ได้

กลไกเครือข่ายคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เวลาประชุมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เห็นความสนใจและความถนัดของแต่ละคน(จริต) ความชอบและเป็นสิ่งที่ทำได้ดี ทำให้กลายเป็นการแบ่งบทบาทไปตามอัตโนมัติ เน้นการแบ่งตามความสามารถและสนใจ รวมทั้งเรื่องที่ยากมาเรียนรู้ ทางกลุ่มเปิดโอกาสให้

เข้ามาเรียนรู้และทดลองได้ลงมือทำ ซึ่งการให้แต่ละคนมีบทบาททำให้มีการขับเคลื่อนงานที่เป็นระบบมากขึ้น สามารถติดตามผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นได้

ทางกลุ่มได้ไปขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน เพื่อให้กลุ่มเป็นที่ยอมรับ และมีหน่วยงานให้การสนับสนุน เป็นกลุ่มขึ้นทะเบียนที่ถูกต้องมีหน่วยงานรองรับ สามารถเชื่อมกับแหล่งทุน หรือกลุ่ม องค์กรอื่น ๆ ที่จะเข้ามาสนับสนุนได้มากขึ้น

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

หนังสือสำคัญฉบับนี้ให้ไว้แก่
วิสาหกิจชุมชนดีฟู้พูนพูน SE

ที่ตั้ง : เลขที่ 401 หมู่ที่ 11 ตำบลพญาเจ็ด
อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน รหัสไปรษณีย์ 51170
โทรศัพท์: 0816723230 โทรสาร: E-mail address: lovepoonpoonses@gmail.com

เพื่อเป็นหลักฐานว่า ได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เรียบร้อยแล้ว

รหัสทะเบียน 6-51-02-04/1-0034

ให้ไว้ ณ วันที่ 7 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2560

ลงชื่อ _____ น.ย. _____ นายทะเบียน
(นายสมชาย สงสุข)
(.....)
เกษตรอำเภอ

สำนักงาน เกษตรอำเภอแม่ทา
จังหวัดลำพูน

หมายเหตุ:

(1) วิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ต้องแจ้งความประสงค์ที่จะดำเนินการต่อไปภายใน 30 วัน นับแต่วันขึ้นปีปฏิทินทุกปี หากไม่แจ้งเป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน อาจถูกถอนหรือออกทะเบียน

(2) การเลิกกิจการ จัดตั้งแจ้งให้เกษตรอำเภอทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประสงค์จะเลิกกิจการ

ประชุมถอดบทเรียนการร่วมกลุ่มรักพูนพูน

ทบทวน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

วางยุทธศาสตร์

แผนการลงมือทำ , เรียนรู้

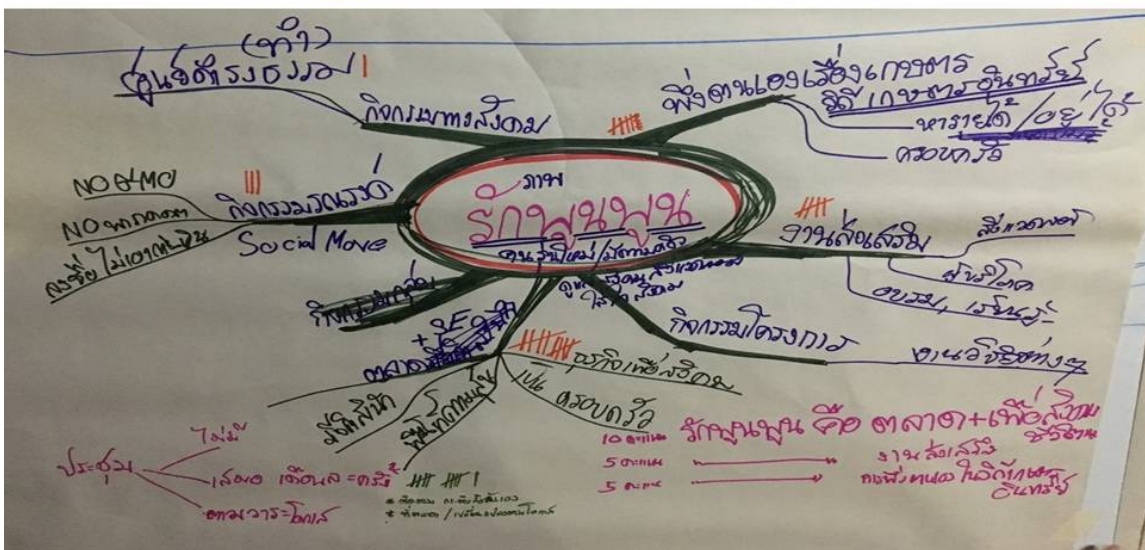
ทบทวน 1 ปีแรก

- เป้าหมายชีวิต
- เป้าหมายการรวมกลุ่ม
- ประสบการณ์เรียนรู้

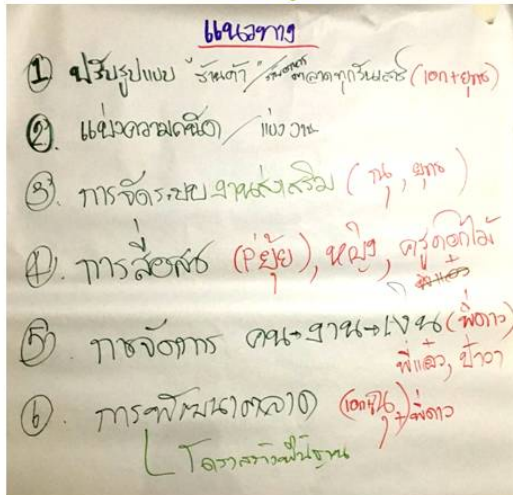

ให้คำ นิยาม รักพูนพูน

- รักพูนพูนคืออะไร
- รักพูนพูนทำอะไร
- รักพูนพูนจะเป็นอย่างไร

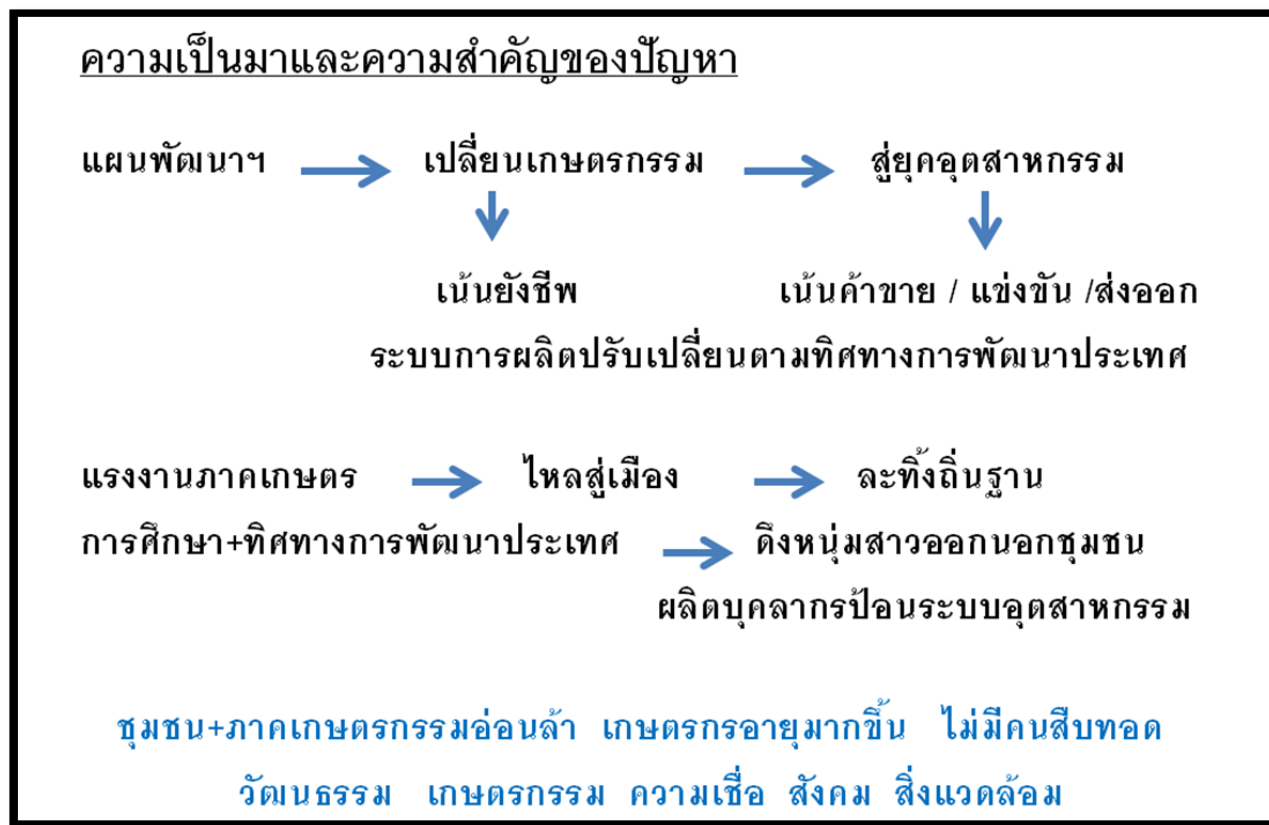

- รักพูนพูนทำอะไร
- รักพูนพูนจะเป็นอย่างไร

“รักพูนพูน คือกลุ่มคนรุ่นใหม่คืบคั้น
วิถีการพึ่งตนเองบนเส้นทางเกษตรอินทรีย์
ส่งเสริมการขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานปลอดภัย
เพื่อชีวิตและสังคม”

โดยสรุปแล้ว รูปแบบชีวิตทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนนั้น เป็นการเริ่มจากเรื่องเล็ก ๆ เรื่องใกล้ตัว เรื่องที่สนใจ การเริ่มปลูกสิ่งที่ชอบ สิ่งใกล้ตัว สอดคล้องกับวิถีของตนเอง ปลูกผักที่สามารถขายได้ตามตลาดในชุมชน เป็นพืชผักที่คนในชุมชนนิยมบริโภค เพราะว่าวิถีการกินเป็นวิถีใกล้ตัว สามารถเลือกที่จะปลูก เลือกที่จะทำได้หลายอย่าง และสามารถขยายออกไปสู่ข้างนอกได้ตามกำลังที่มี ถ้าทำได้เยอะ ผลิตได้ได้ สามารถขยายตลาดออกไปได้ ต้องดูกลไกตลาด มีเพื่อนมีเครือข่าย หากจะมีการขยายให้กว้างมากขึ้น ต้องเชื่อมกับระบบการรับรองมาตรฐาน การเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม หรือหากมีการพัฒนาสู่การส่งออก ต้องมีระบบมาตรฐานตามที่กำหนดและมีความเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งคนรุ่นใหม่ได้เปรียบเรื่องทักษะด้านสื่อเทคโนโลยี หากมีฐานการผลิตที่แน่น สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้ง่ายขึ้น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตของตนเองได้ มีการใช้เทคโนโลยีในการช่วยผ่อนแรง และการพัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองที่มีความหลากหลายมากขึ้น พัฒนาการบรรจุภัณฑ์ เครื่องมืออุปกรณ์ใหม่ และที่สำคัญต้องมีเพื่อน มีเครือข่าย มีหน่วยงานมาหนุนเสริม รวมทั้งต้องมีการพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ และมีการสื่อสารทางสังคม เพื่อเกิดความแพร่หลาย การเชื่อมพื้นที่ เชื่อมเครือข่ายสร้างมีพลังในการขับเคลื่อนงานมากขึ้น

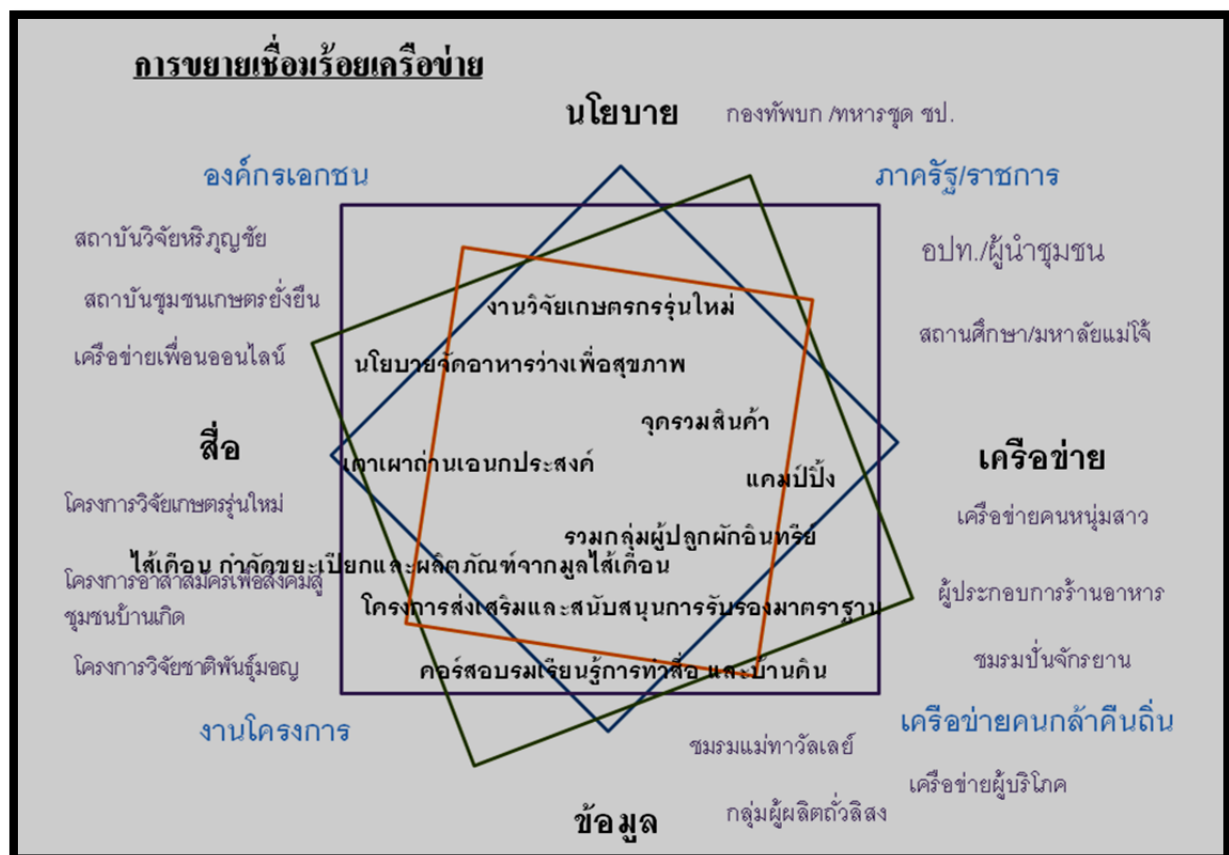

จากภาคเกษตรที่มีความต้องการในการใช้แรงงานมาก ต้นทุนที่สูงขึ้น แต่รายได้ต่ำ ในขณะที่ประเทศไทยนั้นมีการผลิต ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร แต่กำลังเผชิญปัญหาด้านแรงงานการเข้าสู่ยุค aging society เกษตรกรอายุเฉลี่ย 58 ปี ขาดแรงงานที่ทำงานเต็มเวลาในภาคเกษตร เกณฑ์อายุเป็นปัจจัยเสี่ยง ไม่สามารถวางแผนรับมือการขาดแรงงาน เป็นอุปสรรคกับ facilitator ส่งต่อความรู้สู่เกษตรกรรุ่นต่อไป นำมาสู่ความไม่มั่นคงในรายได้ภาคเกษตร ขาดแรงจูงใจ ขาดนโยบายแก้ปัญหาเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้คนหนุ่มสาวไหลออกจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม มีแนวคิดที่ว่า“เพื่อมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้รับการยอมรับจากสังคมต้องการเปลี่ยนสถานะเป็นคนเมือง” ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ออกจากภาคเกษตร

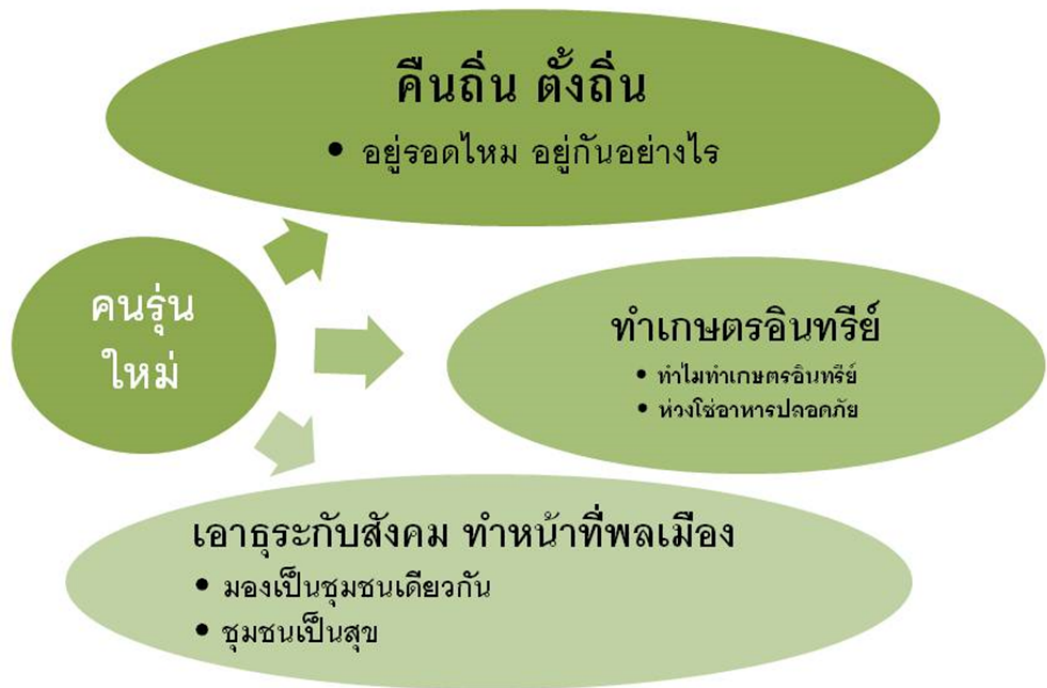
แต่ในขณะเดียวกันก็มีคนกลุ่มหนึ่งที่มีใจรักในการกลับมาพัฒนาชุมชน การกลับมาทำอาชีพเกษตรกรหรือธุรกิจของตนเองมากขึ้น มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงชีพด้วยวิถีเกษตรอินทรีย์และทำงานอาสาสมัครพัฒนาชุมชน บางคนมีต้นทุน มีทรัพยากร เช่น ที่ดินทำกินที่สืบทอดจากรุ่นพ่อแม่ มีแหล่งน้ำ มีประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชน รวมทั้งการมีความรู้ ทักษะจากที่ได้ร่ำเรียนมาและการเรียนรู้จากพื้นที่อื่น ๆ จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่ เริ่มต้นจากคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดในการทำเกษตรอินทรีย์แล้วตั้งใจกลับมาพัฒนาบ้านเกิด รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทักษะประสบการณ์ที่มีอยู่ และได้มีการจัดตั้งตลาดรักพูนพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นที่พักปะแลกเปลี่ยนกัน เป็นการเรียนรู้ระบบตลาด ได้ผลผลิตมาจำหน่าย ประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มให้กับคนอื่นๆ ได้รู้จักแหล่งจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดลำพูน

การได้กลับมาทำงานในชุมชนไม่ว่าจะทำการเกษตรในระบบอินทรีย์ หรืองานอื่น ๆ ในชุมชนล้วนแล้วแต่ก่อประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว คนในชุมชน สังคม การทำการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน เป็น

ความภาคภูมิใจที่ทำประโยชน์ให้กับชุมชนบ้านเกิดของเราเอง ถ้าเราไม่ดูแล จะมีใครที่ไหนมาดูแลพัฒนาชุมชนให้กับเรา การกลับมาอยู่ในชุมชน ทำเกษตรอินทรีย์หรืออาชีพเสริมอื่น ๆ ในชุมชน สร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว มีการรวมกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ ทักษะ เทคนิค ทรัพยากรที่มี และที่สำคัญที่สุดคือ กำลังใจที่มีให้กันและกัน ความเป็นห่วงเป็นใย ช่วยเหลือกัน ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักในระบบอินทรีย์ การทำงานอาสาเพื่อสังคม และขยายกลุ่มให้กว้างออกไปคุณค่าที่ได้รับ คือ การเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลปกป้องท้องถิ่นของตนเองสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมพัฒนาปรับใช้ให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน สร้างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้กับคนรุ่นต่อ ๆ ไป รวมทั้งการเชื่อมร้อยเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และมีพลังมากขึ้น มีการสื่อสารให้กับคนอื่น ๆ ที่สนใจ มีความมั่นใจสู่การกลับมาทำงานในชุมชนของตนเองมากขึ้น

คนรุ่นใหม่ ถิ่นถิ่นมาประกอบอาชีพผู้ประกอบการทางสังคม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยรูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนมีคำถามวิจัยคือรูปแบบชีวิตของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไรโดยกำหนดวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเองและ 4) เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีสัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูนกระบวนการระยะแรกเป็นการให้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมคน รวมความรู้บทเรียน ผ่านการถอดบทเรียนคนรุ่นใหม่โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ การพัฒนาทักษะ การศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนคนรุ่นใหม่ ซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างการเรียนรู้กระบวนการวิจัยให้กับนักวิจัย การให้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลพัฒนาและเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น เทคนิคการผลิต การแปรรูปผลผลิต การตลาด นำองค์ความรู้คนรุ่นใหม่หลาย ๆ ด้านมาหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผลการดำเนินงานโครงการสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

บทเรียน กระบวนการเรียนรู้ก่อนการมาสู่วิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง หรือเส้นทางการเข้าสู่เกษตรกรรุ่นใหม่ จากการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านมา เห็นว่าวิถีคิด แรงผลักดัน แรงบันดาลใจ เกิดจากการได้มีโอกาสทำงานด้านการพัฒนาชุมชน การเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครสู่ชุมชนบ้านเกิดของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ร่วมกับมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคมและภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม การศึกษาดูงาน การเรียนรู้หลายพื้นที่ ความชอบในการทำงานชุมชน การกลับมาอยู่กับครอบครัว รวมทั้งการเห็นสภาพชุมชน การทำการเกษตรเชิงเดี่ยว การทำเกษตรเคมี ยิ่งทำยิ่งจน ทำลายสิ่งแวดล้อมทำลายสุขภาพ แรงงานภาคเกษตรลดลง การเห็นคนหนุ่มสาวออกไปทำงานนอกบ้าน ห่างไกลชุมชน ทำให้ความรักต่อท้องถิ่นลดลง เป็นแรงบันดาลใจอยากกลับมาทำงานในชุมชน พัฒนาชุมชน เริ่มจากตนเองมีการพึ่งตนเองมากที่สุด มีการทำเกษตรอินทรีย์ การเชื่อมโยงเครือข่ายคนมีใจเหมือนกัน ทำให้เกิดชุดความรู้ ประสบการณ์ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่น ๆ ได้

การออกแบบชีวิตตนเอง ครอบครัวกับการพึ่งตนเอง และนำไปสู่ความยั่งยืน คือ ทำเกษตรผสมผสานปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก การปลูกพืชหมุนเวียน ไม่ย่ำต้น และผักที่ใช้ทานในครัวเรือนใช้พื้นที่ที่ดินที่ตนมีออกแบบการปลูกพืชทำให้คนกินปลอดภัย เป็นอาชีพสีเขียวที่สร้างสุขให้กับครอบครัวและส่งผลดีต่อสังคมชุมชนมีการวางแผนการทำเกษตรเพื่อให้ตนเองสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นในทุกปี ที่ผ่านไปได้โดยการปลูกพืชที่ก่อให้เกิดรายได้ ตั้งแต่ระยะสั้นระยะยาว รายได้รายวัน รายเดือน รายปี ผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง เพื่อลดการนำเข้าปัจจัยผลิตจากที่อื่นเข้ามาในฟาร์มรวมทั้งการร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป

ปัญหาของคนรุ่นใหม่กับการพึ่งตนเองสิ่งสำคัญ คือ ขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในเรื่อง การทำการเกษตร ขาดความมั่นใจความเชื่อมั่นบางเรื่อง เรื่องเวลา ภาระหน้าที่ทั้งของตนเอง ครอบครัว ชุมชน เครือข่าย รวมทั้งการคาดหวังจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทำให้ถึงเวลาที่อยู่ในการพัฒนาสวนพัฒนาแปลง เกษตรของตนเองให้ออกไปทำงานข้างนอกมากขึ้น ด้านกลุ่ม เวลาประชุมไม่ครบ ช่วงเวลาว่างไม่ตรงกัน ขาด ความชำนาญหรือประสบการณ์บางเรื่อง เช่น การทำห้องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ระบบข้อมูล เป็นต้น ซึ่งคนรุ่นใหม่มี ความถนัดในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารที่น่าสนใจ ความคิดใหม่ ๆ ซึ่งหากมีการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ทำ ให้กลุ่มมีการพัฒนานำไปสู่ความสำเร็จร่วมกันได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของ เกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน

การพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ใน จังหวัดลำพูนจากการดำเนินโครงการวิจัยทำให้นักวิจัยได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีกิจกรรมทั้งการ **พัฒนาศักยภาพ** เริ่มจากการจัดกิจกรรมปรับแนวคิดในการดำเนินงาน การทำงานเพื่อสังคม การพัฒนาด้าน จิตใจซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีกำลัง มีพลังในการคิดสิ่งดี ๆ ให้กับตนเอง คนอื่น และสังคม รวมทั้งการพัฒนาด้านการผลิต การแปรรูป ผลผลิตการเกษตรด้านต่าง ๆ การพัฒนาตนเองสามารถที่จะ ถ่ายทอดเรื่องราว การเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับกลุ่มคนที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ **ประสบการณ์บนวิถี เกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเองความสำเร็จ** กิจกรรมช่วยเหลือ แบ่งปันกันภายในทีมลงแขกลงแรงจาก สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับหลายคนในทีมเรื่องขาดแรงงานและเงินทุนหากต้องมีการว่าจ้าง เกี่ยวกับงานก่อสร้าง ซึ่งค่าแรงรับเหมาปัจจุบันค่อนข้างสูง เนื่องจากในทีมมีหลายคนทีพอจะมีทักษะเกี่ยวกับงานช่าง อยู่บ้างจึง สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันในแต่ละฟาร์มหากต้องม้งานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง เพื่อช่วยในการลดต้นทุน “ไม่มีทุน แต่เรามีแรง เอาแรงมาช่วยกัน” หรือบางครั้งอาจเป็นงานลงแปลงหรืองานอื่นที่อาจจะพอช่วยกันได้ โดยใช้ การสื่อสารกันในทีมและประเมินร่วมกันว่าจะไปช่วยฟาร์มไหนก่อนหลังอย่างไรดีหลังจากที่ได้ทำงานวิจัยได้สัก ระยะเวลาหนึ่ง ทีมวิจัยได้ข้อสรุปร่วมกันถึง องค์กรประกอบ และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้วิถีเกษตรอินทรีย์และการ พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนคือ ต้องทำทั้งระบบ หรือ ทั้งห่วงโซ่ ไม่สามารถทำด้านใดด้านหนึ่งได้ จึงมีความเห็น ร่วมกันว่าอีกหนึ่งห่วงโซ่หนึ่งที่สำคัญ คือ ด้านตลาดซึ่งในจังหวัดลำพูนเองยังไม่มีตลาดเฉพาะในเรื่องนี้ จึงนำมาสู่ ความต้องการสร้างตลาดของคนลำพูนร่วมกันในชื่อตลาด “รักพูนพูน” (ฮักลำพูนนั้กัน) โดยมีความตั้งใจ ร่วมกัน คือเป็นที่พบปะพูดคุยของผู้ผลิตและผู้บริโภคและผู้สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์เป็นพื้นที่เรียนรู้ของคน รุ่นใหม่ พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในวิถีเกษตรอินทรีย์ และสร้างสรรค์ชุมชน สังคมร่วมกันและเป็นพื้นที่ ในการสื่อสารสาธารณะ รมณรงค์ผู้บริโภคเรื่องเกษตรอินทรีย์และสิ่งแวดล้อมและอีกส่วนหนึ่ง คือ **การพัฒนา ยกระดับแหล่งเรียนรู้** โดยการดึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละคนออกมา เน้นคนที่มีความพร้อมทั้งทรัพยากร สถานที่ ความรู้ความสามารถ การสื่อสารถ่ายทอด เพื่อยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม ชุมชน หรือผู้ที่สนใจได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการสื่อสารให้กับบุคคลอื่น สร้างการยอมรับและความเชื่อมั่น มากให้กับชุมชน/สังคมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตร ทางเลือกและการพึ่งตนเอง

กลไกเครือข่ายคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เวลาประชุมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เห็นความสนใจและความถนัดของแต่ละคน(จริต) ความชอบและเป็นสิ่งที่ทำได้ดี ทำให้กลายเป็นการแข่งขันไปตามอัตโนมัติ เน้นการแข่งขันตามความสามารถและสนใจ รวมทั้งเรื่องที่ยากมาเรียนรู้ ทางกลุ่มเปิดโอกาสให้เข้ามาเรียนรู้และทดลองได้ลงมือทำ ซึ่งการให้แต่ละคนมีบทบาททำให้มีการขับเคลื่อนงานที่เป็นระบบมากขึ้น สามารถติดตามผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นได้เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การลองผิดลองถูกอย่างระมัดระวัง การสร้างบทบาทการเป็นนักประสาน การเชื่อมโยงทั้งคน เครือข่าย และประเด็นเชิงพื้นที่ที่นำไปสู่การหนุนเสริมกันและกัน การเรียนรู้การบริการความสัมพันธ์ จังหวัด เวลา การออกแรงหนักเบา การคลี่คลายปัญหา การเป็นผู้รับ ผู้ให้ เข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายในการสร้างวิธีการหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ หลากหลายในการบริหารจัดการกลุ่ม รวมถึงความถี่ของเส้นสัมพันธ์ การรวมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกัน ความรู้ ทักษะประสบการณ์ คน แรงงาน และทุนในกลุ่มร่วมด้วย การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรมรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรกรรมทางเลือกและการพึ่งตนเอง ต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็ง เป็นตัวอย่างกับคนอื่นที่สนใจ มีแนวคิด มีพลังในการกลับมาทำงานในชุมชนของตนเอง มีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรมรุ่นใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน

การรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่เริ่มต้นจากคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดในการทำเกษตรอินทรีย์แล้วตั้งใจกลับมาพัฒนาบ้านเกิด รวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทักษะประสบการณ์ที่มีอยู่ และได้มีการจัดตั้งตลาดรักพูนพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีพบปะแลกเปลี่ยนกัน เป็นการเรียนรู้ระบบตลาด ได้ผลผลิตมาจำหน่าย ประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มให้กับคนอื่น ๆ ได้รู้จักแหล่งจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดลำพูนการได้กลับมาทำงานในชุมชนไม่ว่าจะทำการเกษตรในระบบอินทรีย์ หรืองานอื่น ๆ ในชุมชนล้วนแล้วแต่ก่อประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว คนในชุมชน สังคม การพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน เป็นความภาคภูมิใจที่ทำประโยชน์ให้กับชุมชนบ้านเกิดของเราเอง ถ้าเราไม่ดูแล จะมีใครที่หันมาดูแลพัฒนาชุมชนให้กับเรา การกลับมาอยู่ในชุมชน ทำเกษตรอินทรีย์หรืออาชีพเสริมอื่น ๆ ในชุมชน สร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว มีการรวมกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ ทักษะ เทคนิค ทรัพยากรที่มี และที่สำคัญที่สุดคือ กำลังใจที่มีให้กันและกัน ความเป็นห่วงเป็นใย ช่วยเหลือกัน ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักในระบบอินทรีย์ การทำงานอาสาเพื่อสังคม และขยายกลุ่มให้กว้างออกไปคุณค่าที่ได้รับ คือ การเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลปกป้องท้องถิ่นของตนเองสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมพัฒนาปรับใช้ให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน สร้างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้กับคนรุ่นต่อ ๆ ไป รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และมีพลังมากขึ้น มีการสื่อสารให้กับคนอื่น ๆ ที่สนใจ มีความมั่นใจสู่การกลับมาทำงานในชุมชนของตนเองมากขึ้น

อภิปรายผล

รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรมรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนเห็นว่า มีกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เลือกวิถีชีวิตในการกลับมาอยู่ชุมชนของตนเองมากขึ้น การพัฒนาด้านการเกษตร การพัฒนาชุมชนของตนเอง ประยุกต์ใช้ความรู้ของตนเองในการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นการพึ่งตนเองเป้าหมาย คือ คนรุ่นใหม่กลับบ้าน หลุดจากนายทุน และออกมาทำงานที่บ้าน ช่วยงานสังคมมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดปาริชาติ วิสัยเสถียร(2549)รสนา โตสิตระกูลและคณะ(2548) กล่าวว่า ท่วมกลางกระแสการปะทะกันระหว่างแนวคิด

การพัฒนากระแสหลักที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่นำเสนอโดยภาครัฐอันมีเป้าหมายที่การแสวงหากำไรและผลประโยชน์กับแนวคิดการพัฒนากระแสทางเลือกที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจพอเพียงหรือพออยู่พอกินที่นำเสนอโดยภาคประชาชนที่เน้นอุดมการณ์การกลับคืนสู่รากเหง้าตามวิถีการผลิตจากวัฒนธรรมเดิมมีเป้าหมายที่การพึ่งตนเองเป็นหลักนับเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นซึ่งสะท้อนจุดเปลี่ยนในวิธีคิดวิธีปฏิบัติอันเกิดจากปัญหาประสบการณ์และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นรูปแบบชีวิตการออกแบบชีวิตของคนรุ่นใหม่ ในวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองที่มีความแตกต่างหลากหลาย เป็นองค์ความรู้ แนวทางกับผู้ที่สนใจในวิถีของเกษตรกรรม เห็นแนวทางที่สอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละบุคคล เป็นชุดความรู้ ข้อมูล ในการเตรียมตัวก่อนออกมาสู่ภาคเกษตรกรรม ด้วยความมั่นคง ซึ่งในจังหวัดลำพูนเองเป็นพื้นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม มีคนหนุ่มสาวหลายแสนคน ที่เป็นแรงงานในระบบอุตสาหกรรมรูปแบบชีวิตของคนรุ่นใหม่จะเป็นบทเรียนให้คนรุ่นใหม่อีกหลายคนสามารถมั่นใจ และมีเพื่อนร่วมแนวทาง การออกแบบชีวิตเพื่อความยั่งยืนภายใต้สังคมในปัจจุบันการกลับมาอยู่ชุมชนเน้นการพึ่งตนเอง เป็นเป้าหมายหลัก การพึ่งตนเอง กลับสู่ความพอดี ทำให้เป็นคนมีจิตใจดี ช่วยเหลือคนอื่น ช่วยเหลือชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับวิบูลย์ (2555) ที่บอกว่าการพึ่งตนเองหมายถึงความสามารถของคนที่ช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่เป็นภาระคนอื่นมากเกินไป มีความสมดุล ความพอดี ในชีวิต เป็นสภาวะกายที่สอดคล้องกับสภาวะจิตที่เป็นอิสระมีความสุขพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีสิ่งจำเป็นอันเป็นปัจจัยสี่ที่พอเพียงและปัจจัยหนึ่งเห็นว่าการรวมกลุ่มคนรุ่นใหม่เป็นเรื่องที่สำคัญ เริ่มจากคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดในการทำเกษตรอินทรีย์แล้วตั้งใจกลับมาพัฒนาบ้านเกิด การได้มาแลกเปลี่ยนความคิด ทักษะ ประสบการณ์ แนวทางในการทำของแต่ละคน ซึ่งการได้กลับมาทำงานในชุมชนไม่ว่าจะทำการเกษตรในระบบอินทรีย์ หรืองานอื่น ๆ ในชุมชนล้วนแล้วแต่ก่อประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว คนในชุมชน สังคม สร้างความภาคภูมิใจที่ทำประโยชน์ให้กับชุมชนบ้านเกิดถือว่าการเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลปกป้องท้องถิ่นของตนเองสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม พัฒนาปรับใช้ให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน สร้างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้กับคนรุ่นต่อ ๆ ไป รวมทั้งการเชื่อมร้อยเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และมีพลังมากขึ้น มีการสื่อสารให้กับคนอื่น ๆ ที่สนใจ มีความมั่นใจสู่การกลับมาทำงานในชุมชนของตนเองมากขึ้น มีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ คนรุ่นใหม่ต้องการความเป็นอิสระสูง ที่กลับมาบ้านส่วนใหญ่เป็นเรื่องครอบครัว ต้องกลับมาดูแลครอบครัว การทำงานต้องมีการรวมกลุ่มกัน ออกมาแล้วอยู่คนเดียวไม่สามารถที่จะพัฒนาได้เท่าที่ควรต้องมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอรวมทั้งการจัดการความรู้เน้นความรู้ฝังลึกในตัวตน (Tacit Knowledge) และได้สร้างเครื่องมือที่ทรงพลังในการทำให้ความรู้เหล่านี้ไหลเวียนถ่ายทอดออกมาสู่ความยกระดับและถูกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทอื่นๆสร้างคุณค่าความภาคภูมิใจให้กับคนที่ถูกถอดความรู้ และเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นที่สนใจ เป็นแรงบันดาลใจให้กับคนอื่นที่สนใจ หรือคนรุ่นใหม่ที่กำลังหาเป้าหมายชีวิตของตนเองต่อไปได้

ปัจจัยที่เอื้อ/ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการวิจัย

ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการวิจัย

- ทีมวิจัยมีใจที่พร้อมจะเรียนรู้ มีเป้าหมายที่คล้าย ๆ กัน มีความเข้าใจ เป้าหมาย อยู่บนโจทย์เดียวกัน ทำให้เกิดการเชื่อมร้อย ได้มาทดลอง ได้มาเรียนรู้ จนเกิดเป็นกลุ่มคนเล็ก ๆ ที่มีใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

- มีการรวมกลุ่มกัน ประกอบด้วยเกษตรกร ทายาทเกษตรกร คนกล้าคืนถิ่น เครือข่ายเกษตรกรมัยยืน เพื่อนที่ต่อสู้จากกรณีโรงไฟฟ้าขยะที่อำเภอแม่ทา เป็นการทำให้หลาย ๆ คนได้มาเจอกัน ได้มารู้จักกัน ความเป็นเพื่อน เป็นกลุ่มกัน ทำให้การขับเคลื่อนงานไปได้ด้วยดี
- มีการประชุมต่อเนื่อง ทำให้รับรู้ข้อมูลความเคลื่อนไหว ปัญหาอุปสรรค เพื่อหาทางแก้ไขได้ทันทีที่มีคณะกรรมการที่ดี ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- มีการไปเยี่ยมหากัน การแบ่งปันความสุขความทุกข์ให้กันรับรู้ ทำให้เกิดกำลังใจในการต่อสู้ไปด้วยกันการไปช่วยเหลือกัน ลงแรง ให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความเห็นอกเห็นใจ แบ่งปันซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะดำเนินกิจกรรมไปด้วยกัน
- มีระบบกลไกที่ชัดเจนในระดับหนึ่งในการขับเคลื่อนงาน แต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง
- การรวมกลุ่มกัน ทำให้เกิดการยอมรับมากขึ้น สามารถเชื่อมกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในการหนุนเสริมได้ง่ายขึ้น

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการวิจัย

- การปรับตัวในช่วงแรกของการทำงาน เพราะแต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในวิธีของตนเอง ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่ม ต้องมีการเปิดใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หลายคนต้องปรับตัว รับฟังคนอื่นมากขึ้น ยอมที่จะลด เปิดใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- เวลาและภารกิจของแต่ละคน รวมทั้งระยะทางซึ่งสมาชิกแต่ละคนอยู่คนละที่ ค่อนข้างไกลกัน การประสานงานค่อนข้างยาก ทำให้การนัดหมายต้องใช้เวลา
- ช่วงเวลาในการประชุมแลกเปลี่ยนกัน ยังขาดคนในการบันทึกรายละเอียด เมื่อทิ้งไว้ การกลับมาทำทำให้มองภาพที่ไม่ออกเท่าที่ควรและทีมวิจัยยังขาดความชำนาญ ทักษะเรื่องการเขียน

สิ่งที่ได้รับจากกระบวนการวิจัย

- การทำงานวิจัยมีการวางแผนเป็นขั้นตอน ทำให้เวลาในการทำงานมีแนวทาง มีแผนที่ดี ทำให้การทำงานรวดเร็วมากขึ้น เวลาสั้นก็สามารถกลับไปดูได้ การมีแผนงานที่ดีทำให้สามารถเคลื่อนงานไปได้ดียิ่งขึ้น
- สมาชิกแต่ละคนได้ถอดบทเรียนชีวิตของตนเองแต่ละระยะได้ชัดเจนในตัวเองมากขึ้น มีความหนักแน่นในเป้าหมาย มีความมั่นใจ มีพลังมากขึ้น
- จากการได้พบปะพูดคุยกัน นอกจากได้แนวคิด กำลังใจ ความรู้ เทคนิคต่างๆ เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกัน มีการแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน
- เกิดวัฒนธรรมการสื่อสาร มีการสื่อสารระหว่างกันและกัน การสื่อสารกับคนภายนอก การสื่อสารกับผู้บริโภค หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน หน่วยงาน และสกว.

งานวิจัยเป็นเรื่องใหม่ของหลาย ๆ คน ทักษะการฟัง การเขียน การทำงานแบบมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่สำคัญ อยากให้มีการจัดทำหลักสูตร/คู่มือในการอบรมอย่างเข้มข้น ให้ความสำคัญในการเรียนรู้กับทีมวิจัยเพื่อสร้าง

ความตระหนัก การเห็นความสำคัญของการเขียนการบันทึกให้มากขึ้น งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เป็นงานของชุมชนอยากให้ความยืดหยุ่นให้มากขึ้น แม้จะมีการวางแผนที่ดี ตั้งปัจจัยหลายๆอย่างทำให้กิจกรรมที่วางไว้เปลี่ยนแปลง ช่วงเวลาไม่ได้ ส่งผลต่อการดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามที่วางไว้

บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย.กระบวนการที่แท้และพอเพียง: กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน , 2555
- การวิจัยเพื่อท้องถิ่น: รากฐานแห่งพลังปัญญา, การประชุม การวิจัยท้องถิ่น ครั้งที่1 วันที่ 24-26 เมษายน ณ โรงแรมออคิต จังหวัดเชียงใหม่
- ชญาดา บุญถึง.2556.การศึกษาเงื่อนไขที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากเกษตรเคมีเป็นเกษตรกรรมทางเลือก: กรณีศึกษาบ้านดอนเจียงตำบลสบเปิง.
- ทรงสิริ พุทธชัย.2541. งานวิจัยเรื่องกระบวนการกลายเป็นคริสเตียน : ศึกษากรณีผู้เปลี่ยนศาสนาคริสต์นิกายแบปติสท์ในกรุงเทพมหานคร.
- ประเวศวะสี.2553.ธรรมชาติสรรพสิ่ง การเข้าถึงความจริงทั้งหมด, สำนักพิมพ์ กรีนปัญญาญาณ.
- พระมหาสุทนต์อภาภโร.2547.เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ, โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- วิบูลย์ เข้มเฉลิม. 2551.ผู้ใหญ่บ้าน ครูชีวิตต้นธารคิดการเรียนรู้ รวมข้อเขียนเนื่องในโอกาสครบรอบ 72 ปี:คณะทำงานจัดตั้งมูลนิธิวันเกษตรเพื่อสังคม.
- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ.2551.จากปฎิวัติเขียว สู่พันธุ์วิศวกรรม : บทเรียนสำหรับอนาคตเกษตรกรรมไทย, มูลนิธิชีววิถี.
- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ.2555.ปฏิรูปเกษตรกรรม เพื่อความมั่นคงทางอาหาร:บทวิเคราะห์ และ ปฏิบัติการทางนโยบาย,มูลนิธิชีววิถี.
- สาริน โสภาวรรณ .2547. โครงการศึกษาการเรียนรู้ในการประกอบอาชีพอิสระในเขตเมืองเชียงใหม่ อำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่.
- กระบวนการทัศน์<http://www.novabizz.com/NovaAce/Paradigm.htm>
- ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม https://prezi.com/o_zlzu0dagar/presentation/

ภาคผนวก

ประวัติทีมวิจัย คนรุ่นใหม่

ที่	ชื่อ-สกุล	วันเดือนปีเกิด	ที่อยู่	เลขที่บัตรประชาชน	การศึกษา	อาชีพหลัก/ ความถนัดความ ชำนาญ	บทบาทในชุมชน
1.	นางสาวพฤติพร จินา	25/07/2527	401 ม.11 ต.ท่าชุมเงิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน	1500900015997	ป.ตรี ป.บัณฑิต	วิจัยอิสระ เกษตรอินทรีย์	อาสาพัฒนาสังคม สู่ชุมชนบ้านเกิด
2.	นางสาวอุทัยวรรณ บุญ ลอย	1/06/2521	123 ม.12 ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน	3570101203985	ป.ตรี	เกษตรกรระบบ อินทรีย์/ครูสอนทำ ขนมปังโฮลวีตยีส ธรรมชาติ แปรรูป อาหาร	เป็นลูกบ้าน / ช่วยงานชุมชนตาม สมควร
3.	นางพรพรรณ เขียวพรรณ	2/06/2495	113 ม.1 ต.บ้านเรื่อน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน	3100400264980	ปวส. Aua	นักปฏิบัติอนุรักษ์ วิถีคนมอญ อาหาร พื้นบ้าน	ผู้ประสานงานกลุ่ม สตรีและเยาวชน
4.	นายจันท์ เขียวพรรณ	2/06/2484	113 ม.1 ต.บ้านเรื่อน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน	3510600215954	ปริญญาธรรม 5 ประโยค	ครูภูมิปัญญา เกษตรอินทรีย์	ปราชญ์ชาวบ้าน วิถีมอญ
5.	นางสาวนุสบารกิจ เจริญวงศ์	22/11/2535	465/1 ม.9 ต.นาทราย อ.ลี้ จ. ลำพูน	1510400135861	ป.ตรี	เกษตรกรรุ่นใหม่	รองประธานกลุ่ม ท่องเที่ยวชุมชน
6.	นางสาวเบญจพร วัง กระจุก	-/-/2535	337/1 ม.8 ต.นาทราย อ.ลี้ จ. ลำพูน	5510401038854	ม.6	เกษตรกรรุ่นใหม่	ผู้สื่อสาร ความหมาย หรือ มัคคุเทศน์ของ ชุมชน
7.	นายอินจันท์ นันจิตสัก	27/3/2521	92 ม.3 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ. ลำพูน	3510100006051	ป.ตรี	เกษตรกรรุ่นใหม่ เกษตรผสมผสาน	นักวิจัยเพื่อท้องถิ่น ป ระ สา น ง า น

ที่	ชื่อ-สกุล	วันเดือนปีเกิด	ที่อยู่	เลขที่บัตรประชาชน	การศึกษา	อาชีพหลัก/ ความถนัดความ ชำนาญ	บทบาทในชุมชน
						เพาะพันธุ์ไม้ เลี้ยงหนอนนก	โครงการ
8.	นายธีรพล พลเหตุ	5/04/2524	123 ม.12 ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง จ.ลำพูน	3350500180948	ป.ตรี	จัดฝึกอบรมทักษะ การพึ่งตนเองใน สวน ด้านอาหาร- การสร้างที่อยู่ อาศัยบ้านดิน เตา อบดินช่างไม้ ช่าง ก่อสร้าง	เป็นลูกบ้าน / ช่วยงานชุมชนตาม สมควร
9.	นายวิษณุ ดวงปัน	11/04/2523	10 ม.11 ต.ทาชุมเงิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน	3570300217692	ป.ตรี ป.บัณฑิต	เกษตรกร ระบบ อินทรีย์ นักวิจัย อิสระ	
10.	นายศิลาศักดิ์ วินันต์	28/01/2518	30 หมู่ที่ 13ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้าน โฮ้ง จ.ลำพูน	310300144164	ป.ตรี	การทำสื่อ	กรรมการ ฝ่าย ประชาสัมพันธ์ / อสม
11.	นางมาลัย วงศ์อำนาจ	8/09/2512	101 ม.17 ต.บ้านโฮ้ง อ.บ้าน โฮ้ง จ.ลำพูน	3510300097115	แพทย์แผน ไทย	ทำสวน หมอ สมุนไพร วิทยากร ให้ความรู้	อสม.ดีเด่นด้าน แพทย์แผนไทย
12.	นายสมชาย ย่องเอื้อง	24/10/2526	159/1 ม.12 ต.ทาสบเส้า อ.แม่ ทา จ.ลำพูน	3901200109178 Back_seven@hotmail.com	ป.ตรี	ธุรกิจส่วนตัว ทำสวน	เครือข่ายคนรุ่น ใหม่ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวแม่ทา

ที่	ชื่อ-สกุล	วันเดือนปีเกิด	ที่อยู่	เลขที่บัตรประชาชน	การศึกษา	อาชีพหลัก/ ความถนัดความ ชำนาญ	บทบาทในชุมชน
13.	นายโนชา ปาระมีสัก	5/01/2535	38/1 ม.8 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ. ลำพูน 51000	1510100197534	ป.ตรี	ผู้ช่วยนักวิจัย เกษตรกร	เครือข่ายเยาวชน และขับเคลื่อนเรื่อง เกษตรกรรมยั่งยืน
14.	นางพัชรินทร์ ชมชื่น	26/01/2523	13/3 ม.5 ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ. ลำพูน	3510100646328	ป.ตรี	เกษตรกรรุ่นใหม่	

ประวัติหัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล นางสาวพุดทิพร จินา
ที่อยู่ 401 หมู่ 11 ต.ท่าชุมเงิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน
โทร. 081-5308735 E-mail :Ying.greennet@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ปี 2551 – 2552 ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต)บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปี 2545 – 2548 ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยฟาร์อีส
เทอร์น

ประสบการณ์ทำงาน

- ปัจจุบัน อาสาพัฒนาสังคมสู่ชุมชนบ้านเกิด /เกษตรกรระบบเกษตรอินทรีย์
- ปี 2556 - 2558 นักวิจัยอิสระ/คนกล้าคิดค้น
- ปี 2554 – 2556 เจ้าหน้าที่อาวุโสศูนย์เกษตรอินทรีย์ มูลนิธิสายใยแผ่นดิน
- ปี 2552 – 2553 เจ้าหน้าที่บริหารจัดการ โครงการงานบุญประเพณีล้านนา สร้างสุขภาวะชุมชน
สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ภาคเหนือตอนบน
- ปี 2550 - 2551 ผู้ประสานงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่(NEC) หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ(MFUBI) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- ปี 2549 – 2550 ผู้ช่วยผู้จัดการและหัวหน้าฝ่ายอบรมสัมมนา สถาบันภูมิปัญญาสร้างสรรค์
- ผู้ช่วยที่ปรึกษา และวิทยากรกระบวนการรวมกลุ่ม(คลัสเตอร์) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1
 - การรวมกลุ่ม(Cluster) กระดาษสา เชียงใหม่
 - การรวมกลุ่ม(Cluster) ลำไย เชียงใหม่
 - การรวมกลุ่ม(Cluster) เครื่องเงิน เชียงใหม่
 - ผู้ช่วยนักวิจัย และจัดกระบวนการวิจัย
 - “โครงการประเมินความครอบคลุมและการใช้วิธีป้องกันโรคมาลาเรีย รวมถึงปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโรคมาลาเรียของประชากร ในพื้นที่ที่มีการแพร่เชื้อมาลาเรียประเทศไทย (KAP)” โดยมูลนิธิอีสต์ฟอรั่ม
 - จัดกระบวนการกับกลุ่มเด็กเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Child consultation process) ภายใต้โครงการวิจัย “พัฒนาองค์กรมูลนิธิริชเด็ก ด้วยฐานคิดสิทธิเด็ก” (Strengthening TLSDF’s Organizational Development Using Child Rights-Based Programming) มูลนิธิริชเด็ก
 - โครงการคู่มือการแปลงทรัพย์สินประเภทเครื่องจักรเป็นทุน
 - หัวหน้าโครงการสร้างค่าย
 - ค่าย คุณธรรมนำธุรกิจ คิดสร้างสรรค์
 - ค่าย สร้างเสริมศักยภาพผู้นำและคุณธรรม นักศึกษาภาควิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่
- หัวหน้ากิจกรรมโครงการ
- กระบวนการคิดเชิงปฏิบัติการ และสนทนากลุ่ม โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC)

- กิจกรรมตลาดนัดจำลอง รวมพลคนสร้างสรรค์
- ฝึกอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โรงพยาบาลลำพูน หัวข้อ การสร้างสรรค์องค์การให้มีประสิทธิภาพและความสุข
- อบรมพัฒนาการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมกระตาดสาต้นเปา
- การพัฒนาหลักสูตรการอบรมและให้คำปรึกษาโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่
- อบรมการจัดการและแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ทรัพยากรในดิน สินในน้ำ
- วิทยากรพิเศษ
 - การผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพ
 - โรงเรียนเกษตรกร “ด้วยระบบเกษตรอินทรีย์”
 - การจัดการและแปรรูปทรัพยากร
 - เขียนแผนธุรกิจ
 - กระบวนการ จุดเทียนส่องใจ และกิจกรรมฐานความคิด
 - กิจกรรมเตรียมความพร้อม สันทนาการ และพิธีกร

ประสบการณ์การฝึกอบรม

- หลักสูตรอาสาพัฒนาสังคมสู่ชุมชนบ้านเกิด รุ่นที่ 2 ปี 2558
- หลักสูตรคนกล้าคืนถิ่น รุ่นที่ 1 ปี 2558
- หลักสูตรกระบวนการฝึกอบรม “โรงเรียนเกษตรกร เกษตรอินทรีย์” งานส่งเสริมการเกษตร (FFS Training)มูลนิธิสายใยแผ่นดิน (Greennet)
- หลักสูตรพลังกลุ่มและความสุข โดย คุณนิติศักดิ์ โตนิติ สถาบันปัญญาปิติ
- หลักสูตรอบรมวิปัสสนากรรมฐาน มูลนิธิส่งเสริมวิปัสสนากรรมฐานในพระสังฆราชูปถัมภ์ (อาจารย์โกเอ็นก้า)
- หลักสูตรการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดย คุณอรุณี เวียงแสง สกว. ฝ่ายวิจัยท้องถิ่นภาคเหนือ
- หลักสูตรการแปรรูปและจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดย ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายป่าตะวันออก(วนเกษตร)
- กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนนักพัฒนารุ่นใหม่ โดย คุณธวัชชัย โตสิตระกูล
- หลักสูตรพัฒนาศักยภาพผู้นำ โดยอาจารย์มานิต ประภาษานนท์
- หลักสูตรการอบรมพัฒนาตนเอง ฝึกตน
- หลักสูตร โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่(NEC)
- หลักสูตร โครงการสร้างและพัฒนา บริการธุรกิจอุตสาหกรรม(Service Provider) ประเภทบริการข้อมูลเบื้องต้นโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับสมาคมนักวิจัยสถานประกอบการ(Shindan) และเครือข่ายหน่วยงานบริการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคเหนือ (NNSPSME)

แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน

ชื่อสวน/ฟาร์ม/กิจการ _____

ที่อยู่/ทำการ _____

ชื่อ-สกุล _____ ชื่อเล่น _____

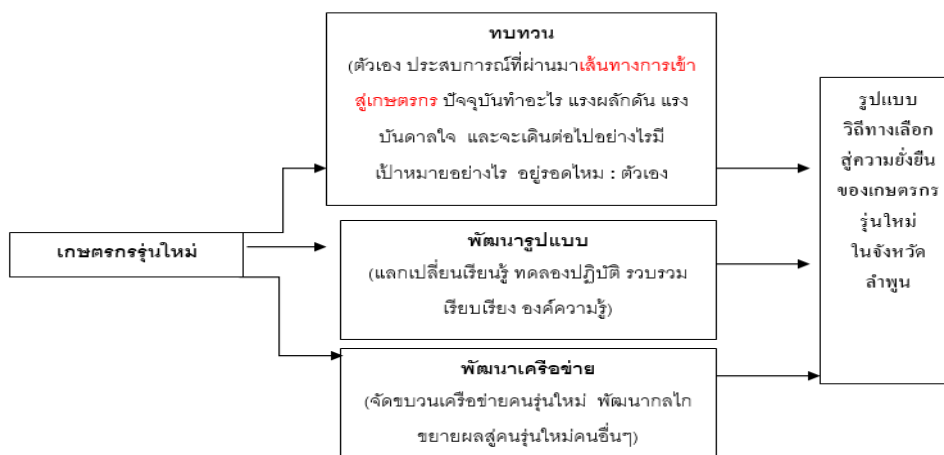
ชื่อคู่สมรส _____ ชื่อเล่น _____

เกี่ยวกับงานวิจัย

ชื่อโครงการ รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน
คำถามวิจัย รูปแบบชีวิตของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนสู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไร
วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อทบทวนและถอดบทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน สู่วิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อพัฒนาและยกระดับรูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน
- 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีเกษตรทางเลือกและการพึ่งตนเอง
- 4) เพื่อศึกษาคุณค่าความหมายของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชุมชนลำพูน

แนวทางในการศึกษาวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงงานวิจัย

- ได้ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาของคนรุ่นใหม่ที่ได้รับภายใต้สถานการณ์ของสังคมในปัจจุบัน
- ได้องค์ความรู้ บทเรียนเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูนบนวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน
- ได้รูปแบบวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ในจังหวัดลำพูน
- ได้กลไกการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ การขยายผล การสร้างและการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรรุ่นใหม่ที่สามารถดูแลตนเอง ครอบคลุม ชุมชนและสังคม

เชิงพัฒนา

- เกิดเครือข่าย กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ ในวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนในจังหวัดลำพูน
- เกิดทางเลือกสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ ในการปรับตัว การประกอบอาชีพ ในการกลับคืนถิ่นฐานของเกษตรกรรุ่นใหม่
- เป็นต้นแบบในการปรับตัวการดำเนินชีวิตสำหรับคนรุ่นใหม่กับสถานการณ์ปัญหาในสังคมปัจจุบัน

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดงานวิจัย และยินดีให้ข้อมูลตามแบบสำรวจนี้ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ _____ ผู้เข้าร่วมงานวิจัยฯ
 (_____)

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ส่วนที่ 1 ข้อมูลประวัติส่วนตัว

1. ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
 อายุ.....ปี วันเดือนปีเกิด..... หมายเลขบัตรประชาชน
 ภูมิลำเนา (เกิดที่)..... ศาสนา.....
 ชื่อบิดา..... อาชีพ.....
 ชื่อมารดา.....อาชีพ.....
 มีพี่น้อง.....คน ท่านเป็นคนที่.....
 สถานภาพ ☐ โสด ☐ แต่งงาน ☐ หม้าย มีบุตรคน
- คู่สมรส (นาย / นาง).....อายุ.....ปี วันเดือนปีเกิด.....
 ภูมิลำเนา (เกิดที่)..... ศาสนา.....
 ชื่อบิดา..... อาชีพ.....
 ชื่อมารดา.....อาชีพ.....
 มีพี่น้อง.....คน ท่านเป็นคนที่.....
2. ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
 อีเมลล์

3. การศึกษาในระบบ

ระดับการศึกษา	ชื่อสถาบันการศึกษา	จังหวัด	สาขา	ปีที่จบ
ประถม				
มัธยมต้น				
มัธยมปลาย / ปวช.				
.....				
.....				
.....				

4. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร/ หรือท่านทำอะไรในการเลี้ยงชีพ หน้าที่ ที่ท่านรับผิดชอบคืออะไร ฯลฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“จุดเปลี่ยนของการกลับมาอยู่บ้าน หรืออยากจะกลับ / แรงผลักดัน / แรงบันดาลใจ”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“จะเดินต่อไปอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

อยู่รอดไหม “ตัวเอง” ,”ครอบครัว”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ระดับความเชื่อมั่น% ณ วันนี้

5.ท่านเคยประกอบอาชีพ อื่น ๆ อะไรบ้าง

ก) ชื่อหน่วยงาน จังหวัด.....
ตำแหน่ง / หน้าที่
ช่วงเวลาทำงาน(ปี พ.ศ. ถึง)
สาเหตุที่ออก
ประสบการณ์ที่ประทับใจ และบทเรียนจากการทำงาน
.....
.....
.....
.....

ข) ชื่อหน่วยงาน จังหวัด.....
ตำแหน่ง / หน้าที่
ช่วงเวลาทำงาน(ปี พ.ศ. ถึง)
สาเหตุที่ออก
ประสบการณ์ที่ประทับใจ และบทเรียนจากการทำงาน
.....
.....
.....
.....

ค) ชื่อหน่วยงาน จังหวัด.....
ตำแหน่ง / หน้าที่
ช่วงเวลาทำงาน(ปี พ.ศ. ถึง)
สาเหตุที่ออก
ประสบการณ์ที่ประทับใจ และบทเรียนจากการทำงาน
.....
.....
.....
.....

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple sets of three horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no other markings or text present.

7. ขอให้ช่วยแนะนำตัวเอง ในเรื่อง

ก) อุปนิสัยและบุคลิก

.....

ข) ข้อดีของท่าน

ค) ชื่ออ่อนของท่าน

.....

ง) ทักษะและความสามารถ

๑) สิ่งที่ท่านชอบทำในยามว่าง

๑) ท่าน มีความเชื่อ หรือ มีหลักคิด ในการดำเนินชีวิตอย่างไร

๗) อื่น ๆ (ที่ไม่ได้ถามแต่ท่านอยากจะบอก)

8. ขอให้เล่าประสบการณ์ชีวิต ในส่วนที่เป็นความประทับใจ หรือฝังใจของท่าน ที่เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว ชีวิต การศึกษาชีวิตในชุมชน หรือชีวิตการทำงานและท่านได้ข้อคิดอย่างไรบ้าง

9. บุคคลที่ท่านประทับใจ และศรัทธา ในฐานะเป็นผู้นำงานเพื่อชีวิตและสังคม (ตอบกี่คนก็ได้) เพราะเหตุใด

[illegible]

10. ท่านมีความเข้าใจในความหมายของ “การพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืน” อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

“ท่านออกแบบชีวิตตนเอง ครอบคลุมไว้ ทางเลือกกับการพึ่งตนเองอย่างไร และนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างไร”

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple rows of horizontal dashed lines spaced evenly apart, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no margins or additional markings.

[illegible]

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

[illegible][illegible]

คุณมาเข้าร่วมโครงการวิจัย “รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองฯ” ด้วยเหตุผลใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เป้าหมายส่วนตัวของการเข้าร่วมโครงการนี้คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คุณมีข้อกังวลอะไรบ้างเกี่ยวกับโครงการนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ให้ข้อมูล

(.....)

วันที่...../...../.....

ส่วนที่ 2 ประวัติไร่นา

1.การถือครองที่ดินทำการเกษตร

1.1 พื้นที่เพาะปลูกของตนเอง	สภาพพื้นที่	การใช้สารเคมี
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้
แปลงที่ 2.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้
แปลงที่ 3.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้
แปลงที่ 4.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้
แปลงที่ 5.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้

1.2 พื้นที่เพาะปลูก(เช่า)	สภาพพื้นที่	การใช้สารเคมี	ระยะเวลาเช่า (ปี)
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน..... ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 2.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 3.....ไร่.....งาน..... ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	

2. รายละเอียด ของแปลงที่ทำเอง (เขียนให้ครบถ้วน)

แปลงที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่/ตรว./งาน)	ชนิดของพืชที่ปลูก	สารเคมีที่ใช้ครั้งสุดท้าย	วัน / เดือน / ปี
.....			1. ปุ๋ยเคมี สูตร.....	
			2. สารกำจัดโรคแมลง.....	
			3. สารกำจัดวัชพืช.....	
			4. สารกำจัดเชื้อรา.....	
			5. อื่นๆ เช่น ฮอโมน , สารจับใบ.....	
				

แปลงที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่/ตรว./งาน)	ชนิดของพืชที่ปลูก	สารเคมีที่ใช้ครั้งสุดท้าย	วัน / เดือน / ปี
.....			1. ปุ๋ยเคมี สูตร.....	
			2. สารกำจัดโรคแมลง.....	
			3. สารกำจัดวัชพืช.....	
			4. สารกำจัดเชื้อรา.....	
			5. อื่นๆ เช่น ฮอโมน , สารจับใบ.....	
				

3. แหล่งน้ำสำหรับเพาะปลูกได้จาก

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อน้ำบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อน้ำบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อน้ำบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อน้ำบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อน้ำบาดาล

4. วิธีการปรับปรุงดิน

☐ ใช้ปุ๋ยหมัก ☐ ใช้ปุ๋ยเคมี ☐ ใช้ปุ๋ยพืชสด

☐ น้ำหมักจุลินทรีย์ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5. การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช

☐ ใช้ยาคุมหญ้า / ฆ่าหญ้า ☐ ใช้สัตว์แทะเล็มหญ้า

☐ ใช้วิธีเผาเศษหญ้าและพืช ☐ นำเศษพืชไปทำปุ๋ยหมัก

☐ ใช้ยาฆ่าแมลง ☐ ใช้สมุนไพรไล่แมลง

☐ อื่นๆ ระบุ.....

6. แหล่งที่มาของพันธุ์พืช

☐ ซื้อจากร้านค้า ☐ เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์เอง ☐ ขอจากเพื่อนบ้าน

☐ อื่นๆ ระบุ.....

7. สถานที่เก็บรักษาเครื่องมือ / อุปกรณ์การเกษตร

.....

.....

8. วิธีเก็บเมล็ดพันธุ์และแหล่งที่เก็บ

.....

.....

9. สถานที่เก็บรักษาผลผลิต

.....

.....

10. การเก็บเกี่ยว การขนส่งและการจำหน่ายผลผลิต

10.1. วิธีเก็บเกี่ยว ☐ ใช้มือ ☐ ใช้เครื่องมือการเกษตร ได้แก่.....

10.2. ภาชนะที่ใช้ใส่ผลผลิตทางการเกษตร คือ.....

10.3. การขนส่ง.....

10.4.ปริมาณผลผลิตในปีที่ผ่านมา

แปลงที่.....ชนิดพืชหลัก.....ปริมาณรวม.....กก.

แปลงที่.....ชนิดพืชหลัก.....ปริมาณรวม.....กก.

แปลงที่.....ชนิดพืชหลัก.....ปริมาณรวม.....กก.

11.รายได้จากการขายผลผลิต รวมทั้งสิ้น.....บาท

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

รับรองโดย (นาย/นาง/นางสาว).....

ประธานกลุ่ม / เขต

บัญชีข้อปัจจัยการผลิต

[illegible]

บัญชีขายผลผลิต

[illegible]

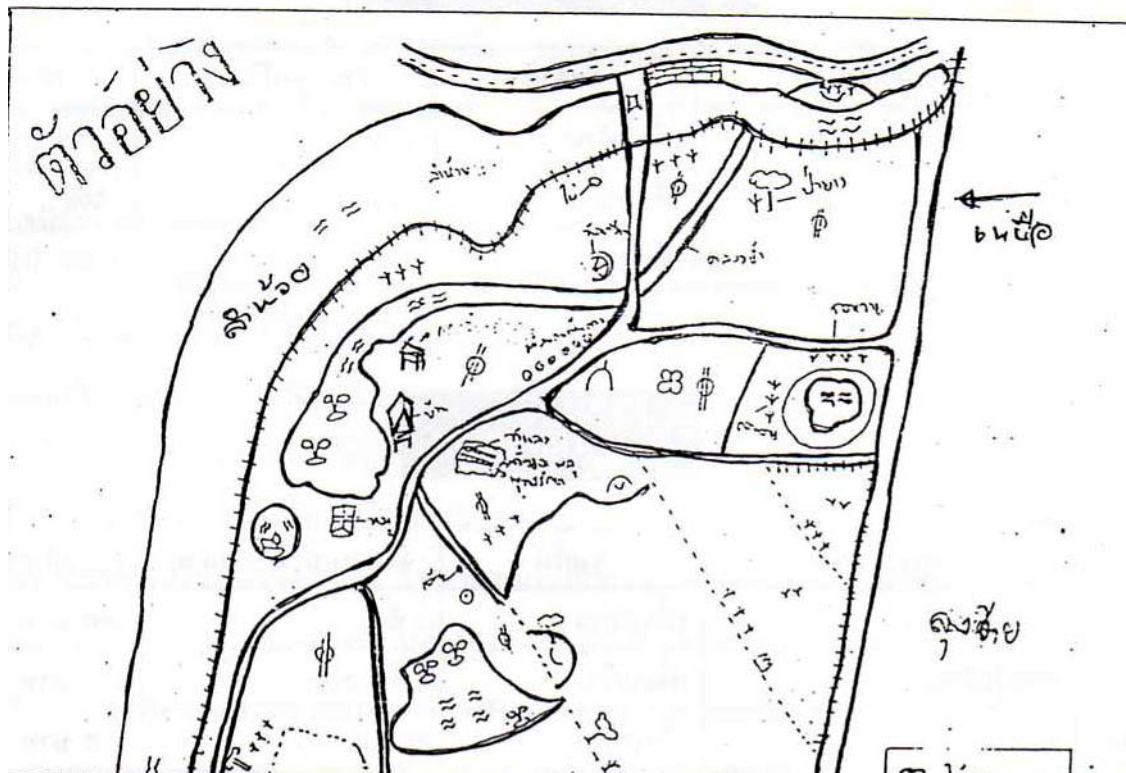
วิธีจัดทำเอกสาร

ผังฟาร์ม (Farm Chart) หมายถึง

ภาพวาดการใช้พื้นที่ของแปลงเกษตร โดยจำลองขนาด สัดส่วนและ
สิ่งทางกายภาพ ที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในฟาร์ม เช่น
ต้นไม้ใหญ่ ถนน ลำคลอง บ่อ สระ น้ำ ฯลฯ

- **วัตถุประสงค์หลัก** ของการทำผังฟาร์ม คือ ช่วยให้ผู้ตรวจสอบและกรรมการรับรองมาตรฐานฯ ใช้เป็นกรอบในการประเมินสภาพของฟาร์ม ดังนั้น จึงควรมีรายละเอียดมาก เพื่อป้องกันการตีความหมายผิดพลาด
- **ต้องจัดทำผังฟาร์ม** ของแปลงที่ทำเกษตรอินทรีย์ทุกแปลง ส่วนแปลงที่ยังใช้สารเคมี อาจทำผังฟาร์มด้วยหรือไม่ก็ได้
- **ถ้าแปลงเกษตร** แต่ละแปลงอยู่ห่างกันมาก ให้วาดผังฟาร์มกระดาษคนละแผ่น
- **ในผังฟาร์ม** จะต้องมีการแสดงสัญลักษณ์ของทิศด้วย
- **ควรใช้สีดินสีเข้ม** หรือปากกาในการวาดแผนผังฟาร์ม

ตัวอย่าง

ผังฟาร์ม แปลงที่.....

แผนผังบริเวณที่ตั้งแปลงตามแผนที่หมู่บ้าน

วิธีทำบัญชีไร่ / นา

1. **เกษตรกร** จะต้องจัดทำบัญชีไร่/นาฟาร์ม แสดงรายรับ – รายจ่าย ในการทำการเกษตรในปีนั้นๆ โดยลงรายละเอียดดังนี้
 - วันที่มีรายได้หรือรายจ่ายนั้นๆ
 - รายการของรายได้และรายจ่าย
 - รายได้จากใคร กี่บาท รายจ่ายจ่ายให้ใคร กี่บาท
 - จำนวนหรือปริมาณที่ซื้อ – ขาย พร้อมหน่วยให้ชัดเจน เช่น กิโลกรัม / ต้น / เกวียน
เป็นเงินทั้งหมดกี่บาท / กี่สตางค์
2. **เอกสารนี้** จะต้องเก็บไว้ที่แปลงหรือบ้านพักของเกษตรกร เพื่อผู้ตรวจสอบ จะสามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อ ดังนั้นเกษตรกรจะต้องจดบันทึกทุกครั้งในทันทีที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตในแปลงใดๆ
3. **ในกรณี** ที่แบบฟอร์มที่จัดเตรียมมาให้ไม่พอ อนุญาตให้ใช้กระดาษขาวธรรมดาได้
4. **ข้อมูล** ทั้งหมด เป็นความลับ จะไม่มีการเปิดเผยให้แก่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องทราบ

ตัวอย่าง บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต

ว/ด/ป	รายการผลผลิต	ซื้อจาก	จำนวน/ปริมาณ (กก.)	เป็นเงิน
1 ก.ย. 49	จ้างไถ / พรวน	เพื่อนบ้าน	3 วัน	1,200 บาท
2 ก.ย. 49	ซื้อข้าว	เพื่อนบ้าน	1 คันรถ	500 บาท
รวมค่าใช้จ่าย				1,700 บาท

ตัวอย่าง บัญชีขายผลผลิต

ว/ด/ป	รายการผลผลิต	ขายให้	จำนวน/ปริมาณ (กก.)	เป็นเงิน
5 ก.ย. 49	ขายผัก	ผู้บริโภคนในมหาวิทยาลัย	30 กก.	900 บาท
5 ก.ย. 49	ขายข้าว	ร้านอาหาร ก	100 กก.	4,000 บาท
7 ก.ย. 49	ขายไข่ไก่	ร้านอาหาร ก	10 แผง	1500 บาท
รวมรายรับ				6,400 บาท

แบบสัมภาษณ์ภายใต้โครงการวิจัย

“รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดลำพูน”

กลุ่มที่ 1. กลุ่มเข้มข้น

1).ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....สวน.....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

2).ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเอง ไว้อย่างไร?

ออกแบบชีวิตไว้อย่างไร

วิถีทางเลือก คือ

การพึ่งตนเอง อย่างไรบ้าง

3).อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4).อะไร คือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิตดังกล่าว?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5). ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีชีวิตดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโต้ภัยทางด้านเศรษฐกิจ หรือ ไม่ ฯลฯ สักส่วนรายได้จากแต่ละส่วน เช่น ภาคเกษตร ภาควิชาชีพอื่น ๆ ภาคการค้าขาย

.....

.....

.....

.....

.....

6).ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ภายใต้โครงการวิจัย

“รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดลำพูน”

กลุ่มที่ 2 .ทำอยู่แต่ไม่เข้ากลุ่ม

1).ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....

.....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

2).ท่านออกแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเอง ไว้อย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3).อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4).อะไร คือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิต ดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5). ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีชีวิตดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโต้ทางด้านเศรษฐกิจ หรือ
ไม่ ฯลฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6).ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับการรวมกลุ่ม เครือข่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7).ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ภายใต้โครงการวิจัย

“รูปแบบชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดลำพูน”

กลุ่มที่ 3. เข้ากลุ่มแต่ยังไม่ได้เริ่มทำ

1).ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....

.....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

2).ท่านออกแบบวิถีชีวิตวิถีทางเลือกและการพึ่งตนเองไว้อย่างไร?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3).อะไรคือ แรงบันดาลใจ ในการตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4).อะไร คือ บทเรียน ข้อค้นพบสำคัญ ในการเลือกรูปแบบชีวิต ดังกล่าว ?

.....

.....

.....

.....

.....

5). ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในรูปแบบวิถีชีวิตดังกล่าวเป็นอย่างไร เช่น การตอบโต้ทางด้านเศรษฐกิจ หรือ ไม่ ฯลฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6).อะไรคือ ข้อจำกัด อุปสรรค สำคัญ ในการเลือกวิถีชีวิตดังกล่าว ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7).ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....